ความรู้ศาสนาเบื้องต้น

ความรู้ศาสนาเบื้องต้น

กรมการศาสนา

กรมการศาสนา

ความรู้ศาสนาเบื้องต้น

กรมการศาสนา

ความรู้ศาสนาเบื้องต้น

ผู้จัดพิมพ์ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

พิมพ์ครั้งที่ ๕

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

จำนวนพิมพ์ ๑๖,๕๐๐ เล่ม

ISBN 978-616-543-125-5

ที่ปรึกษา

๑	นายกิตติพันธ์ พานสุวรรณ	อธิบดีกรมการศาสนา
๒.	นางศรีนวล ลัภกิตโร	รองอธิบดีกรมการศาสนา
๓.	นายพูลศักดิ์ สุขทรัพย์ทวีผล	ผู้อำนวยการกองศาสนูปถัมภ์
๔.	นายสำรวย นักการเรียน	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
๕.	นางสุรีย์ เกาศล	เลขานุการกรม

เรียบเรียง : คณะทำงานจัดทำหนังสือความรู้ศาสนาเบื้องต้น

คณะผู้จัดทำ

๑.	นายวิเชียร อนันตศิริรัตน์	นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ
๒.	นายปิยวัฒน์ วงษ์เจริญ	นักวิชาการศาสนาชำนาญการพิเศษ
๓.	นายไกรศรี ทองเสมียน	นักวิชาการศาสนาชำนาญการ
๔.	นางสาวพิจิตรา นทีรัตน์	นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ
๕.	นางสาวชนัญญ์ทิชา อินทประวัติ	นักวิเคราะห์งานด้านศาสนา
๖.	นางสาวสิริกาญ ฉุยฉาย	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านศาสนา
๗.	นางสาวประภัสสร อินทร์แป้นพะเนา	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านศาสนา
๘.	นางสาวรพีพัฒน์ แปงมูล	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านศาสนา

พิมพ์ที่ : ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เลขที่ ๑ ถนนอู่ทองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

คำนำ

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดพิมพ์หนังสือความรู้ศาสนาเบื้องต้นมาแล้ว ๔ ครั้ง ได้รับความสนใจจากหน่วยงานราชการ องค์การทางศาสนา และประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก เนื่องจากหนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ศาสนาที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้น สามารถเข้าใจได้ง่าย จึงทำให้จำนวนหนังสือที่จัดพิมพ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

การจัดพิมพ์หนังสือครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๕ เพื่อสนองภารกิจของกรมการศาสนา ในการส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนาอย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น และเป็นพื้นฐานในการสร้างความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนทุกศาสนา โดยใช้พลังศรัทธาทางศาสนาสร้างสรรค์สังคมไทย ให้ศาสนิกชนทุกศาสนามีความสัมพันธ์ที่ดีและสามารถดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างศาสนาทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศชาติ รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งระเบียบแบบแผนแห่งสังคมอันดีงาม และการมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขร่มเย็นในสังคมไทย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะอำนวยประโยชน์แก่ผู้นำศาสนา คณะครูอาจารย์และผู้สนใจศึกษา ได้ใช้เป็นคู่มือเผยแพร่หลักคำสอนทางศาสนาแก่ศาสนิกชนได้ศึกษาเรียนรู้และนำไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติอย่างมั่นคงและถาวรสืบต่อไป

(นายกิตติพันธ์ พานสุวรรณ)

อธิบดีกรมการศาสนา

คำนำ

(ในการพิมพ์ครั้งที่ ๑)

กรมการศาสนา มีภารกิจหลักในการทำนุบำรุง ส่งเสริม ให้การอุปถัมภ์ คุ้มครองกิจการด้านพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ที่ทางราชการรับรอง คือ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ พร้อมส่งเสริมความเข้าใจอันดีและสร้างความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนทุกศาสนา รวมทั้งให้คนไทยนำหลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาชีวิตให้เป็นคนดีมีคุณภาพ ซึ่งมีหลายโครงการและหลายรูปแบบ

โครงการเฉพาะกิจพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นโครงการที่กรมการศาสนาได้จัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ในการเสริมสร้างสันติสุข ความสงบเรียบร้อย ความสมานฉันท์อย่างยั่งยืน ให้กับพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มี ๕ โครงการ คือ โครงการศาสนิกสัมพันธ์ โครงการนักจัดรายการเยาวชนสืบสานศาสนาศิลปะและวัฒนธรรม โครงการตอบปัญหาศาสนาเยาวชน โครงการค่ายเยาวชนสมานฉันท์ และโครงการอบรมและพัฒนาบุคลากรทางศาสนา จึงได้จัดทำหนังสือ “ความรู้ศาสนาเบื้องต้น” เพื่อเป็นคู่มือในการจัดกิจกรรมตามโครงการดังกล่าว และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาเบื้องต้นของ ๕ ศาสนา เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และสันติสุขที่ยั่งยืน

กรมการศาสนาหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะอำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้จัดโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้องได้กว้างขวางมากขึ้น

(นายสด แดงเอียด)

อธิบดีกรมการศาสนา

สารบัญ

สารบัญ (ต่อ)

บทนำ

ก่อนจะทราบประวัติของศาสนาต่างๆ ควรจะทราบคำว่า **"ศาสนา"** แปลว่าอะไร ศาสนาเป็นศัพท์ในภาษาสันสกฤต บาลีใช้ว่า สาสนา แปลว่า คำสั่งสอน ย่อมมีในทุกศาสนา ในฝ่ายตะวันตกคำว่า ศาสนา ตามความหมายกว้างๆ คือ ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมีอำนาจอยู่เหนือสิ่งธรรมชาติ จะเรียกว่าพระเจ้าหรือพระผู้เป็นเจ้าก็แล้วแต่ ซึ่งพระองค์ทรงปกครองและควบคุมโลก พร้อมทั้งมวลมนุษยชาติด้วยทิพย์อำนาจ มนุษย์มีหน้าที่เป็นพันธกรณี จะต้องมีความเชื่อ ความศรัทธา เคารพบูชาพระองค์และคำสั่งสอนของพระองค์ด้วยความเกรงกลัวและด้วยความจงรักภักดี รับใช้พระองค์ด้วยการประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสั่งสอนอย่างเคร่งครัด นอกจากที่กล่าวมานี้คำว่าศาสนาอาจจะยังมีในความหมายอื่นๆ อีก แต่จะไม่นำมากล่าวในที่นี้ จะกล่าวเฉพาะในความหมายว่าคำสั่งสอนเท่านั้น

ส่วนประวัติของศาสนา หากจะนับรวมเอาศาสนาทั้งหมดที่มีอยู่ในโลกนี้ ซึ่งบางศาสนาก็สูญหายไปแล้ว ก็ไม่สามารถจะชี้ลงไปได้ว่าศาสนาเกิดขึ้นในโลกนี้ตั้งแต่เมื่อไร ท่านศาสตราจารย์ พระยาอนุมานราชธน ราชบัณฑิต ได้พูดไว้ในหนังสือศาสนาเปรียบเทียบภาค ๑ ว่า "มนุษย์ไม่ว่าในชาติใดภาษาใดจะเป็นมนุษย์ชาวป่าชาวเขาหรือชาวบ้านชาวเมืองก็เป็นคนมีศาสนาแทบทั้งนั้น และศาสนาที่คนเหล่านั้นนับถือย่อมจะมีกำหนดไว้ให้แล้วตั้งแต่เกิดมา พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เคยนับถือศาสนาอะไรลูกที่เกิดมาในครอบครัวก็นับถือศาสนาไปตามนั้น เหตุนี้จึงมีคำกล่าวว่า "คนเกิดในศาสนา" ที่จะเกิดนอกศาสนาเห็นจะหาได้ยากเต็มที..." ถ้าจะพิจารณาตามข้อความนี้แล้วจะพบว่าศาสนามีมาพร้อมๆ กับมนุษย์ที่เกิดมาในโลก

ใบนี้ แต่คำสั่งสอนเหล่านั้นจะเป็นศาสนาหรือจะเป็นเพียงลัทธิความเชื่อเท่านั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบเหล่านี้

๑. เป็นคำสั่งสอนที่ประกอบด้วยความเชื่อถือ

๒. เป็นคำสั่งสอนที่ว่าด้วยศีลธรรมจรรยา พร้อมทั้งผลของการปฏิบัติตาม

๓. เป็นคำสั่งสอนที่มีผู้ตั้งหรือมีศาสดา

๔. เป็นคำสั่งสอนที่มีศาสนทายาทสืบทอดกันมา

๕. เป็นคำสั่งสอนที่กวดขันในเรื่องจงรักภักดี นับถือศาสนานี้แล้วจะหันไปนับถือศาสนาอื่นไม่ได้

๖. เป็นคำสั่งสอนที่มีศาสนิกมากพอสมควร

สมเด็จพระญาณวโรดม กล่าวไว้ในหนังสือศาสนาต่างๆ ว่า คำสั่งสอนที่เรียกว่าศาสนาจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ๖ ประการนี้ ถ้ามีไม่ครบจะเรียกว่าลัทธิบ้าง โอวาทบ้าง แต่คำสั่งสอนที่นำมากล่าวในหนังสือความรู้ศาสนาเบื้องต้นเล่มนี้ มีองค์ประกอบครบทั้ง ๖ ประการ เป็นคำสั่งสอนของศาสนาอย่างแน่นอน ส่วนศาสนาไหนเกิดขึ้นเมื่อไร ขอให้ไปศึกษาในรายละเอียดของแต่ละศาสนา เริ่มต้นจากศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ ไปตามลำดับ

บทที่ ๑ ศาสนาพุทธ

๑. ประวัติศาสนาพุทธ

พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นที่ประเทศอินเดีย สมัยนั้นเรียกว่า ชมพูทวีป ก่อนคริสต์ศักราช ๕๔๓ ปี หรือก่อนฮิจญเราะฮ์ศักราช ๑,๑๖๗ ปี ปัจจุบันมีอายุมากกว่า ๒,๕๐๐ ปี มีคนไทยนับถือพระพุทธศาสนาพร้อมๆ กับมีประวัติศาสตร์ชาติไทย

๒. ประวัติศาสดา

พระพุทธศาสนา มีพระศาสดาทรงพระนามว่า เจ้าชายสิทธัตถะ เป็นพระราชกุมารแห่งเมืองกบิลพัสดุ์ พระบิดาทรงพระนามว่า สุทโธทนะ พระมารดาทรงพระนามว่า พระนางสิริมหามายา เมื่อเจริญวัยได้รับการศึกษาศิลปวิทยาเป็นอย่างดี ครั้นพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา ก็ได้อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงยโสธราหรือพิมพา เมื่อพระชนมายุได้ ๒๙ พรรษา ทรงมีพระโอรสพระองค์หนึ่ง พระนามว่า ราหุล และในปีเดียวกันนี้เอง ก็ทรงพิจารณาเห็นว่ามนุษย์ สัตว์ทั้งหลายต่างก็ตกอยู่ในเงื่อนไขของความเกิด แก่ เจ็บ ตาย โดยไม่มีใครจะเอาชนะได้ ทุกคนยอมจำนน แต่พระองค์กลับเห็นว่าจะต้องมีทางออก มีหนทางแก้ไขได้จึงตัดสินพระทัยออกผนวช เพื่อแสวงหาโมกขธรรม คือ หนทางแห่งการหลุดพ้น จากความทุกข์อันเกิดมาจากความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย และความทุกข์อื่นๆ อีกมากมาย

หลังจากพระองค์เสด็จออกผนวชแล้วได้ ๖ ปี ผ่านการศึกษาค้นคว้าปฏิบัติอย่างหนักก็ได้ค้นพบหนทางแห่งการหลุดพ้นที่เรียกว่า ตรัสรู้ และทรงได้พระนามใหม่ว่า "พุทธะ" แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน และการตรัสรู้นี้เป็นการตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ไม่มีครูอาจารย์หรือเจ้าลัทธิ

คนใดมาสอน จึงทรงมีพระนามว่า "สัมมาสัมพุทธะ" แปลว่า ผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ดังนั้นคำว่าศาสนาพุทธจึงแปลว่า ศาสนาหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า หรือของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็ได้สั่งสอนธรรมะคือหนทางแห่งการพ้นทุกข์ให้แก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายให้รู้ตาม ผู้รู้ธรรมะคนแรกชื่อ โกณฑัญญะ พร้อมกับขอบวชเป็นพระสงฆ์รูปแรกในพระพุทธศาสนา จากนั้นก็มีผู้รู้ตามอีกเป็นจำนวนมาก จวบจนพระองค์มีพระชนมพรรษาได้ ๘๐ ปี ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่ ๔๕ พรรษา ก็เสด็จดับขันธปรินิพพาน แต่ก่อนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ได้ทรงตั้งพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ให้ดูแลพระพุทธศาสนาสืบแทนพระองค์

๓. คัมภีร์ หลักความเชื่อ หลักธรรมคำสอน และหลักปฏิบัติของศาสนา

คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า พระไตรปิฎก มี ๓ หมวด คือ

๑. **พระวินัยปิฎก** ว่าด้วยวินัยหรือศีลของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา

- พระภิกษุ (นักบวชชาย) ถือศีล ๒๒๗ ข้อ
- พระภิกษุณี (นักบวชหญิง) ถือศีล ๓๑๑ ข้อ (ปัจจุบันนี้ไม่มีพระภิกษุณีแล้ว)
- สามเณร สามเณรี (นักบวชเยาวชนชาย-หญิง) ถือศีล ๑๐ ข้อ (ปัจจุบันนี้ไม่มีสามเณรีแล้ว)
- แม่ชี ถือศีล ๘ ข้อ
- อุบาสก (ผู้ชาย) และอุบาสิกา (ผู้หญิง) ถือศีล ๕ หรือศีล ๘ หรือศีลอุโบสถแล้วแต่กำลังศรัทธา

๒. **พระสุตตันตปิฎก** ว่าด้วยคำสอนที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ประกอบหรือเรียกว่า ชาดก

๓. **พระอภิธัมมปิฎก** ว่าด้วยสภาวะธรรมล้วนๆ เกี่ยวกับจิต เจตสิก รูป และนิพพาน เป็นธรรมลึกซึ้งในทางพระพุทธศาสนา

ความเชื่อ

๑. เชื่อกรรม

พระพุทธศาสนาเน้นให้เชื่อเรื่อง "กรรม" คือการกระทำ กรรมเป็นคำกลางๆ ทำดีเรียกว่า กุศลกรรม ทำไม่ดีเรียกว่า อกุศลกรรม แบ่งเป็น ๓ ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ

การกระทำทางกาย เรียกว่า กายกรรม ที่เป็นอกุศล เช่น ไปฆ่าคนอื่นหรือสัตว์อื่นให้ตายหรือทรมาน การลักทรัพย์ คือถือเอาสิ่งของที่ไม่มีใครอนุญาตให้โดยพลการ ประพฤติผิดในกาม เช่น ประพฤติผิดในคู่ครองผู้อื่น

การกระทำทางวาจาหรือคำพูด เรียกว่า วจีกรรม ที่เป็นอกุศล เช่น พูดเท็จหรือพูดโกหก พูดส่อเสียด พูดหยาบคาย และพูดเพ้อเจ้อไร้ประโยชน์

การกระทำทางใจหรือคิดอยู่ในใจ เรียกว่า มโนกรรม ที่เป็นอกุศล เช่น คิดอยากจะได้ของคนอื่น คิดพยาบาท และคิดผิดไปจากหลักพระธรรมคำสั่งสอน

ในทางตรงกันข้ามถ้าทำดี พูดดี คิดดี ก็จะเป็นกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ฝ่ายกุศล เรียกว่า กุศลกรรม กุศลกรรมให้ผลเป็นสุข ส่วนอกุศลกรรมให้ผลเป็นทุกข์

๒. เชื่อผลแห่งกรรม

พระพุทธศาสนาสอนว่า การกระทำทุกอย่างไม่ว่าทางกาย ทางวาจา หรือทางใจ ย่อมมีผลติดตามมา ทำดีได้ผลดี ทำชั่วได้ผลชั่ว คนจะได้ดีหรือได้ชั่วเป็นเพราะตัวเป็นผู้กระทำ คนจะมีเกียรติสูงต่ำก็เป็นเพราะเราทำตัว กรรมดีให้ผลดี กรรมชั่วให้ผลชั่ว กรรมใหญ่ให้ผลใหญ่ กรรมเล็กน้อยให้ผลเล็กน้อย การให้ผลแห่งกรรม จะมีความเที่ยงธรรมที่สุด ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่เกรงกลัวอำนาจต่อใครๆ ให้กับคนต่ำต้อยอย่างไรก็จะให้กับคนที่มีอำนาจวาสนาเช่นนั้น ถ้าคนทั้งสองกระทำกรรมไว้เหมือนกัน

๓. เชื่อว่าทุกคนมีกรรมเป็นของตนเอง

พระพุทธศาสนาสอนว่า ผลแห่งกรรมเป็นสมบัติเฉพาะตัว ใครทำคนนั้นได้ จะแบ่งปันเผื่อแผ่กันไม่ได้ ผลแห่งกรรมไม่ใช่มรดกจะยกให้กันได้ บุคคลไม่มีสถานที่ปลอดภัยสำหรับผลแห่งกรรม จะเหาะไปในอากาศ จะมุดไปในถ้ำ หรือจะดำน้ำหนีลงไปใต้มหาสมุทรก็ไม่สามารถจะซ่อนตัวหรือหนีไปจากผลแห่งกรรมได้ เพราะผลแห่งกรรมจะอยู่ติดตัวผู้กระทำ

ไปทุกหนทุกแห่ง เหมือนเงาติดตามตัวไป ฉะนั้น ผลแห่งกรรมไม่หมดอายุความ ทำไว้นานเท่าไรผู้กระทำจะจำได้หรือไม่ก็ตาม ผลแห่งกรรมก็จะยังคงดำรงอยู่ ข้ามภพข้ามชาติจนกว่าจะให้ผลเสร็จเรียบร้อยแล้วเป็นอโหสิกรรมแล้วจึงจะยุติ

๔. เชื่อว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้จริง

ชาวพุทธที่แท้จริงจะต้องมีศรัทธามั่นคงในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพราะพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ ล้วนเป็นเรื่องจริงไม่ได้แต่งขึ้นมา หรือได้รับคำบอกเล่าจากใคร แต่พระองค์ทรงเป็นพระสัพพัญญู ตรัสรู้ทุกสิ่งทุกอย่างด้วยพระปัญญาอันบริสุทธิ์ของพระองค์เองตรัสไว้อย่างไร ย่อมเป็นจริงอย่างนั้นแน่นอน

กฎแห่งกรรม

กฎแห่งกรรม เป็นกฎธรรมชาติที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ เป็นสิ่งที่มีอยู่จริง ไม่ใช่พระพุทธเจ้าสร้างขึ้น แต่เป็นกฎที่มีอยู่แล้ว

ชีวิตของเราทุกคน ถูกควบคุมไว้ด้วยกฎแห่งกรรม ไม่มีใครมาควบคุมชีวิตของเรา ชีวิตจะเสื่อม จะเจริญ จะสุข จะทุกข์ จะก้าวหน้าจะถอยหลัง จะอายุสั้น จะอายุยืนขึ้นอยู่กับกรรม คือการกระทำของเราทั้งสิ้นไม่ใช่ขึ้นอยู่กับอำนาจดวงดาว หรืออำนาจสิ่งภายนอกอื่นๆ ใดที่จะมาดลบันดาลชีวิตของเราให้เป็นอย่างโน้นอย่างนี้ นอกจากกฎแห่งกรรม

กฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา ตรงกับกฎของนิวตัน คือกฎกิริยา (Action) และปฏิกิริยา (Reaction) ซึ่งเป็นกฎทางด้านวัตถุกรรมที่เราทำก็เหมือนกัน ถ้าทำกรรมดี ผลตอบสนองก็เป็นกรรมดี ถ้าทำกรรมไม่ดี ผลตอบสนองก็เป็นเรื่องไม่ดี นี้เป็นกฎทางด้านจิตใจ ถ้าถามว่า "ทำไมคนเราจึงเกิดมาแตกต่างกัน" คำตอบนี้พระพุทธเจ้าตรัสไว้ใน

จูฬกัมมวิภังคสูตรว่า "กัมมัง สัตเต วิภัชชะติ ยะทิทัง หีนัปปะณีตะตายะ" กรรมย่อมจำแนกสัตว์โลกให้แตกต่างกัน คือ เลวทรามและประณีต

ในข้อนี้มีเรื่องปรากฏอยู่ในปัญหาที่สุภมานพทูลถามพระพุทธเจ้าว่า "ทำไมคนเราเกิดมาจึงไม่เหมือนกัน" ปัญหานั้นมี ๑๔ ข้อ จัดเป็น ๗ คู่ ดังนี้

คู่ที่ ๑ ถามว่า ทำไมบางคนอายุสั้น บางคนอายุยืน

เฉลยว่า คนที่ชอบฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่มีศีล ๕ จะมีอายุสั้น ส่วนคนที่มีศีล ๕ มีเมตตากรุณาต่อสัตว์จะมีอายุยืน

คู่ที่ ๒ ถามว่า ทำไมบางคนมีโรคภัยไข้เจ็บมาก บางคนมีโรคภัยไข้เจ็บน้อย

เฉลยว่า คนที่ชอบเบียดเบียนสัตว์ ทรมานสัตว์ กักขังสัตว์อื่นให้เดือดร้อน ให้ทรมาน ให้เจ็บป่วย จะมีโรคภัยไข้เจ็บมาก ส่วนคนที่มีเมตตา ไม่เบียดเบียนสัตว์ เอ็นดูสัตว์และมนุษย์ จะมีสุขภาพดีไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ

คู่ที่ ๓ ถามว่า ทำไมบางคนเกิดมารูปไม่สวย ขี้เหร่ พิกลพิการ บางคนเกิดมารูปสวย รูปหล่อ ทรวดทรงดี

เฉลยว่า คนที่ขี้โกรธ อารมณ์บูดตอนเช้า เน่าตอนเพล เหม็นตอนค่ำ เกิดมาหน้าตาไม่สวยงาม เป็นคนขี้เหร่ พิกลพิการ ไม่สมประกอบ ส่วนคนที่มีน้ำใจดี มีเมตตากรุณา ไม่ขี้โกรธ ไม่อาฆาตพยาบาท เกิดมาจะมีหน้าตาสวยงาม รูปหล่อ รูปสวย

คู่ที่ ๔ ถามว่า ทำไมคนบางคนเกิดมามีวาสนาน้อย ไม่มียศตำแหน่งกับเขา เป็นคนต่ำต้อย แต่คนบางคนเกิดมามีวาสนาดี มียศ มีตำแหน่ง มีบริวารมาก

เฉลยว่า คนที่ชอบริษยาคนอื่น เมื่อใครได้ดีทนอยู่ไม่ได้ หาทางทำลาย เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดมาจึงเป็นคนศักดิ์ต่ำ ไม่มียศ ไม่มีตำแหน่ง ไม่มีบริวาร ส่วนคนที่ไม่ริษยามีมุทิตาจิตต่อคนอื่นที่ประสบความสำเร็จ จะมียศมีตำแหน่งสูง เป็นหัวหน้าคน มีบริวารรักใคร่นับถือ

คู่ที่ ๕ ถามว่า ทำไมบางคนเกิดมายากจน บางคนเกิดมาในสกุลร่ำรวย

เฉลยว่า คนที่ตระหนี่ ขี้เหนียว เห็นแต่ได้ ไม่บริจาคทาน ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ใคร เกิดมาจะยากจน ส่วนคนที่ยินดี เต็มใจในการบริจาคทาน ไม่เห็นแก่ตัวจัด ไม่หวงไว้กินไว้ใช้คนเดียว จะเกิดมาในสกุลที่มั่งคั่งร่ำรวย

คู่ที่ ๖ ถามว่า ทำไมบางคนเกิดในสกุลต่ำ บางคนเกิดในสกุลสูง

เฉลยว่า คนที่ไม่อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ เป็นคนแข็งกระด้างต่อคนที่ควรเคารพบูชาที่ควรยกย่อง จะเกิดในสกุลต่ำ ส่วนคนที่มีปกติอ่อนน้อมถ่อมตน อ่อนโยน อ่อนหวาน ต่อผู้ใหญ่ ต่อสมณชีพราหมณ์ต่อผู้ประพฤติดี จะเกิดในสกุลสูง

คู่ที่ ๗ ถามว่า ทำไมบางคนเกิดมาโง่ สมองทึบ ปัญญาอ่อน แต่บางคนเกิดมามีปัญญาเฉลียวฉลาด มีไอคิวสูง

เฉลยว่า คนที่ไม่ตั้งใจฟัง ไม่ตั้งใจคิด ไม่ตั้งใจถาม ไม่ตั้งใจจำ ไม่นำไปปฏิบัติ ไม่เข้าไปไต่ถามจากท่านผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ผู้มีคุณธรรม ผู้นั้นจะเกิดมาเป็นคนโง่ ปัญญาทึบ ส่วนคนที่ตั้งใจฟัง คิด ถาม เขียน สนใจใฝ่เรียนรู้ จะเกิดมาเป็นคนฉลาด มีไอคิวสูง สมองดี

พระธรรมคำสั่งสอน

๑. หัวใจของพระพุทธศาสนา

พระธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแม้จะมีเป็นจำนวนมาก แต่เพื่อจะให้ง่ายต่อความเข้าใจและความจำ ท่านจึงสรุปได้ ๓ หลักการ หรือเรียกว่า หัวใจของพระพุทธศาสนา คือ

๑.๑ ห้ามไม่ให้กระทำความชั่วทุกชนิดทั้งทางกาย วาจา และใจ

๑.๒ ให้กระทำความดีทุกอย่างทั้งทางกาย วาจา และใจ

๑.๓ ชำระจิตให้บริสุทธิ์ เพราะจิตบริสุทธิ์จะทำให้กายและวาจาบริสุทธิ์ด้วย

คนบางคนไม่กระทำความชั่ว แต่ก็ไม่กระทำความดีจะชื่อว่าเป็นคนดีที่สมบูรณ์ไม่ได้ เช่นไม่ฆ่าสัตว์ แต่ไม่ช่วยเหลือสัตว์ที่ได้รับทุกข์ทรมานทั้งๆ ที่ตนเองมีขีดความสามารถจะช่วยเหลือได้ เรียกว่า เป็นคนขาดเมตตา ไร้น้ำใจ ส่วนคนบางคนไม่กระทำความชั่วทั้งยังกระทำความดี ก็น่าจะเรียกได้ว่าเป็นคนดีที่สมบูรณ์ได้ แต่ก็ยังไม่ถือว่าเป็นคนดีที่สมบูรณ์ถ้าจิตใจของเขายังไม่บริสุทธิ์ เช่นคนให้ทานปรารถนาชื่อเสียง ปรารถนาให้เขายกย่อง หรือปรารถนาหาผลประโยชน์ที่สูงกว่านั้น เช่นผู้แทนนำของไปให้ประชาชนโดยหวังคะแนนเสียง ไม่ได้ให้ด้วยความปรารถนาจะให้เขาพ้นทุกข์ ส่วนคนบางคนกระทำครบทั้ง ๓ ประการ คือ ไม่กระทำความชั่วทุกอย่าง หมั่นกระทำความดีทุกชนิดที่พระพุทธศาสนาสอนไว้ และกระทำการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ด้วยการเจริญสมาธิเป็นประจำสม่ำเสมอ จนจิตมีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ที่เรียกว่า พรหมวิหารธรรม หรือจิตหลุดพ้นไปจากความโลภ ความโกรธ และความหลง จึงจะเรียกว่าเป็นคนดีที่สมบูรณ์ในความมุ่งหมายของพระพุทธศาสนา

๒. **คุณธรรม** ความดีงามที่เกิดจากการประพฤติดี ปฏิบัติชอบตามหลักพระธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติมีความเห็นที่ถูกต้อง มีความละอายใจและความเกรงกลัวต่อผลชั่วที่จะตามมาจะปรากฏที่จิตใจ นอกจากนี้คนที่มีคุณธรรมจะมีความขยัน ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ ความกตัญญู ความเมตตา เป็นต้น

๓. **จริยธรรม** เป็นหลักปฏิบัติเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นสุข เช่น ความไม่เบียดเบียนกัน การช่วยเหลือเผื่อแผ่ต่อกัน

คุณธรรมและจริยธรรม มีความแตกต่างกันดังนี้

- คุณธรรมหรือมโนธรรม เป็นความดีทางใจ เป็นพื้นฐานรองรับจริยธรรม เรียกว่า มโนสุจริต
- จริยธรรม เป็นการแสดงออกทางกาย วาจา เรียกว่า กายสุจริตและวจีสุจริต

หลักจริยธรรมในพุทธศาสนา มี ๓ ขั้น

๑. **จริยธรรมขั้นมูลฐาน** คือ เบญจศีล (ศีล ๕) เบญจธรรม (ธรรม ๕)

เบญจศีล ๕	**เบญจธรรม ๕**
– ไม่ฆ่าสัตว์	– มีเมตตากรุณา
– ไม่ลักทรัพย์	– ซื่อสัตย์สุจริต
– ไม่ประพฤติผิดในกาม	– ยินดีพอใจในคู่ครองของตน
– ไม่พูดปด	– พูดคำจริง อ่อนหวาน ประสานประโยชน์
– ไม่ดื่มของมึนเมา	– มีสติสัมปชัญญะ รู้คิด รู้ทำ รู้จำ รู้พูด

๒. จริยธรรมขั้นกลาง หรือกุศลกรรมบถ ๑๐

- ทางกาย ๓ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม
- ทางวาจา ๔ พูดคำจริง พูดไพเราะอ่อนหวาน พูดประสานสามัคคี พูดมีประโยชน์
- ทางใจ ๓ ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น ไม่โกรธ ไม่อาฆาตพยาบาท ไม่เห็นผิดจากทำนองคลองธรรม คือ เห็นถูกว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อกรรม

๓. จริยธรรมขั้นสูง หรือมัชฌิมาปฏิปทา คือ ปฏิบัติทางสายกลาง เรียกว่า อริยมรรค ทางเดินอย่างประเสริฐ มี ๘ ประการ คือ

(๑) สัมมาทิฏฐิ คือ ความเห็นชอบ (๒) สัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริชอบ	ปัญญา
(๓) สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ (๔) สัมมากัมมันตะ คือ การงานชอบ (๕) สัมมาอาชีวะ คือ เลี้ยงชีวิตชอบ	ศีล
(๖) สัมมาวายามะ คือ ความเพียรพยายามชอบ (๗) สัมมาสติ คือ ตั้งสติชอบ (๘) สัมมาสมาธิ คือ ตั้งใจชอบ	สมาธิ

หลักปฏิบัติขั้นพื้นฐาน

คุณธรรมจริยธรรมที่ต้องประพฤติ

๑. ธรรมมีอุปการะมาก ช่วยให้ผู้ปฏิบัติตามมีแต่ความเจริญก้าวหน้า ได้แก่

- **สติ** ความระลึกได้ คิดก่อนทำ ก่อนพูด

– **สัมปชัญญะ** ความรู้ตัว คือ รู้จำ รู้ทำ รู้คิด รู้ว่าเป็นความจริง ความดี และมีประโยชน์

๒. ธรรมคุ้มครองโลก (โลกบาล) หรือเทวธรรม ผู้ใดมีเทวธรรม ผู้นั้นชื่อว่ามีธรรมของเทวดาหรือเป็นเทวดา ได้แก่

– **หิริ** ความละอายใจ รังเกียจต่อความชั่วทุกอย่าง

– **โอตตัปปะ** ความเกรงกลัวต่อผลของบาปกรรมที่จะตามมา

๓. ธรรมที่จะทำให้คนงามตลอดกาล

– **ขันติ** ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนาว ร้อน หิวกระหาย ทุกขเวทนาเวลาเจ็บป่วย อดทนต่อความเจ็บใจและอำนาจความคิดต่ำ

– **โสรัจจะ** ความสงบเสงี่ยม ความมีมารยาทงาม ความเรียบร้อย

๔. คนที่หาได้ยาก ๒ จำพวก

– **บุพพการี** ผู้ทำอุปการะก่อน โดยไม่หวังผลตอบแทนจากผู้ถูกอุปการะ เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์

– **กตัญญูกตเวที** ผู้รู้อุปการะ รู้บุญคุณ และตอบแทนคุณ

๕. อกุศลมูล คือ รากเหง้าของความชั่ว (กิเลส) มี ๓ อย่าง

– **โลภะ** อยากได้ ที่ผิดทำนองคลองธรรม

– **โทสะ** ความโหดร้าย ใจร้อน ความอาฆาตพยาบาท

– **โมหะ** ความโง่เขลา หลงใหลตามกระแสกิเลส ขาดการพิจารณาว่าผิดถูก ชั่วดี มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์

๖. กุศลมูล คือ รากเหง้าของความดี ความเจริญ มี ๓ อย่าง

– **อโลภะ** ไม่อยากได้ของผู้อื่น หรือไม่อยากได้ในสิ่งที่ผิดทำนองคลองธรรม เช่น ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ฯลฯ

– **อโทสะ** ไม่ประทุษร้ายตนและผู้อื่น

– **อโมหะ** ไม่หลงงมงาย ไร้สาระ ไม่เชื่อง่าย

๗. **สัปปุริสบัญญัติ** คือ ข้อปฏิบัติที่คนดีทำเป็นแบบอย่างไว้ มี ๓ อย่าง

- **ทาน** ทำการสละสิ่งของของตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน
- **ปัพพัชชา** เว้นจากการเบียดเบียนทั้งทรัพย์สินและชีวิตของกันและกัน
- **มาตาปิตุอุปัฏฐาน** บำรุงเลี้ยงดูมารดาบิดาของตนให้เป็นสุข ไม่ทอดทิ้งเมื่อยามชราหรือเจ็บป่วย ยากจน

๘. **อปัณณกปฏิปทา** คือ การปฏิบัติไม่ผิด ปฏิบัติแล้วมีแต่ความเจริญอย่างเดียว มี ๓ อย่าง

- **อินทรียสังวร** สำรวมระวังตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของตนมิให้ยินดี ยินร้าย (ดีใจ เสียใจ) เมื่อได้เห็น ได้ยิน ดมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องสัมผัส หรือแม้แต่คิดด้วยใจ เพราะทั้งยินดีและยินร้ายจะนำความทุกข์มาให้
- **โภชเน มัตตัญญุตา** รู้จักประมาณ รู้จักพอดีในการบริโภค ใช้สอย ใช้อย่างประหยัด คุ้มค่า
- **ชาคริยานุโยค** เป็นคนตื่นตัว ไม่เกียจคร้าน ไม่เห็นแก่กินแก่นอน หรือตามใจตนเองมากนัก

๙. **บุญกิริยาวัตถุ** คือ แนวทางการทำบุญหรือทำความดี มี ๓ อย่าง

- **ทานมัย** บุญเกิดจากการบริจาคทาน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว (ไม่เห็นแก่ตัว)
- **ศีลมัย** บุญเกิดจากการสมาทานศีล ควบคุมกาย วาจาให้มีมารยาทงามตามหลักศาสนา
- **ภาวนามัย** บุญเกิดจากการพัฒนากาย วาจา ใจ ให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมสูงขึ้น จนบรรลุคุณธรรมชั้นสูง

๑๐. **สามัญญลักษณะ** คือ ลักษณะที่มีเสมอกันทั้งคน สัตว์ มี ๓ อย่าง

– **อนิจจตา** ความเป็นของไม่เที่ยง ไม่จีรังยั่งยืน (เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แตกสลายไป)

– **ทุกขตา** ความเป็นทุกข์ ไม่ตั้งอยู่ในสถานะเดิมตลอดไปได้ (ไม่เหมือนเดิม)

– **อนัตตตา** ความไม่มีตัวตน ความว่างเปล่า บังคับไม่ได้ ไม่อยู่ในอำนาจของผู้ใด

๑๑. **จักร** คือ ล้อแห่งธรรม นำไปสู่ความเจริญ มี ๔ อย่าง

– **ปฏิรูปเทสวาสะ** เลือกอยู่ในประเทศ หรือสถานที่ ที่อุดมสมบูรณ์ทั้งอาหาร อากาศ คนดี วิชาการ มีศาสนสถานสำหรับทำบุญ

– **สัปปุริสูปัสสยะ** เลือกคบคนดีเป็นมิตร

– **อัตตสัมมาปณิธิ** ตั้งตนไว้ในทางที่ชอบ คือ ตั้งตนดี เรียนให้จบ ค้นพบขุมทรัพย์ รับความสุข ปลุกเสน่ห์ หรือทำประโยชน์ตน ประโยชน์ส่วนรวม และประโยชน์สูงสุด

– **ปุพเพกตปุญญตา** มีความดีเป็นทุนชีวิต

๑๒. **อธิษฐานธรรม** คือ คุณธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจตลอดไป มี ๔ อย่าง

– **ปัญญา** ขอให้ข้าพเจ้ามีความรอบรู้ในสิ่งที่ควรรู้

– **สัจจะ** ขอให้ข้าพเจ้ามีความจริงใจ พูดอย่างใดทำอย่างนั้น หรือทำอย่างใดพูดอย่างนั้น (ทำ พูด คิดต่างกัน)

– **จาคะ** ข้าพเจ้าจะสละสิ่งที่เป็นกิเลส อกุศล

– **อุปสมะ** ข้าพเจ้าจะสงบจิตใจ ให้มีความเยือกเย็น มั่นคง สู้งานทุกอย่าง ป้องกันมิให้นิวรณ์ ๕ ครอบงำ

๑๓. **อิทธิบาท** คือ แนวทางแห่งความสำเร็จ มี ๔ อย่าง

– **ฉันทะ** ความพอใจ เต็มใจ ในเรื่องที่ทำ คือ รักที่จะทำ

– **วิริยะ** ความพากเพียรพยายาม ทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ

– **จิตตะ** ใฝ่หา ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน (เกาะติด ไม่ปล่อย สู้ไม่ถอย)

– **วิมังสา** หมั่นตริตรอง หาวิธี หาช่องทาง หาเหตุผล แก้ปัญหา จนบรรลุเป้าหมาย (ปัญญา)

๑๔. **อารักขกัมมัฏฐาน** คือ กรรมฐานที่จะต้องรักษาไว้ให้อยู่ในจิตใจเป็นนิตย์ มี ๔ อย่าง

– **พุทธานุสสติ** ระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า และน้อมมาไว้ในใจเรา คือ ความมีพระเมตตากรุณา ความบริสุทธิ์และพระปัญญาของพระองค์

– **เมตตา** แผ่ไมตรีจิตคิดให้สัตว์และมนุษย์อยู่เย็นเป็นสุขทั่วกัน ปรารถนาดีต่อกัน

– **อสุภะ** พิจารณาร่างกายตนและผู้อื่นให้เห็นเป็นของไม่งาม ไม่จีรังยั่งยืน ไม่หลงใหลในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

– **มรณัสสติ** นึกถึงความตาย ซึ่งเป็นจุดสุดท้ายของชีวิตทุกคน (หนีความตายไม่พ้น ทุกคนต้องตาย) หรือทำบุญเป็นนิตย์ คิดถึงความตาย นึกถึงพระไตร มั่นในพุทธคุณ

๑๕. **พรหมวิหาร** คือ คุณธรรมของผู้นำ ผู้ใหญ่ หรือผู้ประเสริฐ มี ๔ อย่าง

– **เมตตา** ความรัก ปรารถนาให้ทุกคนเป็นสุข

– **กรุณา** การช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ หรือช่วยบรรเทาทุกข์เมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์

– **มุทิตา** ความพลอยยินดี แสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีหรือประสบความสำเร็จ ได้รับความสุข (ไม่ริษยา)

– **อุเบกขา** ความยุติธรรม ให้ความเป็นธรรม ไม่ลำเอียง วางตนเป็นกลางในทางที่ถูกต้อง (ปัญญา)

๑๖. **สาราณิยธรรม** คือ คุณธรรมที่สร้างความสามัคคี สร้างความปรองดอง ให้ระลึกถึงกันด้วยไมตรีจิต มี ๖ อย่าง

– **เมตตากายกรรม** ทำด้วยความรัก ความหวังดี

– **เมตตาวจีกรรม** พูดด้วยความรัก ความหวังดี

– **เมตตามโนกรรม** คิดด้วยความรัก ความหวังดี

– **สาธารณโภคี** แบ่งกันกินแบ่งกันใช้ ไม่เห็นแก่ตัว

– **สีลสามัญญตา** เคารพกฎในศีลธรรม กติกาที่เป็นธรรม รวมกันอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเสมอกัน (เสมอภาค)

– **ทิฏฐิสามัญญตา** เคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่ไม่แตกแยก มีความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล (สิทธิเสรีภาพ)

๔. ผู้สืบทอดศาสนา

ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพานไม่นานนักพระอานนท์มหาเถระผู้เป็นพระพุทธอุปัฏฐาก คือ ผู้ถวายการดูแลพระพุทธเจ้าได้ทูลถามพระพุทธองค์ว่า เมื่อพระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว จะมอบภาระการดูแลพระพุทธศาสนาไว้ให้กับใคร ใครจะเป็นพระศาสดาแทนพระองค์ พระพุทธเจ้าตรัสว่า การดูแลพระพุทธศาสนาให้เป็นภาระของพุทธบริษัท ๔ คือ พระภิกษุ พระภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา พระภิกษุ คือ นักบวชชาย พระภิกษุณี คือ นักบวชหญิง อุบาสก ผู้นับถือพระพุทธศาสนาชายที่ไม่ใช่พระภิกษุ อุบาสิกา ผู้นับถือพระพุทธศาสนาหญิงที่ไม่ใช่พระภิกษุณี บุคคลเหล่านี้ จะเป็นผู้รับภาระหน้าที่ในการดูแลรักษาพระพุทธศาสนา เป็นพุทธศาสนทายาท คือ ผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาต่อไป

ส่วนคำถามที่ว่าใครจะมาเป็นพระศาสดาแทนพระองค์นั้น ผู้ที่จะมาเป็นพระบรมศาสดาแทนพระองค์ไม่มี เนื่องจากความเป็นพุทธะหรือพระศาสดานั้น พระองค์ได้มาด้วยพระบุญญาบารมีของพระองค์เอง จะมอบให้คนใดคนหนึ่งไม่ได้ แต่ได้ตรัสไว้ว่า พระธรรมวินัยหรือพระธรรมคำสั่งสอนที่พระองค์ตรัสรู้มามีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกประการ และได้ตรัสบอกกับพุทธบริษัทครบถ้วนทุกประการแล้ว พระธรรมคำสั่งสอนทั้งหมดนั้นจะเป็นพระบรมศาสดาแทนพระองค์ ขอให้พุทธบริษัทหมั่นเพียรศึกษาประพฤติปฏิบัติตามอย่าได้ประมาท

๕. ศาสนสถานและศาสนวัตถุ

ในพระพุทธศาสนานอกจากจะมีศาสนบุคคล คือ พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าและพุทธบริษัท ๔ อันได้แก่ พระภิกษุ พระภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา และศาสนธรรม คือ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วยังมีศาสนวัตถุ ศาสนสถาน และศาสนพิธี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกด้วย

ศาสนสถาน-ศาสนวัตถุ ได้แก่ ที่ดินวัด และสิ่งที่ปลูกสร้างในที่ดินวัด เช่น โบสถ์หรือพระอุโบสถ วิหาร ศาลาการเปรียญ หอระฆัง หอไตร หอสวด กุฎิ อันเป็นเสนาสนะสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์ นอกจากนี้ยังมีเครื่องใช้ของพระสงฆ์ เช่น จีวร บาตร ตาลปัตร คัมภีร์ หนังสือธรรมะ ฯลฯ สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้จะมีเอกลักษณ์เฉพาะใครพบเห็นที่ไหนจะทราบได้ทันทีว่าเป็นศาสนวัตถุ-ศาสนสถานทางพระพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร หลังคาจะมีลักษณะทรงไทย มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หน้าบรรณ บานประตู หน้าต่าง จะมีลวดลายวิจิตรพิสดาร

พระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

นอกจากโบสถ์ วิหารแล้วยังมีสิ่งสำคัญที่เป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา คือ พระสถูป เจดีย์ เช่น องค์เจดีย์พระบรมธาตุไชยาที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์เจดีย์พระบรมธาตุที่จังหวัดนครศรีธรรมราช องค์พระปฐมเจดีย์ที่จังหวัดนครปฐม องค์เจดีย์พระธาตุดอยสุเทพที่จังหวัดเชียงใหม่ องค์เจดีย์พระธาตุพนมที่จังหวัดนครพนม และยังมีองค์พระเจดีย์ที่อื่นๆ อีกมาก ล้วนแล้วแต่จัดอยู่ในประเภทศาสนวัตถุ-ศาสนสถาน มีไว้สำหรับเป็นที่กราบไหว้สักการบูชาของพุทธศาสนิกชนทั่วไป เช่นเดียวกับพระพุทธรูปตามวัดและสถานที่ต่างๆ จัดอยู่ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ใครจะมาลบหลู่หรือล่วงเกินไม่ได้

๖. *ศาสนพิธี*

ศาสนพิธี คือ แบบอย่างหรือแบบแผนต่างๆ ที่พึงปฏิบัติในทางศาสนา เรื่องศาสนพิธีนี้ถ้าจะว่าไปแล้วน่าจะมีด้วยกันทุกศาสนา เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นหลังศาสนา กล่าวคือ เมื่อมีศาสนาเกิดขึ้นแล้วจึงมีพิธีต่างๆ ตามมา พระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน เมื่อมีพระพุทธศาสนาแล้วจึงมีศาสนพิธีสำหรับปฏิบัติเพื่อให้ทำการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนได้อย่างถูกต้อง เช่น พระพุทธศาสนาสอนวิธีการทำบุญไว้อย่างกว้างๆ ๓ ประการ คือ เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ ได้แก่ การให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนา แต่ละอย่างมีขั้นตอนในการปฏิบัติ ผู้ประสงค์จะศึกษาหาความรู้ สามารถจะหาความรู้ได้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ หนังสือ ในที่นี้จะนำเสนอตัวอย่าง เช่น การให้ทาน ถ้าเป็นการให้กับฆราวาสด้วยกันก็ไม่มีพิธีการอะไรมาก สามารถจะหยิบยื่นให้กันตามความเหมาะสม แต่ต้องมีความเคารพในทาน คือ ให้ด้วยความมีน้ำใจ ไม่ใช่โยนให้หรือขว้างให้ แต่ถ้าจะให้กับพระสงฆ์ เช่น ใส่บาตรพระสงฆ์ตอนเช้า อาหารที่ใส่บาตรจะต้องได้มาด้วยความบริสุทธิ์ อาหารนั้นไม่ขัดกับพระวินัยสงฆ์ พระสงฆ์ฉันได้ ขณะใส่บาตรไม่ควรสวมหมวก สวมรองเท้า เนื่องจากพระสงฆ์เดินบิณฑบาตไม่ได้สวมรองเท้า ไม่สวมหมวก แต่ถ้าเป็นการถวายสังฆทานจะมีวิธีการดังนี้

ก. ไปนิมนต์พระสงฆ์ตามจำนวนที่ต้องการ โดยทั่วไปควรจะนิมนต์ ๔ รูปขึ้นไป เว้นไว้แต่หาไม่ได้

ข. เตรียมอาหารให้พร้อม เมื่อพระสงฆ์มาถึงบริเวณพิธี

ค. กล่าวคำถวายตามแบบที่กำหนด

ง. ประเคนของหรืออาหารให้พระสงฆ์ด้วยความเคารพ

จ. พระสงฆ์รับของหรืออาหารจากผู้ถวาย

ฉ. พระสงฆ์กล่าวคำอนุโมทนา–ให้พร

ช. ผู้ถวายกรวดน้ำ–อุทิศส่วนกุศล–รับพร

ศาสนพิธีมีมากเพื่อแยกเป็นหมวดได้ ๔ หมวด คือ

๑. หมวดกุศลพิธี ว่าด้วยพิธีบำเพ็ญกุศล

๒. หมวดบุญพิธี ว่าด้วยพิธีทำบุญ

๓. หมวดทานพิธี ว่าด้วยพิธีถวายทาน

๔. หมวดปกิณกะ ว่าด้วยพิธีเบ็ดเตล็ด

ในการไหว้พระสวดมนต์

๑. การไหว้พระสวดมนต์

– การไหว้พระเป็นกิจเบื้องต้น ทำก่อนสวดมนต์ การไหว้พระกับการบูชาพระโดยใจความอย่างเดียวกัน แต่โดยวัตถุต่างกัน คือ ไหว้พระไม่ต้องมีเครื่องบูชา ส่วนการบูชาพระต้องมีเครื่องบูชา เช่น ดอกไม้ ธูป เทียน ทั้งสองอย่างทำเพื่อระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ด้วยการเปล่งวาจาว่า

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา, พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ

การสวดมนต์ คือ การกล่าวคำศักดิ์สิทธิ์ มีอำนาจเหนือชีวิตจิตใจ เพื่อสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และมนต์ของพระพุทธเจ้าซึ่งเรียกว่า “พระพุทธมนต์” เชื่อกันว่า เป็นเครื่องป้องกันภัยอันตราย และประสิทธิ์ประสาทความเจริญให้ จัดเป็น **กุศลวิธี** มาแต่ครั้งพุทธกาล

การสวดมนต์ เป็นกรณียะกิจ คือ กิจที่ควรกระทำของพุทธศาสนิกชนมาแล้ว ทั้งสวดด้วยตนเองและฟังพระสวด บทที่ใช้สวดนั้นมี ๒ ตำนาน คือ

(๑) เจ็ดตำนาน หรือจุลราชปริตร มี ๗ บท

(๒) สิบสองตำนาน หรือมหาราชปริตร มี ๑๒ บท

๒. วันสำคัญในรอบปี หรือพิธี ๑๒ เดือน มีวันขึ้นปีใหม่ วันมาฆบูชา วันตรุษสงกรานต์ วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันอาสาฬหบูชา วันออกพรรษา และวันเทโวโรหณะ

๓. พิธีทำบุญ คนไทยมีคติประจำใจอยู่ว่า "ทำบุญย่อมได้บุญ ให้ผลเป็นสุข มีความเจริญก้าวหน้า ทำบาปย่อมได้บาป ให้ผลเป็นทุกข์ ไม่เจริญก้าวหน้า" จึงมีพิธีทำบุญ ๓ อย่าง คือ

- การให้ทาน มีตักบาตร ถวายสังฆทาน ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ถวายเสนาสนะ ทำบุญวันเกิด ทำบุญบ้าน ให้โอกาส ให้อภัย ให้ความรู้ ฯลฯ
- การสมาทานศีล ศีล ๕ ศีล ๘ และศีลอุโบสถ
- เจริญภาวนา มีการไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิ เดินจงกรม สนทนาธรรม ฟังธรรม พัฒนาตนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีความดีเพิ่มขึ้น

๔. พิธีอาราธนา อาราธนาก็คือการขอร้องอ้อนวอนให้พระบอกศีล แสดงธรรม สวดมนต์

- อาราธนาศีล มะยัง ภันเต ฯลฯ สีลานิ ยาจามะ
- อาราธนาธรรม พรัหมา จ โลกาธิปตี สหัมปะตี ฯลฯ
- อาราธนาพระปริตร วิปัตติปะฏิพาหายะ ฯลฯ ปริตตัง พฺรูถะ มังคะลัง

พระรัตนตรัย

พระพุทธศาสนา มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ เรียกว่า "พระรัตนตรัย" (แปลว่า แก้วอันประเสริฐ ๓ ประการ) คือ

๑. พระพุทธเจ้า พระองค์ทรงเป็นพระบรมศาสดาของศาสนาพุทธ

๒. พระธรรม คือ หลักพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

๓. พระสงฆ์ คือ ผู้ที่ศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้รู้แจ้งเห็นจริงแล้วนำมาประพฤติปฏิบัติ พร้อมกับสั่งสอนผู้อื่นให้รู้แจ้งเห็นจริงแล้วนำไปประพฤติปฏิบัติตาม

ผู้นับถือพระพุทธศาสนา จะต้องยอมรับนับถือพระรัตนตรัย ๓ ประการนี้ว่า เป็นที่พึ่งเป็นสรณะอันประเสริฐสุดของตนตลอดชีวิต นอกจากพระรัตนตรัยแล้วจะไม่ยอมรับนับถือบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น มาเป็นที่พึ่งอย่างเด็ดขาด การนับถือพระรัตนตรัยจะกระทำโดยการประกาศตนหรือปฏิญาณตนต่อหน้าพระสงฆ์ จึงจะเรียกว่าเป็นพุทธมามกะ หรือพุทธศาสนิกชน อันมีความหมายว่า ผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง พร้อมจะดำเนินชีวิตตามหลักพระธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดตลอดไป

นมัสการพระรัตนตรัย

นมัสการ คือ กิริยาที่ทำการนอบน้อมด้วยกาย วาจา ใจ ทำด้วยความเคารพนับถืออย่างจริงใจ

พระรัตนตรัย คือสิ่งอันประเสริฐ ๓ ประการ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ดังที่ได้กล่าวแล้ว

๑. อะระหัง สัมมา สัมพุทโธ ภะคะวา, พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบได้ด้วยพระองค์เอง ข้าพเจ้าขออภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า

๒. สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, ธัมมัง นะมัสสามิ

พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม

๓. สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สังฆัง นะมามิ

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสงฆ์

การบูชาพระรัตนตรัย

ดอกไม้ ธูป เทียน ที่เรานำไปถวายพระ เป็นเครื่องหมายแทนพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ดังนี้

๑. **ธูปสามดอก** เป็นเครื่องหมายแทนพระพุทธคุณ ๓ ประการ คือ พระกรุณาคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระปัญญาคุณ

๒. **เทียน** เป็นเครื่องหมายแทนพระธรรม เป็นแสงส่องสว่างขจัดความมืด (ความโง่) ให้สิ้นไป

๓. **ดอกไม้** เป็นเครื่องหมายแทนพระอริยสงฆ์ สาวกของพระพุทธเจ้า ดอกไม้มีต่างสี ต่างชนิด เช่นเดียวกับสาวกของพระพุทธองค์ที่มาจากที่ต่างๆ กัน ต่างชั้น ต่างวรรณะ แต่มารวมอยู่ด้วยกันอย่างเรียบร้อยน่าเคารพเลื่อมใสด้วยพระวินัยเดียวกัน

การไหว้พระสวดมนต์

การประนมมือไหว้และกราบพระพร้อมกับการกล่าวคำบูชา บางคนออกเสียง บางคนกล่าวในใจ คำที่กล่าวไม่ใช่การอ้อนวอนขอร้อง แต่เป็นการกล่าวสรรเสริญคุณของพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เพื่อน้อมพระคุณทั้งหมดมาไว้ในใจ นำไปปฏิบัติ (โอปนยิโก) ควบคุมพฤติกรรม พัฒนาจิตใจ และสติปัญญาของตน

การสวดมนต์ เป็นการเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าทุกวัน เป็นการบูชาพระรัตนตรัยด้วยอามิสบูชา (ดอกไม้ ธูป เทียน) และปฏิบัติบูชาคือการปฏิบัติ เพราะการสวดมนต์เป็นการปฏิบัติตนให้มีศีล สมาธิ และปัญญา เพราะว่า

๑. ผู้สวดที่ตั้งใจสำรวมระวัง สงบกาย วาจา ถือว่ามีศีล

๒. ผู้สวดมีจิตจดจ่อแน่วแน่ในบทสวดมนต์ มีจิตไม่ฟุ้งซ่านไปในที่อื่น นับเป็นสมาธิ

๓. ผู้สวด มีสติรู้พร้อมอยู่ทุกขณะที่สวด และใคร่ครวญ คิดตามคำสวด เพื่อพิจารณาให้เห็นธรรมที่อยู่ในบทสวดมนต์นั้นๆ นับเป็นการสร้างปัญญา

บัวสี่เหล่า

ดอกบัวเกิดในโคลนตม เมื่อพ้นน้ำขึ้นมาจะบานสดใสไร้ราคีของโคลนตมที่เป็นแหล่งกำเนิด ดอกบัวเปรียบได้กับจิตที่บริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสซึ่งหมักดองอยู่ในใจ (โลภ โกรธ หลง)

ดอกบัว ๔ เหล่า เปรียบกับบุคคลในโลก มี ๔ พวก คือ

๑. อุคฆะฏิตัญญู คือ บุคคลที่ตรัสรู้ธรรมได้เร็ว พอฟังหัวข้อธรรมก็เข้าใจทันที เปรียบด้วยดอกบัวที่พ้นน้ำพร้อมจะบานในวันนั้น

๒. วิปัจจิตัญญู คือ บุคคลที่ตรัสรู้ธรรม เมื่อท่านจำแนกแจกแจงโดยพิสดาร เปรียบด้วยดอกบัวที่เสมอน้ำ ซึ่งจะบานในวันต่อไป

๓. เนยยะ คือ บุคคลที่จะตรัสรู้ธรรมได้ ต้องอาศัยการใส่ใจโดยแยบคาย ทั้งการชี้แจง อธิบาย การซักถาม การคบหากับกัลยาณมิตร เปรียบด้วยดอกบัวที่อยู่กลางน้ำ ซึ่งจะบานในวันต่อๆ ไป

๔. ปะทะปะระมะ คือ บุคคลปัญญาทึบ แม้จะฟังมากรับการสอนการฝึกมาก ก็ยังไม่สามารถตรัสรู้ธรรมในชาตินั้นได้ เปรียบด้วยดอกบัวที่อยู่ในโคลนตม จำต้องเป็นอาหารของปลาและเต่าต่อไป

คนดีต้องมีการพัฒนา ๔ ด้าน

๑. การพัฒนาด้านกาย คือ มีสุขภาพแข็งแรง รู้จักกิน รู้จักใช้วัตถุให้เป็นประโยชน์ ไม่ใช่เพียงเอร็ดอร่อย โก้เก๋ ฟุ้งเฟ้อ อวดฐานะ รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า รวมเรียกว่า กินเป็น ดูเป็น ฟังเป็น คิดเป็น ไม่ตกเป็นทาส หมกมุ่น มัวเมา

๒. การพัฒนาด้านศีล คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การปฏิบัติหน้าที่ การพูดจา ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และการรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓. การพัฒนาด้านจิตใจ มีคุณธรรม เช่น ความเมตตากรุณาต่อคนและสัตว์ มีน้ำใจต่อผู้อื่น มีความกตัญญูกตเวที ขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งมีสุขภาพจิตดี มีความสดชื่นเบิกบาน ผ่องใส ไม่เครียด ไม่หม่นหมอง ไม่ขุ่นมัว

๔. การพัฒนาด้านปัญญา สามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง โดยไม่ยึดติดกับความชอบ ชัง ยินดี ยินร้ายเท่านั้น แต่รู้จักมองสิ่งต่างๆ อย่างรู้เท่าทัน มีเหตุมีผล สืบค้นหาความจริง รู้จักแก้ปัญหา รู้จักวิเคราะห์วิจัย

ครอบครัวดีมีความสุข คุณภาพชีวิตของครอบครัวที่มีความสุขควรมี ๔ ด้าน

๑. ด้านสุขภาพร่างกาย ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน แข็งแรงงามสง่า อายุยืน

๒. ด้านอาชีพ มีอาชีพสุจริต มีวัตถุ ทรัพย์สิน เงินทองไม่เดือดร้อน มีกินมีใช้ อย่างน้อยพึ่งตัวเองได้ ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

๓. ด้านสังคม มีสถานะในสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือ มียศมีตำแหน่ง มีบริวาร มีผู้คนยกย่องไว้เนื้อเชื่อใจ

๔. ด้านครอบครัว มีครอบครัวอบอุ่นผาสุก มีความสัมพันธ์เหนียวแน่น มั่นคง พ่อแม่พี่น้องรักกันดี หันหน้าเข้าหากัน หมั่นแก้ไขให้อภัย ดูแลเอาใจใส่ นำวงศ์ตระกูลให้เป็นที่ยอมรับนับถือ พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีของลูกๆ

ครอบครัวจะสุขสบาย ไม่ลืมสัปปายะ ๗

สัปปายะ (สบาย) หมายถึง สภาพที่เอื้อ เกื้อหนุน เหมาะสมช่วยให้การเป็นอยู่ ทำกิจกรรมหรือดำเนินกิจการต่างๆ อย่างได้ผลดีเป็นคุณภาพชีวิตขั้นต้น มี ๗ อย่าง คือ

๑. อุตุสัปปายะ คือ สภาพแวดล้อม ดิน น้ำ อากาศ ธรรมชาติรื่นรมย์ บรรยากาศทั่วไปดี ที่เกื้อกูลต่อชีวิต

๒. อาหารสัปปายะ คือ มีอาหารเพียงพอ ไม่ขาดแคลน อาหารมีคุณภาพ ถูกกับร่างกาย เกื้อกูลต่อสุขภาพ

๓. เสนาสนะสัปปายะ คือ ที่อยู่อาศัย ที่นั่ง ที่นอน มั่นคงปลอดภัย อยู่อาศัย ใช้ทำประโยชน์ตามประสงค์ได้ดี

๔. **บุคคลสัปปายะ** คือ มีบุคคลที่ถูกกัน เข้าใจกัน ไม่มีคนที่เป็นภัยอันตราย หรือก่อความเดือดร้อนวุ่นวาย หรือถ้าจะให้ดี ก็มีคนที่มีคุณธรรม มีปัญญา มีไมตรี มีความรู้ที่จะเกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาชีวิต พัฒนาจิตใจ และพัฒนาปัญญาให้ดียิ่งขึ้น

๕. **อิริยาบถสัปปายะ** คือ การบริหารอิริยาบถ การเคลื่อนไหวของร่างกาย ด้วยการยืน เดิน นั่ง นอน อย่างสมดุลและเพียงพอ บริหารร่างกายได้คล่องไม่ติดขัด

๖. **โคจรสัปปายะ** คือ มีแหล่งอาหาร แหล่งปัจจัยสี่ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการใช้สอย เป็นอยู่ หาไม่ยาก เช่น มีหมู่บ้าน ร้านตลาด โรงพยาบาล หรือชุมชน ที่ไม่ใกล้ไม่ไกลเกินไป

๗. **ธัมมสัปปายะ** คือ มีโอกาสได้ยินได้ฟังถ้อยคำเนื้อความและเรื่องราวที่ก่อให้เกิดปัญญา ความรู้ ความเข้าใจในหลักความจริง ความดีงาม ความเป็นธรรม มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สร้างสรรค์เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพคน

วินัยชาวพุทธ ชาวพุทธจะต้องดำเนินชีวิตที่ดีงาม และร่วมสร้างสรรค์สังคมให้เจริญมั่นคง ตามหลักวินัยของคฤหัสถ์ดังนี้

๑. ละเว้นชั่ว ๑๔ ประการ

ก. เว้นกรรมกิเลส คือ บาปกรรมที่ทำให้ชีวิตเศร้าหมอง ๔ ประการ

- ไม่ทำร้ายร่างกาย ทำลายชีวิตคนและสัตว์
- ไม่ลักทรัพย์ละเมิดกรรมสิทธิ์
- ไม่ประพฤติผิดทางเพศ
- ไม่พูดเท็จโกหกหลอกลวง

ข. เว้นอคติ คือ ความลำเอียง ความไม่เป็นธรรม ๔ ประการ

- ไม่ลำเอียงเพราะชอบ
- ไม่ลำเอียงเพราะชัง
- ไม่ลำเอียงเพราะขลาด
- ไม่ลำเอียงเพราะเขลา

ค. เว้นอบายมุข คือ ช่องทางเสื่อมทรัพย์อับชีวิต ๖ ประการ

- ไม่เสพติดสุรายาเมา ยาบ้า
- ไม่เอาแต่เที่ยวเตร่โดยไม่ทำการงาน
- ไม่จ้องหาแต่รายการบันเทิง
- ไม่เหลิงการพนัน
- ไม่พัวพันมั่วสุมมิตรชั่ว
- ไม่มัวจมอยู่ในความเกียจคร้าน

๒. เตรียมทุนชีวิต ๒ ด้าน

ก. เลือกสรรคนที่จะคบหา คือ เลือกคนที่จะนำชีวิตไปในทางเจริญสร้างสรรค์ **หลีกเว้นมิตรเทียม ๔ ประเภท**

- คนปอกลอก คือ คนเห็นแต่ได้
- คนดีแต่พูด
- คนหัวประจบ
- คนชวนให้ทำในทางฉิบหาย เช่น ดื่มน้ำเมา

คบหามิตรแท้หรือมิตรจริงใจ ๔ ประเภท

- มิตรมีอุปการะ
- มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์
- มิตรแนะนำประโยชน์
- มิตรมีใจรัก

ข. จัดสรรทรัพย์ที่หามาได้ด้วยสัมมาชีพ

- ขยันหมั่นทำงานเก็บออมทรัพย์

- เมื่อมีทรัพย์ พึงใช้จ่ายทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ คือ ใช้หนี้เก่า ให้เขากู้ เก็บใส่ตู้ เผาไฟ นำไปฝัง (สำนวนเปรียบเทียบ)

๓. รักษาความสัมพันธ์ทั้ง ๖ ทิศ

ทิศที่ ๑ ทิศเบื้องหน้า คือ บิดามารดา ผู้มีพระคุณ พึงเคารพด้วยการช่วยเหลือ เลี้ยงดู กตัญญูกตเวที

ทิศที่ ๒ ทิศเบื้องขวา คือ ครูอาจารย์ ศิษย์พึงแสดงความเคารพด้วยการเชื่อฟัง ตั้งใจเรียน

ทิศที่ ๓ ทิศเบื้องหลัง คือ สามี ภรรยา บุตร ธิดา พึงยกย่องให้เกียรติกัน ไม่นอกใจ ให้การศึกษา เป็นต้น

ทิศที่ ๔ ทิศเบื้องซ้าย หมายถึง มิตรสหาย พึงเผื่อแผ่แบ่งปันมีน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

ทิศที่ ๕ ทิศเบื้องล่าง หมายถึง คนรับใช้ คนงาน ผู้ด้อยโอกาสควรจัดสวัสดิการ ให้ค่าจ้างรางวัลสมควรแก่งานและความเป็นอยู่

ทิศที่ ๖ ทิศเบื้องบน หมายถึง พระภิกษุ สามเณร จึงควรแสดงความเคารพนับถือ ต้อนรับด้วยความเต็มใจ อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย ๔

๔. เกื้อกูลกันประสานสังคม คือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันร่วมสร้างสรรค์สังคมให้สงบสุข มั่นคง สามัคคี มีเอกภาพ ด้วยสังคหวัตถุ ๔ คือ

- ทาน เผื่อแผ่แบ่งปัน
- ปิยวาจา พูดจาไพเราะอ่อนหวาน
- อัตถจริยา ช่วยทำประโยชน์แก่กัน

- สมานัตตตา วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ร่วมสร้างสรรค์และแก้ปัญหา ร่วมสุขร่วมทุกข์ โอบอ้อมอารี วจีไพเราะ สงเคราะห์มวลชน วางตนเหมาะสม

นำชีวิตให้ถึงจุดหมาย ๔ ขั้น

ขั้นที่ ๑ ทิฏฐธัมมิกัตถะ (อ่านว่า ทิด-ถะ-ทำ-มิ-กัด-ถะ) ประโยชน์ปัจจุบันทันตาเห็น คือ มีสุขภาพดี มีเงินมีงาน มีสถานภาพทางสังคมดี และมีครอบครัวผาสุก (อบอุ่น)

ขั้นที่ ๒ สัมปรายิกัตถะ (อ่านว่า สัม-ปะ-รา-ยิ-กัด-ถะ) ประโยชน์เบื้องหน้าเลยตาเห็น คือ มีหลักยึดเหนี่ยวใจให้เข้มแข็งด้วยศรัทธา มีความภูมิใจที่ได้ประพฤติแต่เรื่องดีงาม (สีลสัมปทา) มีความอิ่มใจในชีวิตที่ได้ทำประโยชน์มาตลอด (จาคสัปทา) และมีความแกล้วกล้ามั่นใจ นำชีวิตและภารกิจไปได้ด้วยปัญญา

ขั้นที่ ๓ ปรมัตถะ (อ่านว่า ปะ-ระ-มัด-ถะ) จุดหมายสูงสุดหรือประโยชน์อย่างยิ่ง คือ ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมที่มากระทบ มีใจเกษมศานต์ มั่นคง มีจิตโล่งโปร่งเบา เป็นอิสระ ชีวิตหมดจดสดใสเป็นอยู่ด้วยปัญญา

ชาวพุทธชั้นนำ อุบาสกและอุบาสิกา ที่นับว่าเป็นชาวพุทธชั้นนำนั้น จะต้องมีความเข้มแข็ง ตั้งมั่นอยู่ในหลักการ ทำตนเป็นตัวอย่างแก่ชาวพุทธทั่วไป นอกจากรักษาวินัยชาวพุทธแล้ว ต้องมีอุบาสกธรรม ๕ ประการ คือ

๑. มีศรัทธา คือ ความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา ไม่งมงายเชื่อการกระทำ ผลจากการกระทำ

๒. มีศีล คือ งดเว้นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

๓. ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่ตื่นข่าวเล่าลือ โชคลางของขลัง ไม่หวังผลจากการขออำนาจดลบันดาล

๔. ไม่แสวงหาเขตบุญ ขุนคลังผู้วิเศษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์นอกหลักพระพุทธศาสนา

๕. ขวนขวายในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา สนับสนุนกิจกรรมการกุศล ตามหลักคำสอนของพุทธศาสนา

๖. ไม่โหดร้าย ไม่มือไว ไม่ใจเร็ว ไม่พูดปด ไม่หมดสติ

คนสมบูรณ์แบบ หรือมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่าอย่างแท้จริง ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นคนเต็มคน ควรมีคุณสมบัติ ๗ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. ธัมมัญญุตา รู้หลักและรู้จักเหตุ

๒. อัตถัญญุตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล

๓. อัตตัญญุตา รู้จักตนว่ามีความรู้ ความถนัด ความสามารถและคุณธรรมมากน้อยแค่ไหน แล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงตนให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

๔. มัตตัญญุตา รู้จักประมาณ คือ รู้จักพอดีในกิจที่ทำ คำที่พูดตลอดการใช้จ่ายบริโภค

๕. กาลัญญุตา รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม เช่นรู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร ทำให้ตรงเวลา เป็นเวลา ทันเวลา ให้ถูกเวลาและเต็มเวลา

๖. ปริสัญญุตา รู้จักชุมชน คือ รู้ว่าชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา ควรทำกิริยาอย่างนี้ พูดอย่างนี้ มีวัฒนธรรมประเพณีอย่างนี้ มีความต้องการอย่างนี้ ควรบำเพ็ญประโยชน์ให้อย่างนี้ๆ เป็นต้น

๗. ปุคคลัญญุตา รู้จักบุคคล คือ เข้าใจความแตกต่างของบุคคลโดยอัธยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น และรู้ว่าควรจะคบหรือไม่จะยกย่อง จะตำหนิ หรือจะแนะนำสั่งสอนอย่างไร จึงจะได้ผลดีดังนี้ เป็นต้น

๗. วันสำคัญทางศาสนา

๑. วันมาฆบูชา หรือวันจาตุรงคสันนิบาต ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ เป็นวันคล้ายกับวันที่พระพุทธเจ้าแสดงโอวาทปาติโมกข์แก่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ที่มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย โดยทรงเน้นหลักการและปฏิบัติการของพุทธศาสนา คือ

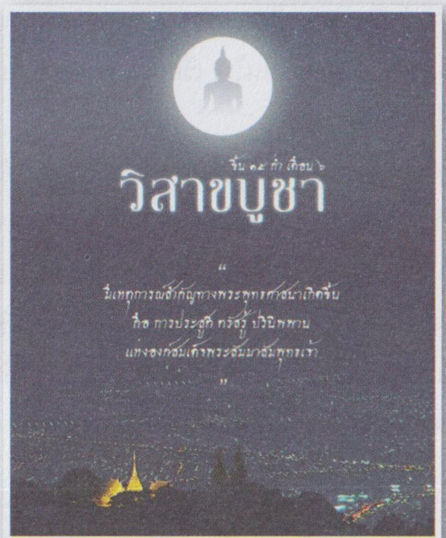
(๑) สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง การไม่ทำชั่วทุกอย่างทางกาย วาจา ใจ

(๒) กุสะลัสสูปะสัมปะทา การสร้างกุศลทุกชนิด

(๓) สะจิตตะปะริโยทะปะนัง การทำจิตของตนให้บริสุทธิ์ (สะอาด สว่าง สงบ)

๒. วันวิสาขบูชา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ เป็นวันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ถ้าปีใดมีอธิกมาส (เดือน ๘ สองหน) ก็จะเลื่อนไปในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ ชาวพุทธนิยมเรียกว่า วันพระพุทธเจ้า (วันชนะ)

๓. วันอัฐมีบูชา ตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๖ เป็นวันคล้ายกับวันถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระพุทธเจ้า

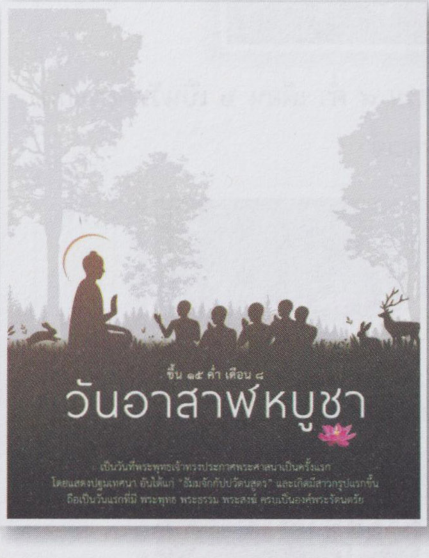
๔. วันอาสาฬหบูชา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เป็นวันคล้ายวันที่พระพุทธองค์แสดงปฐมเทศนา (แสดงธรรมครั้งแรก) หัวข้อที่แสดงคือ พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร มีคนฟังธรรม ๕ คน คือ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสชิ เนื้อหาสาระปฐมเทศนา คือ ทรงชี้ทางดำเนินชีวิตให้ทราบว่ามี ๓ ทาง คือ

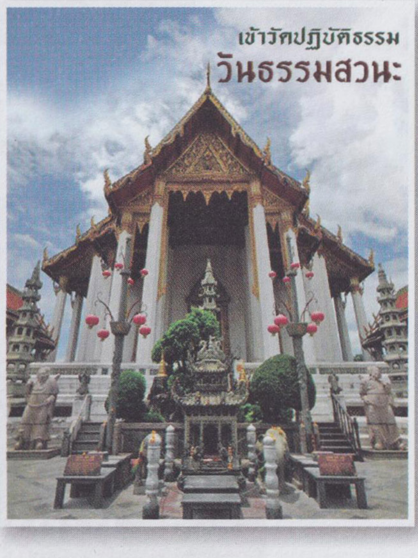
(๑) ทางย่อหย่อนเกินไป เรียกว่า กามสุขัลลิกานุโยค (ตามใจตนเองมากเกินไป) พวกวัตถุนิยม

(๒) ทางที่เข้มงวด หรือตึงเกินไป เรียกว่า อัตตกิลมถานุโยค (ทรมานตนมากเกินไป) ประพฤติตนตึงเกินไป (ถือตนเป็นใหญ่)

(๓) ทางสายกลาง ไม่ตึง ไม่หย่อน พอดีๆ เป็นทางที่นำชีวิตไปสู่ความสำเร็จ ความหลุดพ้นจากความชั่วร้าย พ้นทุกข์ (มัชฌิมาปฏิปทา)

๕. วันธรรมสวนะ คือ วันพระ ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำของแต่ละเดือน ประชาชนจะเข้าวัดฟังธรรม รักษาศีลในวันพระ

لا إله إلا الله محمد رسول الله

บทที่ ๒ ศาสนาอิสลาม

๑. ประวัติศาสนาอิสลาม

"อิสลาม" เป็นคำภาษาอาหรับ แปลว่า การยอมจำนน การปฏิบัติตาม และการนอบน้อม เมื่อนำคำว่า "อิสลาม" มาเป็นชื่อของศาสนาจึงมีความหมายว่าเป็นศาสนาแห่งการยอมนอบน้อมจำนนต่อพระเจ้า คือ อัลลอฮ์

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาสุดท้ายที่ถูกประทานลงมาจากชั้นฟ้าด้วยความพอพระทัยของอัลลอฮ์ ที่มอบให้แก่มวลมนุษยชาติ พระองค์ทรงส่งท่านศาสดามุฮัมมัด บุตรอับดุลลอฮ์ มาเป็นความเมตตาแก่ชาวโลกทั้งหลาย เพื่อยืนยันความเป็นเอกะของพระองค์ นำมวลมนุษย์ออกจากความมืดสู่แสงสว่าง พร้อมทั้งยอมจำนนต่อพระประสงค์ของพระองค์ด้วยความพอใจและสมัครใจ ปฏิบัติตามคำบัญชาใช้ของพระองค์และออกห่างไกลจากคำสั่งห้ามของพระองค์ พร้อมทั้งยึดมั่นในจริยธรรมอันสูงส่งแห่งอิสลาม โดยการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักการอิสลาม ๕ ประการและหลักศรัทธาอีก ๖ ประการ เพื่อให้เกิดคุณธรรมในจิตสำนึก อันจะนำมาซึ่งการเกื้อกูลกันในสังคม

"มุสลิม" เป็นคำภาษาอาหรับเช่นกัน หมายถึง ผู้ที่นอบน้อมและยอมจำนนต่อข้อบัญญัติของอัลลอฮ์ และหมายถึงผู้ที่ยอมรับนับถือศาสนาอิสลาม

อิสลาม เป็นศาสนาที่ถูกกำหนดมาจากพระเจ้าผู้ทรงสร้างโลกซึ่งมีพระนามว่า อัลลอฮ์ ดังนั้นอิสลามจึงเริ่มต้นตั้งแต่มีมนุษย์คนแรกในโลกนี้คือ อาดัม ซึ่งพระองค์ทรงสร้างขึ้นมาจากดิน และสร้างคู่ครองของเขาคือ ฮาวา จากกระดูกซี่โครงด้านซ้ายของเขา และทั้งสองได้ก่อให้เกิดเผ่าพันธุ์มนุษย์เป็นก๊กเป็นเหล่า จวบจนโลกพบกับจุดจบ

ในทุกยุคทุกสมัยอัลลอฮ์ได้แต่งตั้งศาสนทูตของพระองค์ เพื่อทำหน้าที่สั่งสอนผู้คนให้รู้จักพระเจ้าที่แท้จริง และปฏิบัติตามข้อบัญญัติของพระองค์ ตามที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน จนกระทั่งถึงยุคของศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ท่านได้เผยแพร่ข้อบัญญัติจากอัลลอฮ์ โดยใช้ชื่อว่า อิสลาม หรือศาสนาอิสลาม ดังนั้นผู้คนทั้งหลายจึงมักเข้าใจว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่เกิดขึ้นใหม่ เมื่อ ๑,๔๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา

อิสลามเป็นคำสอนที่อัลลอฮ์ได้กำหนดให้แก่มวลมนุษยชาติในโลกนี้ ไม่ใช่คำสอนที่ถูกกำหนดมาเพื่อเฉพาะกลุ่มชนชาวอาหรับเท่านั้น เพียงแต่ว่าศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม เป็นชาวอาหรับ จึงเริ่มเผยแพร่จากถิ่นที่อยู่ของท่านและได้ขยายออกสู่ดินแดนต่างๆ ของโลก

อิสลามในประเทศไทย

ศาสนาอิสลามมีจุดเริ่มต้นการเผยแพร่จากคาบสมุทรอาหรับ และได้ขยายเข้าสู่ดินแดนต่างๆ ของโลก รวมทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย รวมถึงตอนใต้ของประเทศไทย โดยพ่อค้าชาวอาหรับที่เดินทางเข้ามาค้าขาย พร้อมนำหลักปฏิบัติของอิสลามที่งดงามเข้ามาเผยแพร่ จนได้รับการยอมรับจากประชาชนในดินแดนเหล่านั้น

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ อิสลามได้ขยายเข้าสู่ภาคกลางและภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศไทย โดยการอพยพและย้ายถิ่นฐานของมุสลิม นอกจากนี้ยังมีมุสลิมชาวต่างชาติที่ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนของไทยด้วย

๒. ประวัติศาสดา

การเกิด

ท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม เกิดที่นครมักกะฮ์ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในประเทศซาอุดีอาระเบีย ตั้งอยู่แถบตะวันออกกลาง ท่านเกิดเมื่อเวลาเช้าตรู่ของวันที่ ๑๒ เดือนร่อบีอุ้ลเอาวัล ปีช้าง สาเหตุที่เรียกว่าปีช้าง เพราะเป็นปีที่กษัตริย์อับรอหะฮ์ได้นำกองทัพช้างมาเพื่อทำลายกะอ์บะฮ์ แต่ไม่สามารถทำลายได้เพราะอัลลอฮ์ได้ทำลายกองทัพนั้นเสียก่อน ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๒ เมษายน ค.ศ. ๕๗๑ หรือ พ.ศ. ๑๑๑๔ เมื่อท่านอับดุลมุฏฏอลิบผู้เป็นปู่ได้ทราบข่าวการเกิด จึงได้รีบไปเยี่ยมและได้ตั้งชื่อให้หลานชายว่า "มุฮัมมัด" ซึ่งมีความหมายว่า "ผู้ได้รับการสรรเสริญ"

เชื้อสาย

บิดาของท่านชื่อ อับดุลลอฮ์ เป็นบุตรของอับดุลมุฏฏอลิบ บุตรของฮาชิม บุตรของอับดุลมะนาฟ บุตรของกุศ็อย บุตรของกิลาบ มารดาของท่านชื่อ อามีนะฮ์ บุตรีของวะฮับ บุตรของอับดุลมะนาฟ บุตรของซุรอฮฺ บุตรของกิลาบ บิดาและมารดาของท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม เป็นต้นตระกูลเดียวกัน หรือเผ่าเดียวกัน คือเผ่ากุร็อยช์ บิดาของท่านเสียชีวิตในขณะท่านอยู่ในครรภ์มารดา และต่อมามารดาของท่านก็เสียชีวิตอีกในขณะที่ท่านมีอายุได้ ๖ ปี ท่านศาสดาจึงได้ไปอยู่กับปู่ชื่อ อับดุลมุฏฏอลิบ และเมื่อปู่เสียชีวิต ท่านได้ไปอยู่กับลุงชื่อ อะบูฏอลิบ

ในวัยเด็กท่านเคยทำงานโดยมีอาชีพรับจ้างเลี้ยงแพะ เลี้ยงแกะให้แก่ชาวมักกะฮ์ และได้เคยติดตามลุงไปค้าขายยังเมืองชาม (ซีเรีย) สองครั้ง ครั้งแรก ไปเมื่ออายุ ๑๒ ปี และครั้งที่สอง ไปเมื่ออายุ ๒๕ ปี

ในขณะที่ท่านมีอายุ ๒๕ ปีนั้น ท่านไปทำการค้าให้แก่ ท่านหญิงคอดีญะฮ์ ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการค้าในนครมักกะฮ์ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีไมตรีและมิตรภาพ ประกอบกับมีประสบการณ์ในเรื่องการค้าขายเมื่อสมัยที่ยังอยู่กับลุง จึงทำให้กิจการค้าของท่านหญิงคอดีญะฮ์เจริญรุ่งเรืองเป็นลำดับ ซึ่งต่อมาท่านหญิงคอดีญะฮ์ได้ขอแต่งงานกับท่าน ซึ่งขณะนั้นท่านอายุได้ ๒๕ ปี ส่วนท่านหญิงคอดีญะฮ์อายุได้ ๔๐ ปี ซึ่งเป็นหญิงหม้าย

การเป็นศาสดา (นบี)

ท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ได้รับวะฮ์ยู (วะฮีย฿) คือ การติดต่อสื่อสารโดยฉับพลันจากอัลลอฮ์ โดยผ่านสื่อคือเทวทูต ญิบรีล และยังไม่มีบัญชาให้ออกเผยแพร่ ซึ่งเริ่มต้นด้วยคำว่า อิกเราะอ์ ที่มีความหมายว่า “เจ้าจงอ่านเถิด”

“เจ้าจงอ่านเถิด ด้วยพระนามของพระผู้อภิบาลของเจ้าผู้ทรงสร้างมนุษย์จากก้อนเลือด เจ้าจงอ่านเถิด และผู้อภิบาลของเจ้าทรงเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ยิ่ง พระองค์ทรงสอนมนุษย์ ให้รู้จักใช้ปากกา และทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้” (๙๖ : ๑-๕)

การได้รับวะฮ์ยู โดยไม่มีบัญชาให้ออกเผยแพร่นี้ถือเป็นการแต่งตั้งให้ท่านมีตำแหน่งเป็นศาสดา (นบี) จากพระองค์อัลลอฮ์ ซึ่งเกิดขึ้นในเดือนรอมฎอน ณ ถ้ำฮิรออ์ ขณะนั้นท่านมีอายุได้ ๔๐ ปี ส่วนการแต่งตั้งให้ท่านเป็นรอซู้ล (ศาสนทูต) พร้อมมีบัญชาให้นำเอาหลักการศาสนาออกเผยแพร่ต่อมวลมนุษย์นั้น เกิดขึ้นหลังจากวันที่ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นนบี ๖ เดือน

การประกาศอิสลามอย่างลับ ๆ

พระผู้เป็นเจ้าทรงมีบัญชาให้ท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ประกาศอิสลามอย่างลับๆ ก่อน คือ ประกาศแก่ญาติผู้ใกล้ชิดและผู้หญิงคนแรกที่นับถือศาสนาอิสลาม คือ ท่านหญิงคอดีญะฮ์ ภรรยาของท่าน ส่วนชายหนุ่มคนแรกที่รับอิสลาม คือ ท่านอบูบักร์ และเยาวชนคนแรกที่รับอิสลาม คือ ท่านอาลี ทาสคนแรก คือ ท่านเซด บุตรฮาริซะฮ์ และต่อมาได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระ การประกาศอิสลามอย่างลับ ๆ ได้กระทำมาเป็นเวลา ๓ ปี สาเหตุที่ประกาศอย่างลับ ๆ นี้เพราะบรรดามุสลิมยังอ่อนแอและมีจำนวนน้อย

การประกาศอิสลามอย่างเปิดเผย

หลังจากที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ได้ประกาศศาสนาอย่างลับๆ เป็นเวลา ๓ ปี แล้วก็ได้รับบัญชาจากพระผู้เป็นเจ้าให้ประกาศอิสลามอย่างเปิดเผย ทั้งๆ ที่ในขณะนั้นมีผู้นับถืออิสลามยังไม่มากนัก

ชาวกุร็อยช์ต่อต้านท่านศาสดา

ปีที่ ๓-๕ ของการแต่งตั้งเป็นรอซู้ล ชาวกุร็อยช์ได้ประชุมหารือเพื่อขอร้องลุงของท่านศาสดา คือ อะบูฏอลิบ เพื่อให้ศาสดาเลิกล้มการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม แต่ท่านศาสดาปฏิเสธข้อเสนอ ท่านกล่าวว่าขอสาบานต่ออัลลอฮ์ ฉันจะไม่ทิ้งงานเผยแพร่เป็นอันขาด จนกว่าอัลลอฮ์จะทรงให้ได้รับชัยชนะหรือไม่ฉันก็พินาศไป แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการเผยแพร่ศาสนาของท่านศาสดา

และปีที่ ๕-๗ ของการแต่งตั้งเป็นรอซู้ล ชาวกุร็อยช์เริ่มทำร้ายบรรดาศอฮาบะฮ์ (สาวก) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่เป็นทาส พวกอ่อนแอซึ่งไม่มีคนคอยช่วยเหลือ

การอพยพสู่อะบิสซิเนีย

เมื่อศาสดาเห็นบรรดาศอฮาบะฮ์ (สาวก) ได้รับความทุกข์ทรมานและการทำทารุณ ท่านศาสดามุฮัมมัด จึงมีคำสั่งให้ศอฮาบะฮ์อพยพไปอะบิสสิเนีย (เอธิโอเปีย) ในปีที่ ๕ ของการแต่งตั้งเป็นรอซู้ล

ปีแห่งความโศกเศร้า

ปีที่ ๑๐ ของการแต่งตั้งเป็นรอซู้ล ถือว่าเป็นปีแห่งความโศกเศร้า เนื่องจากพระนางคอดีญะฮ์ผู้เป็นภรรยาและอะบูฏอลิบผู้เป็นลุงที่ได้ให้การอุปการะท่านได้เสียชีวิตลง

การเริ่มต้นของอิสลามที่มะดีนะฮ์

ปีที่ ๑๑ ของการแต่งตั้งเป็นรอซู้ล ชาวมะดีนะฮ์จำนวน ๖ คน เข้าพบท่านศาสดาเพื่อขอรับอิสลาม

การให้สัตยาบัน อัลอะกอบะฮ์ ครั้งที่ ๑

ปีที่ ๑๒ ของการแต่งตั้งเป็นรอซู้ล ชาวมะดีนะฮ์ ๑๒ คน เข้าพบท่านศาสดาเพื่อให้สัตยาบัน อัลอะกอบะฮ์ ครั้งที่ ๑ โดยให้สัตยาบันว่าจะเคารพภักดีอัลลอฮ์เพียงองค์เดียว

การให้สัตยาบัน อัลอะกอบะฮ์ ครั้งที่ ๒

ปีที่ ๑๓ ของการแต่งตั้งเป็นรอซู้ล ชาวมะดีนะฮ์ ๗๕ คน เข้าพบท่านศาสดาเพื่อให้สัตยาบัน อัลอะกอบะฮ์ ครั้งที่ ๒ โดยให้สัตยาบันว่าพวกเขาจะสนับสนุนและช่วยเหลือท่านศาสดา พร้อมทั้งบรรดาศอฮาบะฮ์ที่อพยพไปอยู่ที่มะดีนะฮ์

ท่านศาสดาอพยพจากมักกะฮ์สู่มะดีนะฮ์

ท่านศาสดาอพยพจากมักกะฮ์โดยมี อบูบักร์ ร่วมเดินทางไปด้วย เมื่อไปถึงตำบลกุบาอ์ ท่านได้สร้างมัสยิดกุบาอ์ ซึ่งเป็นมัสยิดหลังแรกที่ถูกสร้างขึ้น ท่านศาสดาเข้าเมืองมะดีนะฮ์ในวันศุกร์ ในระหว่างทางท่านได้ทำการละหมาดวันศุกร์ร่วมกับพี่น้องมุสลิมที่นั่น และถือว่าเป็นการละหมาดวันศุกร์ครั้งแรกของอิสลาม

เมื่อถึงเมืองมะดีนะฮ์ ท่านศาสดาได้สร้างความรัก ความเป็นพี่น้องร่วมศรัทธา ระหว่างชาวมุฮาญิรีน (ผู้อพยพ) กับชาวอันศอร (ผู้ช่วยเหลือ)

การอพยพของท่านศาสดามีความสำคัญมากในประวัติศาสตร์อิสลาม มุสลิมจึงถือเอาการอพยพของท่านศาสดามุฮัมมัดเป็นจุดเริ่มของศักราชอิสลาม ซึ่งเรียกว่า ฮิจเราะห์ ศักราช (ฮ.ศ.) ปีแห่งการอพยพของท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม

๓. คัมภีร์ หลักความเชื่อ หลักธรรมคำสอน และหลักปฏิบัติของศาสนา

คัมภีร์ของศาสนาอิสลาม

คัมภีร์ของศาสนาอิสลาม เรียกว่า คัมภีร์อัลกุรอาน เนื้อหาในคัมภีร์นี้ทั้งหมดเป็นวจนะของพระเจ้า ที่ได้ประทานแก่ท่านศาสดา

นบีมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ผ่านทางสื่อคือเทวทูตญิบรีล เพื่อนำไปเผยแพร่แก่มวลมนุษย์ ศาสดานบีมุฮัมมัดเป็นบุคคลที่อัลลอฮ์ทรงเลือกให้ทำหน้าที่ประกาศศาสนา และเป็นผู้นำในการปฏิบัติศาสนกิจตามคำสอนของพระองค์ อัลลอฮ์ประทานคัมภีร์แก่ท่านศาสดาเป็นระยะๆ รวมเวลาทั้งสิ้น ๒๓ ปี แบ่งเป็นสองช่วง คือ ช่วงก่อนการอพยพเป็นเวลา ๑๓ ปี เรียกว่า "มักกียะห์" และช่วงหลังการอพยพเป็นเวลา ๑๐ ปี เรียกว่า "มะดะนียะห์" เมื่อได้รับโองการมาท่านจะอ่านให้สาวกฟังและให้จดบันทึกลงบนแผ่นหิน หนังสัตว์ กระดาษ กาบอินทผาลัม และวัสดุอื่นๆ เก็บไว้

คัมภีร์อัลกุรอาน มีความหมายทางภาษาว่า "คัมภีร์ที่ถูกอ่าน" มี ๓๐ ภาค (ญุซอ์) ๑๑๔ บท (ซูเราะห์) และ ๖,๒๓๖ วรรค (อายะห์) เป็นแนวทางการปฏิบัติสำหรับบุคคลและสังคม มีคำสอนเกี่ยวกับการทำความดี การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน การแต่งงาน ความตาย อาชีพ การทำมาหากิน รวมทั้งมีเรื่องวิทยาศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมไว้อย่างครบถ้วน

ภาษาที่ใช้บันทึกคัมภีร์อัลกุรอาน คือ ภาษาอาหรับ ข้อความในคัมภีร์เป็นภาษาที่ไพเราะ มิใช่ร้อยแก้ว และมิใช่ร้อยกรอง แต่ก็มีสัมผัสในแบบของตัวเอง ปัจจุบันนี้ได้มีการแปลคัมภีร์อัลกุรอานเป็นภาษาต่างๆ ทั่วโลก มุสลิมถือว่าทุกคำและทุกตัวอักษรของคัมภีร์อัลกุรอานมาจากอัลลอฮ์ และเป็นความจริงที่บริสุทธิ์และเป็นธรรมนูญสำหรับชีวิต

หลักการพื้นฐานอิสลาม

หลักการพื้นฐานของอิสลามคือหลักทางด้านศาสนา อันประกอบด้วย หลักศรัทธา (อัรกานุลอีมาน) หลักปฏิบัติศาสนกิจ (อัรกานุลอิสลาม) และหลักศีลธรรม (เอี๊ยะห์ซาน)

ความศรัทธา (อัลอีมาน)

ความศรัทธาในความหมายทั่วไปคือ การที่จิตใจยึดมั่น โดยไม่มีข้อสงสัยหรือข้อโต้แย้งใดๆ ทั้งสิ้น พร้อมกล่าวคำยืนยันในเอกภาพของอัลลอฮ์ และลงมือปฏิบัติในข้อปฏิบัติต่างๆ จึงจะเป็นศรัทธาที่สมบูรณ์

ศรัทธานั้นจะต้องเกิดขึ้นด้วยหลักฐานประกอบ จะศรัทธาโดยความงมงายเชื่อตามผู้อื่นบอกไม่ได้

หลักฐานประกอบศรัทธาสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประการ คือ หลักฐานจากบทบัญญัติ (ดะลีลนักลี) และหลักฐานจากสติปัญญา (ดะลีลอักลี)

๑. หลักฐานจากบทบัญญัติ (ดะลีลนักลี)

หลักฐานจากบทบัญญัติ คือ โองการจากอัลกุรอาน หรือวจนะของท่านศาสดาซึ่งถือเป็นหลักฐานขั้นเด็ดขาดที่จะโต้แย้งไม่ได้ เป็นบรรทัดฐานอันสำคัญสำหรับกำหนดโครงสร้างแห่งศรัทธา การศรัทธาอันมีอยู่นอกเหนือไปจากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นศรัทธาที่ไม่ถูกต้อง

ดังนั้น ผู้นับถือศาสนาอิสลามจึงจำเป็นต้องยกเลิกความศรัทธาดั้งเดิมก่อนรับอิสลามโดยสิ้นเชิง และสร้างศรัทธาขึ้นมาตามหลักศรัทธาอิสลามอันตรงกับบทบัญญัติ ระหว่างความศรัทธาทั้งสองจะนำมาผสมผสานให้กลมกลืนกันไม่ได้

ในยุคของท่านศาสดามุฮัมมัดนั้นพวกอาหรับเมื่อรับอิสลามในระยะแรกๆ ก็ยังไม่สามารถจะสลัดความเชื่อดั้งเดิมทิ้งได้ ต้องใช้เวลานานพอสมควรจึงจะมีศรัทธาอย่างบริสุทธิ์แท้จริง บทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับหลักศรัทธา อันนำมาเป็นหลักฐานในความศรัทธานั้น เมื่อระบุว่าเกี่ยวกับคุณลักษณะของพระผู้เป็นเจ้าอย่างไร ก็จะถือเป็นคุณลักษณะแท้จริงของพระองค์ เช่น อัลกุรอาน ระบุว่า พระองค์ทรงอำนาจ ทรงสัพพัญญู ทรงเมตตา เป็นต้น คุณสมบัติเหล่านี้เป็นคุณสมบัติอันได้มาจากหลักฐานจากบทบัญญัติซึ่งมุสลิมทุกคนจะต้องเชื่อ

๒. หลักฐานจากสติปัญญา (ดะลีลอักลี)

การเชื่อถือศรัทธา จะต้องมาจากการยอมรับของสติปัญญาอีกส่วนหนึ่งด้วย เป็นส่วนประกอบและหลักฐานจากสติปัญญานี้ จะต้องดำเนินสอดคล้องกับหลักฐานจากบทบัญญัติ จะค้านกันหรือขัดแย้งกันไม่ได้เด็ดขาด อาทิ

เมื่อหลักฐานจากบทบัญญัติระบุว่าพระผู้เป็นเจ้าทรงอำนาจ สติปัญญาก็จะแสวงหาเหตุผลตามพื้นฐานของปัญญามาประกอบ จนเป็นที่ยอมรับอย่างไม่คลอนแคลนว่าพระองค์ทรงอำนาจ

เมื่อหลักฐานจากบทบัญญัติระบุว่าพระผู้เป็นเจ้า ทรงสัพพัญญู สติปัญญาก็จะแสวงหาเหตุผลจนเป็นที่ยอมรับว่าพระองค์สัพพัญญู

โองการจากอัลกุรอานได้บัญญัติให้มนุษย์ใช้สติปัญญาตรึกตรองและพิจารณาถึงสรรพสิ่งทั้งหลายมากกว่า ๓๐๐ แห่ง ซึ่งสรรพสิ่งเหล่านี้เป็นหลักฐานแสดงถึงความมีอยู่จริงของพระผู้เป็นเจ้า

การศรัทธาเป็นเงื่อนไขแรกในการประกอบความดีงาม หากกระทำความดีโดยไม่มีศรัทธาเป็นพื้นฐาน ความดีนั้นก็ไร้ผล ความดีที่แสดงออกมาจึงถือเป็นสาขาแห่งศรัทธา แท้จริงแล้วการทำความดีทั้งมวลอิสลามถือเป็นรูปธรรมแห่งศรัทธานั่นเอง ดังนั้นศรัทธาจึงแตกแขนงออกไปเป็นจำนวนมาก ดังท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ได้กล่าวไว้ว่า

"ความศรัทธามีประมาณ ๖๐ หรือ ๗๐ กว่าสาขา และที่ยอดเยี่ยมที่สุดคือการกล่าว ลาอิลาฮะ อิลลัลลอฮฺ และที่ต่ำที่สุดคือการขจัดสิ่งเดือดร้อนออกจากทางเดิน และความละอายเป็นสาขาหนึ่งของความศรัทธา"

หลักศรัทธา (อัรกานุลอีมาน)

หลักศรัทธา มี ๖ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. ศรัทธาในอัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮูวะต้าอาลา)

พระองค์คือพระผู้เป็นเจ้าเพียงพระองค์เดียวเท่านั้น มุสลิมทุกคนต้องยึดมั่นในพระองค์อย่างแน่นแฟ้น ไม่สงสัยหรือลังเล พระองค์ทรงไว้ซึ่งคุณลักษณะอันสมบูรณ์ที่สุด

มุสลิมยึดมั่นว่าพระองค์ทรงบันดาลทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นมาเองโดยลำพังอำนาจของสิ่งนั้น แท้จริงแล้วพระองค์ทรงไว้ซึ่งเดชานุภาพ ทรงไว้ซึ่งอำนาจอันสูงสุด ทรงเอกสิทธิ์ในการปกครองและการบริหาร ทรงเป็นที่พึ่งของทุกสรรพสิ่ง ทรงกำหนดการดำเนินชีวิตของมนุษย์และสัตว์ รวมทั้งสรรพสิ่งทั้งมวล

พระองค์ทรงสัพพัญญู ทรงพระปรีชา ทรงปกาศิต ทรงนิรันดร์ ทรงดำรงโดยพระองค์เองไม่อาศัยปัจจัยอื่น ทรงแตกต่างไปจากทุกๆ สิ่ง พระองค์ทรงไร้ตัวตน พระองค์ไม่ให้กำเนิด พระองค์มิถูกกำเนิด พระองค์มิใช่สสารวัตถุ มิใช่พลังงาน มิใช่นามธรรม มิใช่รูปธรรม

พระองค์ทรงมีอยู่อย่างแน่นอน ทรงพ้นไปจากญาณวิสัยของมนุษย์ที่จะพึงสัมผัส สื่อสัมผัสที่มนุษย์มีอยู่นั้น ไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะสัมผัสพระองค์ พระองค์ทรงมองเห็นทุกๆ สิ่งแต่ไม่มีใครสามารถมองเห็นพระองค์

๒. ศรัทธาในมะลาอิกะฮ์

มุสลิมเชื่อว่าพระองค์อัลลอฮ์ทรงบันดาลมะลาอิกะฮ์ขึ้นมาซึ่งเป็นข้าทาสของพระองค์ รับบัญชาจากพระองค์ และปฏิบัติตามคำบัญชาของพระองค์อย่างมั่นคงที่สุด

มะลาอิกะฮ์เป็นเทพอันไร้ตัวตน ไม่มีเพศ ไม่กินไม่นอน ไม่มีคู่ครอง ไม่มีบุตร สามารถจำแลงร่างได้ทุกอย่าง เป็นอีกโลกหนึ่งอันแตกต่างไปจากมนุษย์ มนุษย์ไม่สามารถมองเห็นในสภาพเดิมของเขาได้ นอกจากจะแปลงร่างเป็นคนหรืออย่างอื่น

ไม่มีใครสามารถรู้จำนวนอันแน่นอนของมะลาอิกะฮ์ นอกจากพระองค์อัลลอฮ์เท่านั้น พระองค์ทรงสร้างมาเป็นจำนวนมาก เพื่อรับใช้พระองค์ตามหน้าที่อันแตกต่างกัน และมีชื่อต่างๆ กัน เช่น

ญิบรีล มีหน้าที่สื่อโองการระหว่างพระเจ้ากับศาสนทูต

มีกาอีล มีหน้าที่ควบคุมระบบธรรมชาติและปัจจัยยังชีพ

อิซรอฟีล มีหน้าที่เป่าสัญญาณให้วิญญาณมนุษย์กลับสู่ร่างเพื่อฟื้นขึ้นในโลกหน้า และเป่าสัญญาณดับสลายของโลกนี้

ริฎวาน มีหน้าที่ดูแลสวรรค์

มาลิก มีหน้าที่ดูแลนรก

รอกีบ มีหน้าที่บันทึกความดีของมนุษย์

อาติบ มีหน้าที่บันทึกความชั่วของมนุษย์

มุงกัร นะกีร มีหน้าที่สอบสวนความประพฤติของมนุษย์ภายหลังจากตายไปแล้ว

อิซรออีล มีหน้าที่เก็บชีวิตของมนุษย์ออกจากร่าง

เมื่อมนุษย์เชื่อว่ามีมะลาอิกะฮ์เป็นจำนวนมากทำหน้าที่ตามพระบัญชาของพระผู้เป็นเจ้า อันเกี่ยวกับตัวของเขา เขาจึงสามารถควบคุมจิตใจและความประพฤติของเขาไว้ด้วยสังวรตนเป็นอย่างยิ่ง

คนที่คิดว่าจะทำความชั่วก็เกิดความกลัวที่จะทำเพราะทราบดีว่าความชั่วนั้นมีมะลาอิกะฮ์คอยบันทึก เพื่อเสนอต่อพระผู้เป็นเจ้าอยู่ตลอดเวลา เขาจะมีกำลังใจทำแต่ความดี เพราะความดีที่เขาทำไม่มีทางสูญหายไปไหน เนื่องจากมีมะลาอิกะฮ์คอยบันทึกไว้ทุกระยะ

๓. ศรัทธาในคัมภีร์

มุสลิมต้องศรัทธาว่า พระผู้เป็นเจ้าทรงประทานคัมภีร์อันเป็นโองการของพระองค์แก่บรรดามนุษยชาติผ่านศาสนทูต ในแต่ละยุคแต่ละสมัย พระโองการของพระองค์เป็นบทบัญญัติที่มนุษย์จะต้องนำมาปฏิบัติเป็นธรรมนูญสูงสุดที่ใครจะฝ่าฝืนไม่ได้

ในยุคที่ผ่านมา มีศาสนทูตได้รับพระคัมภีร์มาประกาศแก่มนุษย์ในยุคของท่านเหล่านั้นอยู่เป็นจำนวนมาก ตราบถึงยุคสุดท้ายคือยุคปัจจุบันอันเป็นยุคของท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม

คัมภีร์ของพระผู้เป็นเจ้าที่ทรงพระราชทานผ่านศาสนทูตมาสู่มนุษยชาติในแต่ละยุคแต่ละสมัยนั้นมีลักษณะที่สนับสนุนซึ่งกันและกันหรือเสริมให้สมบูรณ์ขึ้น

จำนวนคัมภีร์ที่พระองค์ทรงพระราชทานมานั้น เท่าที่นักวิชาการระบุไว้มีจำนวน ๑๐๔ เล่ม ในจำนวนนั้นที่มีชื่อเรียกและมีสาระแห่งบทบัญญัติโดยครบสมบูรณ์ มีดังต่อไปนี้

๓.๑ เตารอต ในยุคของท่านศาสดามูซา

๓.๒ ซะบูร ในยุคของท่านศาสดาดาวูด คัมภีร์นั้นไม่มีบทบัญญัติการปฏิบัติ เพราะยุคนี้ปฏิบัติตามบทบัญญัติของคัมภีร์ เตารอต ดังนั้นคัมภีร์ซะบูร จึงเป็นคำขอพร คำเตือน และสุภาษิต

๓.๓ อินญีล ในยุคของท่านศาสดาอีซา

๓.๔ อัลกุรอาน ในยุคสุดท้ายคือยุคปัจจุบันทรงพระราชทานผ่านท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม เป็นคัมภีร์ที่มนุษย์จะต้องยึดถือเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต ตราบถึงวันอวสานของโลกนี้ อัลกุรอานเป็นคัมภีร์ฉบับสุดท้ายที่พระผู้เป็นเจ้าทรงพระราชทานจึงเป็นคัมภีร์ที่สมบูรณ์ทั้งเนื้อหาสาระและรูปแบบการใช้ภาษา

อัลกุรอาน เป็นภาษาอาหรับ ซึ่งเป็นภาษาที่มีความไพเราะในการออกเสียง และภาษาที่ใช้ความหมายอันลึกซึ้ง ถ้อยคำ เท่าที่ถ่ายทอดมาจากท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม เมื่อ ๑,๔๐๐ ปีกว่ายังได้รับการรักษาไว้โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงแม้แต่อักษรเดียว

มุสลิมทั้งโลกจะอ่านอัลกุรอานในพิธีละหมาด ในวาระอันต้องการความดี และอ่านเพื่อนำความหมายมาปฏิบัติ

อัลกุรอานเป็นธรรมนูญสูงสุด ความประพฤติอันถูกต้องจะต้องสืบหรือปรับเข้าหาอัลกุรอานได้ กฎหมายอิสลามจะต้องยึดถืออัลกุรอานเป็นหลักในด้านนิติบัญญัติ จะออกกฎหมายอันแย้งต่อบัญญัติของอัลกุรอานไม่ได้อย่างเด็ดขาด

อัลกุรอานถูกประทานลงมาครั้งแรก ณ ถ้ำฮิรออ์ ที่นครมักกะฮ์ เมื่อศาสดานบีมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม มีอายุ ๔๐ ปี โองการที่ถูกประทานลงมานั้น จะทยอยกันลงมาตามแต่พระผู้เป็นเจ้าทรงประสงค์และมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโองการดังกล่าว

เมื่อได้รับโองการแล้ว ท่านศาสดาก็จะนำมาประกาศแก่ผู้อื่นแล้วทุกคนก็จะท่องจำจนขึ้นใจ มีการทบทวนกันอยู่เสมอ และมีการบันทึกลงบนหนังสัตว์แห้งบ้าง บนกาบอินทผาลัมบ้าง บนแผ่นหินบ้าง

ต่อมาในสมัยปกครองของท่านอุมัรคอลีฟะห์ท่านที่ ๒ ท่านได้ดำริให้มีการจัดรวบรวมขึ้นเป็นเล่มจากส่วนที่กระจัดกระจายกันในบุคคลและสถานที่ต่างๆ

จากนั้นในสมัยการปกครองของท่านอุสมาน บินอัฟฟาน คอลีฟะห์ท่านที่ ๓ ได้สั่งให้มีการรวบรวมและปรับปรุงในด้านการเขียน มีจำนวนถึง ๖ เล่ม และส่งไปยังหัวเมืองต่างๆ เพื่อให้อ่านเป็นสำนวนเดียวกัน และป้องกันการปลอมแปลงอันอาจจะเกิดขึ้นได้

๔. ศรัทธาต่อศาสนทูตหรือศาสดา

ศาสนทูตผู้ประกาศอิสลาม เรียกว่า "รอซู้ล" หรือเป็นศาสนทูตที่ไม่ได้ประกาศ ก็จะเรียกว่า "นบี" แต่การให้ความหมายเช่นนี้ไม่ได้เข้มงวดนัก ส่วนใหญ่จึงใช้ถ้อยคำทั้งสองนี้ หมายความถึงผู้เป็นศาสนทูตที่ทำการประกาศอิสลาม

ผู้เป็นศาสนทูต เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติแบบมนุษย์ธรรมดาทั่วไป มิใช่ผู้วิเศษ หรือมะลาอิกะฮ์ ศาสนทูตจึงดำเนินชีวิตเหมือนสามัญชน คือ กิน นอน ขับถ่าย และแต่งงาน

แต่ศาสนทูตมีคุณลักษณะอันสมบูรณ์เหนือกว่ามนุษย์ทั่วไป อันเป็นคุณลักษณะทางด้านความประพฤติและคุณธรรมอันสูงส่ง นักวิชาการได้สรุปคุณลักษณะของศาสนทูตไว้ว่าจะต้องมีครบ ๔ ประการ คือ

๔.๑ ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ไว้วางใจของบุคคลทั่วไป ไม่คดโกง ไม่ตระบัดสัตย์

๔.๒ มีสัจจะ พูดจริงทำจริง ไม่โกหก ไม่หลอกลวงใคร

๔.๓ มีสติปัญญาเป็นอัจฉริยะ

๔.๔ ทำหน้าที่เผยแพร่โองการจากพระผู้เป็นเจ้าแก่ประชาชนทั่วไป โดยไม่ปิดบัง และด้วยความตั้งใจสูง มีมานะอดทน เพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่อการขัดขวางของผู้ใดทั้งสิ้น

การที่พระผู้เป็นเจ้าทรงคัดเลือกศาสนทูตขึ้นมาจากมนุษย์ธรรมดา ก็เพื่อให้ศาสนทูตเป็นตัวอย่างในการประพฤติปฏิบัติตามของประชาชน หากศาสนทูตเป็นผู้วิเศษหรือเป็นมะลาอิกะฮ์ ซึ่งดำเนินชีวิตไปอีกแบบหนึ่ง ประชาชนก็ไม่สามารถจะหาตัวอย่างการดำเนินชีวิตที่ใกล้เคียงกับตนเอง แล้วคำสอนของศาสนทูตก็จะไร้ผล

ศาสนทูตที่มีปรากฏชื่อในอัลกุรอานมีจำนวน ๒๕ ท่าน คือ อาดัม อิดรีส นูห์ ฮู๊ด ซอลิฮ์ อิบรอฮีม ลูฏ อิสหาก ยะอกู๊ป ยูซุฟ มูซา ฮารูณ อิลยาส ยูนุส ชุอัยบ์ ดาวูด สุลัยมาน อัลยะซะอ์ ซุลกิฟล์ ซะกะรียา อัยยู๊บ ยะห์ยา อิสมาอีล อีซา และมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม

๕. ศรัทธาในวันสิ้นโลก

มุสลิมต้องศรัทธาว่า โลกนี้พระผู้เป็นเจ้าได้สร้างขึ้นเป็นการชั่วคราว สำหรับเป็นแดนที่มนุษย์ได้ดำเนินชีวิตส่วนหนึ่ง เพื่อสู่โลกอันจีรังและโลกนิรันดร์ต่อไป ดังนั้นโลกที่เราอาศัยอยู่ในปัจจุบันนี้ จึงต้องมีวาระดับสลาย ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ไม่มีใครสามารถตอบได้ว่าวันดับสลายของโลกหรือวันสิ้นโลกนี้จะเกิดขึ้นเมื่อใด

เมื่อท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม สนทนากับเทวทูตญิบรีล เทวทูตถามว่า “เมื่อใดจะถึงวันอวสานของโลก” ท่านตอบว่า “ทั้งผู้ถามและผู้ถูกถามไม่มีใครรู้กว่ากัน” เทวทูตถามต่อไปว่าแล้วสัญญาณแสดงอาการโลกสลายมีอะไรบ้าง ท่านศาสดาตอบว่า

“ท่านจะมองเห็นผู้คนซึ่งดั้งเดิมฐานะต่ำต้อยทางสังคม รองเท้าไม่ใส่ เสื้อผ้าไม่สวม พากันแข่งขันสร้างบ้านเรือนสูงตระหง่านอย่างมากมาย ท่านจะมองเห็นมารดาผู้เป็นทาสคลอดบุตรออกมาเป็นนายของนางเอง”

สัญญาณแสดงอาการโลกสลายแบ่งได้เป็น ๒ ระยะ คือ

๕.๑ สัญญาณระยะไกล

สัญญาณระยะไกล หมายถึง สัญญาณที่ยังอยู่อีกไกลกว่าจะถึงวันสิ้นโลก ดังเช่น สัญญาณที่ปรากฏในคำตอบของท่านศาสดาต่อเทวทูตญิบรีลข้างต้น ส่วนใหญ่แล้วเป็นสัญญาณจากความประพฤติของมนุษย์ในด้านศีลธรรม ที่มีความฟอนเฟะมัวเมาในกามคุณ ดื่มสุรายาเมา หมกมุ่น

ในกิเลสตัณหา ด้านเศรษฐกิจ ที่มีแต่ความเอารัดเอาเปรียบ เห็นแก่ตัว การคิดดอกเบี้ยในรูปแบบต่างๆ การฉ้อฉล คอรัปชั่น และการกดขี่ข่มเหง ด้านสังคมมีแต่ความแตกแยก ฆ่าฟันกัน และทำการรุกรานซึ่งกันและกัน

๕.๒ สัญญาณระยะใกล้

สัญญาณระยะใกล้ หมายถึง สัญญาณแสดงถึงการจะสิ้นโลกอันอยู่ในระยะเวลาใกล้ ซึ่งเป็นสัญญาณจากเหตุการณ์วิกฤติต่างๆ เช่น จะเกิดความวิปริตทางสิ่งแวดล้อม ดวงตะวันจะเปลี่ยนทิศทาง จะมีมนุษย์ที่ดุร้ายออกมาอาละวาดทำลายชีวิตของประชาชน ความโกลาหลจะเกิดขึ้นอย่างรุนแรง แผ่นดินจะไหวและถล่มทลาย

ผลที่สุดมะลาอิกะฮ์อิสรอฟีลจะเป่าสัญญาณครั้งแรก สิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายจะล้มตายจนหมดสิ้น ภูเขาจะพังทลายเป็นผุยผง ทุกสิ่งทุกอย่างพินาศไม่มีเหลือ

ต่อมา มะลาอิกะฮ์อิสรอฟีล เป่าสัญญาณครั้งที่สอง สิ่งมีชีวิตก็จะฟื้นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง มนุษย์ทุกคนจะเกิดมาในสภาพเดิมและถูกต้อนไปรวมกัน ณ ที่โล่งเพื่อรอการสอบสวน พิจารณาความประพฤติของแต่ละคนและพิพากษา ช่วงเวลาของการรอคอยนั้นยาวนาน มนุษย์เต็มไปด้วยความหวาดกลัวท่ามกลางความร้อนแรงของดวงอาทิตย์ ไม่มีใครหนีไปไหนได้ และไม่สามารถจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ จะมีทรัพย์สมบัติหรือบริวารมากมายเท่าใดก็จะนำมาใช้จ่ายเพื่อปลดปล่อยตัวเองไม่ได้

เมื่อมนุษย์เชื่อว่า โลกนี้มีวาระดับสลาย และจะมีโลกหน้าสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยอันแท้จริง และเป็นนิจนิรันดร มนุษย์ก็จะอยู่ในโลกนี้ด้วยความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่มีความโลภ ไม่มีความเห็นแก่ตัว พร้อมกับสะสมแต่ความดีงาม แม้ว่าการทำดีนั้น จะไม่ได้รับผลตอบแทนในช่วงที่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้ แต่ก็มั่นใจได้ว่าต้องได้รับอย่างแน่นอนในโลกหน้า

ผู้ทำความดีจึงไม่ท้อแท้ที่จะทำความดี มีกำลังใจอันสูงส่งที่จะทำความดี และไม่คิดที่จะละเลยต่อการทำความดีจนตลอดชีวิต

๖. ศรัทธาในกฎแห่งสภาวการณ์

สภาวการณ์ทั้งหลายถูกกำหนดมาเป็นกฎอย่างตายตัวและแน่นอน ซึ่งต้องดำเนินไปตามที่กำหนดนั้น เช่น แดดเผา ไอน้ำขึ้นไปรวมตัวกันอยู่บนอากาศ เป็นก้อนเมฆ เมื่อลมพัดก็กระจายตกลงมาเป็นฝน ฝนตกลงมาบนพื้นดิน ทำให้อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้และพืชนานาชนิดงอกงามขึ้นมา มนุษย์และสัตว์ได้รับประโยชน์จากพืชพันธุ์เหล่านั้น เป็นกฎกำหนดสภาวะซึ่งพระผู้เป็นเจ้าทรงกำหนดไว้

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน ถูกกำหนดไว้อย่างเป็นระบบที่แน่นอน ไม่มีใครสามารถฝืนกฎเกณฑ์ดังกล่าวได้ ทุกคนจะต้องดำเนินไปตามกฎสภาวการณ์จากมนุษย์คนแรกจนถึงคนสุดท้าย

มนุษย์ต้องกิน ต้องนอน ต้องหายใจ ต้องประสบกับเหตุให้อารมณ์และจิตใจผันแปรอยู่ตลอดเวลา เดี๋ยวดีใจ เดี๋ยวเสียใจ บางจังหวะชีวิตก็ร่ำรวยมหาศาล แต่ผลอไม่นานฐานะก็ยากจนลงมา บางช่วงเวลามีคนนับหน้าถือตาอย่างกว้างขวางและมากมาย แต่ต่อมาก็กลับมีคนเกลียดชัง การสลับหมุนเวียนสภาวการณ์เหล่านี้ในชีวิตของมนุษย์นั้น มุสลิมศรัทธาว่าเป็นไปโดยกำหนดของพระองค์อัลลอฮ์ ตะอาลา ทั้งสิ้น หาใช่เป็นไปโดยอำนาจของมนุษย์เองไม่ และมิใช่อำนาจของผู้วิเศษ อำนาจของฟ้าดิน อำนาจของดวง อำนาจของไสยศาสตร์ หรือโดยอำนาจอื่นใดก็ตาม แต่ทั้งหมดเป็นไปโดยอำนาจอันสมบูรณ์สุดของพระผู้เป็นเจ้าทั้งสิ้น

ธรรมชาติทั้งหลายที่ดำเนินไปตามครรลองอย่างแน่นอนชัดเจน เป็นระบบมั่นคงและแม่นยำ ก็เป็นไปตามกำหนดกฎสภาวะโดยพระองค์ทั้งสิ้น

ในด้านเหตุการณ์ต่างๆ ที่ประสบแก่มนุษย์ ที่จริงแล้วการที่มนุษย์ประสบกับความเดือดร้อนในรูปแบบต่างๆ มนุษย์อาจไม่พอใจในสิ่งนั้น แต่สิ่งนั้นจะสร้างความแข็งแกร่งแก่มนุษย์เอง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ เด็กที่ถูกเลี้ยงดูอย่างทนุถนอมในห้องแอร์ ได้รับการปรนเปรอด้วยความสุขและความสะดวกสารพัดนั้น ย่อมจะอ่อนแอ ผิดกับเด็กที่ถูกชุบเลี้ยงแบบชนบท ต้องเผชิญกับธรรมชาติแท้ๆ ต้องช่วยตัวเอง ต้องทำงานหนัก เด็กเหล่านี้จะแข็งแรงกว่าอย่างแน่นอน

คนที่ประสบกับสิ่งอำนวยสุขอยู่เสมอๆ ก็เช่นเดียวกัน เขาจะมีสภาพอ่อนแอ ขาดความกระตือรือร้น ขลาดกลัวและไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ต้องอาศัยผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการที่เขาประสบกับภัยพิบัติในชีวิต หรือพบกับความเดือดร้อนอยู่เนืองๆ คนเหล่านี้จะแข็งแกร่ง มั่นคงหนักแน่น กระตือรือร้น ช่วยตัวเองได้ และประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิต ไม่พ่ายแพ้อะไรง่ายๆ ตัวอย่างสิ่งเหล่านี้สามารถหาได้อย่างครบครันจากชีวิตของบรรดาท่านศาสนทูตทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาศาสนทูตที่เรียกว่า “อุลุ้ลอัซมิ” อันหมายถึง ศาสนทูตที่ประสบกับเหตุร้ายในชีวิตมากมายกว่าบรรดาศาสนทูตอื่นๆ แต่ท่านเหล่านี้มีความแข็งแกร่ง การประกาศอิสลามของท่านจึงประสบผลสำเร็จสูงกว่าศาสนทูตท่านอื่นๆ

การประสบภัยแห่งชีวิตและความเดือดร้อน จึงเป็นเพียงข้อทดสอบของพระผู้เป็นเจ้า เพื่อหลอมชีวิตของมนุษย์ให้มีความเข้มแข็ง สามารถต่อสู้กับภยันตรายนานัปการได้อย่างมั่นคง สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นสิ่งดีงามสำหรับมนุษย์ มุสลิมถือว่าเป็นข้อกำหนดของพระเจ้า ซึ่งจะต้องยินดีในสภาพดังกล่าวอย่างจริงใจ

หลักปฏิบัติศาสนกิจ (อัรกานุลอิสลาม)

หลักปฏิบัติศาสนกิจ หมายถึง หลักศาสนกิจที่อิสลามได้บัญญัติเป็นพื้นฐานแรกสำหรับมุสลิมทุกคนที่จะต้องนำมาปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของอิสลาม ซึ่งเราเรียกว่า “อัรกานุลอิสลาม” มีประกอบกัน ๕ ประการ คือ

๑. การปฏิญาณตน (ชะฮาดะฮฺ)

ผู้ประสงค์จะเข้าสู่อิสลาม จะต้องกล่าวคำปฏิญาณตนอย่างเปิดเผยและชัดเจน พร้อมทั้งเลื่อมใสศรัทธาตามที่ตนปฏิญาณและจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติอย่างจริงใจ

การเป็นมุสลิม มิใช่เพียงการกล่าวคำปฏิญาณ หรือเพียงแต่ประพฤติตามแบบมุสลิมเท่านั้น หากจะต้องประกอบด้วย ความเลื่อมใสศรัทธาอย่างแท้จริงด้วย องค์ประกอบแห่งการปฏิญาณจะต้องมีพร้อมทั้ง ๓ ประการ คือ

๑.๑ กล่าวปฏิญาณด้วยวาจา

๑.๒ เลื่อมใสด้วยจิตใจ

๑.๓ ปฏิบัติด้วยร่างกาย

บุคคลที่นับถืออิสลาม จำเป็นต้องจัดการขลิบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศออก เพื่อเหตุผลด้านความสะอาดและสุขภาพอนามัย เรียกในภาษาอาหรับว่า “คิตาน” หรือ “คอตัน”

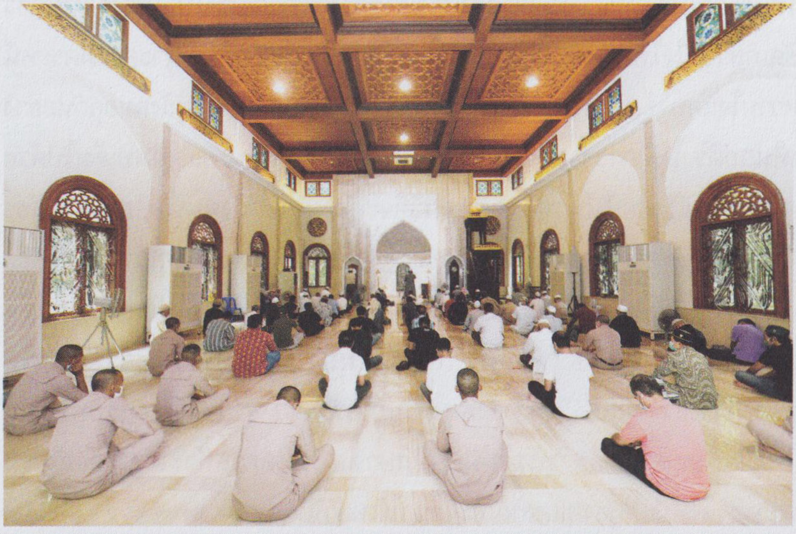
คำปฏิญาณของอิสลาม มิใช่การสบถสาบานให้มีอันเป็นไปต่างๆ นานา มิใช่คำสวดภาวนา หากเป็นประโยคที่กล่าวแสดงถึงความศรัทธามั่นในพระเจ้า และในศาสนทูตมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม โดยกล่าวว่า

"ข้าพเจ้าปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮ์ และข้าพเจ้าปฏิญาณว่า มุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม เป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์

ผู้ที่ประสงค์จะเข้ารับอิสลาม จึงต้องเริ่มด้วยจิตใจที่มีศรัทธา จากนั้นจึงกล่าวประโยคปฏิญาณดังกล่าว ซึ่งมุสลิมทุกคนต้องกล่าวได้ การสอนประโยคปฏิญาณจึงไม่จำเป็นต้องเลือกเอาบุคคลที่มีความรู้ศาสนาสูง มุสลิมทุกคนสามารถที่จะกล่าวนำประโยคปฏิญาณได้ทั้งนั้น

๒. การละหมาด

การละหมาด คือ การแสดงความเคารพนมัสการต่ออัลลอฮ์ตะอาลา ประกอบด้วย จิตใจ วาจา และร่างกายพร้อมกัน มุสลิมจำเป็นต้องปฏิบัติละหมาดวันละห้าครั้ง คือ ละหมาดดุหฺริ ในช่วงบ่าย ละหมาดอัศริ ในช่วงเย็น ละหมาดมัฆริบ ในช่วงตะวันลับขอบฟ้า ละหมาดอิชาอ์ ในช่วงหัวค่ำ และละหมาดศุบฮิ ในช่วงแสงอรุณขึ้น

ผู้ทำละหมาดโดยสม่ำเสมอ จะก่อประโยชน์แก่ตัวเขาเองอย่างอเนกอนันต์ ทำให้จิตใจของเขาสะอาดบริสุทธิ์ ขจัดความหมองหม่นทางอารมณ์ ทำลายความตึงเครียด ทำให้เป็นคนที่เคร่งครัดในระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทนและจิตใจสำรวมระลึกอยู่กับพระเจ้าตลอดเวลา

เมื่อจิตใจสำรวมอยู่กับพระเจ้า และระลึกถึงแต่พระองค์ ก็ไม่มีโอกาสที่จะคิดทำความชั่วต่างๆ คิดแต่จะปฏิบัติตามคำบัญชาและบทบัญญัติของพระองค์ ไม่กล้าทำความผิด และฝืนบทบัญญัติของพระองค์

๓. การจ่ายซะกาต

ซะกาต คือ ทรัพย์จำนวนหนึ่งที่ได้กำหนดไว้เป็นอัตราส่วนจากจำนวนทรัพย์ที่เจ้าของทรัพย์ได้มาจนครบพิกัดที่ศาสนาได้บัญญัติไว้ และนำทรัพย์จำนวนนั้นจ่ายออกไปแก่ผู้มีสิทธิ

คำว่า “ซะกาต” แปลว่า ความเจริญก้าวหน้า และการขัดเกลาให้สะอาดเนื่องเพราะเมื่อเจ้าของทรัพย์ได้จ่ายซะกาตออกไป เท่ากับเป็นการขัดเกลาจิตใจให้สะอาดปราศจากกิเลสนานาประการ โดยเฉพาะความตระหนี่ความใจแคบ ซึ่งเป็นกิเลสใหญ่ชนิดหนึ่งที่เป็นสาเหตุสำคัญให้สังคมอยู่กันอย่างเห็นแก่ตัว ไม่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แน่นอนสังคมที่เต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัว ไม่นานวิกฤติการณ์ก็จะต้องเกิดแก่สังคมนั้น การแก่งแย่งฉกชิง กดขี่ ขูดรีด ทำลายกัน และอาชญากรรมต่างๆ จะต้องอุบัติขึ้น

การจ่ายซะกาตจะทำให้สังคมเจริญก้าวหน้า คนยากจนมีโอกาสได้รับการช่วยเหลือ การสังคมสงเคราะห์จะกระจายออกไปอย่างกว้างขวาง สถาบันทางสังคมได้รับการพัฒนา รวมทั้งผู้ยากไร้ที่หมดทุนในการประกอบอาชีพ หรือไม่มีทุนศึกษาต่อ ก็มีโอกาสที่จะใช้ซะกาตเจือจุนสร้างชีวิตใหม่แก่ผู้ขาดแคลนและผู้ยากไร้เหล่านั้น

ระบบซะกาต หากนำมาจัดดำเนินการอย่างเต็มระบบแล้ว จะมีผลในทางพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านการเมือง และด้านสังคม ตลอดจนด้านอื่นๆ ที่ขาดแคลนทุนโดยตรง

๔. การถือศีลอด–ถือบวช

การถือศีลอดหรือการถือบวช ภาษาอาหรับใช้คำว่า "อัซเซาม์" หรือ "อัศศิยาม" ความหมายเดิมหมายถึง การงดเว้น การระงับ การหักห้ามตัวเอง ในนิยามศาสนบัญญัติ หมายถึง

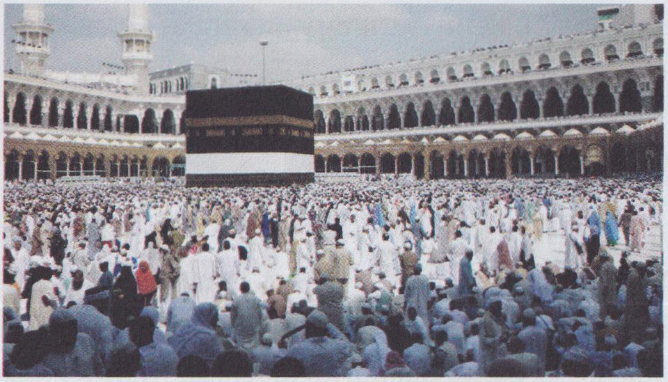
"การงดเว้นสิ่งที่จะทำให้การถือศีลอดเป็นโมฆะ ตามศาสนบัญญัติ โดยเริ่มตั้งแต่เวลาแสงอรุณขึ้นจวบถึงตะวันตกดิน"

การถือศีลอดที่บังคับให้กระทำนั้นมีเฉพาะในเดือนรอมฎอนเท่านั้น ส่วนในวาระอื่นๆ ไม่ได้บังคับแต่ประการใด นอกจากจะมีเหตุปัจจัยอย่างอื่นมาบังคับ เช่น การบนบานไว้ว่าจะถือศีลอดอันมิใช่ในเดือนรอมฎอน อย่างนี้ถือว่าการถือศีลอดตามที่บนบานไว้นั้นถูกบังคับให้กระทำ เป็นต้น

ผลจากการถือศีลอด นำไปสู่คุณธรรมนานาประการ เช่น แสดงให้ประจักษ์ชัดถึงความเสมอภาคทางสังคม สามารถควบคุมจิตใจของตนเองได้ มีความอดทน อดกลั้น มีคุณธรรม มีความสำรวมตนเอง และยำเกรงพระเจ้า ไม่ประพฤติผิดในขณะถือศีลอด มีจิตเมตตาสงสาร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีความสำนึกในเมตตาแห่งพระผู้เป็นเจ้า มีระเบียบวินัย และฝึกให้ตรงต่อเวลาเพราะการถือศีลอดมีเงื่อนไขให้ทุกคนปฏิบัติอยู่ในกรอบแห่งความประพฤติอันดีงามมากมาย จะรับประทานก็ต้องตรงต่อเวลา จะพูดจาหรือจะเคลื่อนไหวก็ต้องระมัดระวังกลัวกุศลแห่งการถือศีลอดจะบกพร่องไป

๕. การประกอบพิธีฮัจย์

การประกอบพิธีฮัจย์ครั้งหนึ่งในชีวิตของมุสลิมที่มีความสามารถพร้อมทั้งทางร่างกายและทางการเงินที่จะเดินทางไปทำพิธีที่บัยตุ้ลลอฮ์ได้ พิธีฮัจย์เป็นศาสนกิจที่สรุปไว้ซึ่งอุดมการณ์ทางสังคมอย่างครบบริบูรณ์

การที่มุสลิมจากทั่วทุกมุมโลกเดินทางออกไปจากถิ่นที่อยู่อาศัยของตนไปสู่พิธีฮัจย์เป็นประจำติดต่อกันมาถึง ๑,๔๐๐ กว่าปี นับเป็นกิจกรรมที่มีความมหัศจรรย์และมีพลังอันแกร่งกล้าทางศรัทธายิ่งนัก สำนึกของผู้เดินทางไปสู่พิธีฮัจย์เป็นสำนึกเดียวกัน จากวิญญาณจิตที่ผนึกเป็นดวงเดียวกัน แม้จะมาจากถิ่นฐานอันแตกต่างกัน มีภาษาผิดแผกกัน มีสีผิวไม่เหมือนกัน มีฐานะต่างกัน มีตำแหน่งทางสังคมไม่เท่ากัน แต่เมื่อทุกคนเดินทางมาสู่ศาสนกิจข้อนี้ สิ่งเหล่านั้นถูกสลัดทิ้งไปโดยสิ้นเชิง ทุกคนซึ่งมีจำนวนมหาศาล แต่ก็ร่วมกิจกรรมเดียวกันโดยไม่รังเกียจเดียดฉันท์ ไม่มีความโกรธเกลียดซึ่งกันและกัน คนเป็นจำนวนล้านไปรวมกันอยู่ในสถานที่เดียวกัน แต่ไม่มีเรื่องขัดแย้งกัน ทุกคนมีใบหน้าอันยิ้มแย้ม ทักทายซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันอย่างไม่ถือเขาถือเรา ผิดพลาดล่วงเกินกันบ้างก็พร้อมที่จะให้อภัยแก่กันและกัน

หลักศีลธรรม (เอี๊ยะห์ซาน)

หมายความถึง ความดีต่างๆ ที่ต้องประพฤติอยู่เสมอ อันได้แก่ หน้าที่และมารยาทที่ต้องแสดงออก และคุณสมบัติที่ดีทางจิตใจ เช่น

หน้าที่ของบุคคลต่อพระเจ้า ต้องระลึกอยู่เสมอว่าตัวเองอยู่ต่อหน้าพระผู้เป็นเจ้า พระองค์ทรงมองเห็นอยู่ตลอดเวลา จึงต้องทำแต่ความดี มีมารยาท และละเว้นการกระทำที่ผิดต่อบทบัญญัติของพระองค์

หน้าที่ของผู้รู้ ครูและผู้รู้โดยทั่วไปจะต้องสำนึกอยู่เสมอว่า ความรู้ที่ตนได้มานั้นเป็นไปโดยความเมตตาของพระผู้เป็นเจ้า พระองค์ทรงประทานให้ ดังนั้นจึงต้องเผยแพร่ต่อให้ผู้อื่นได้รับความรู้นั้นโดยไม่มุ่งหวังอามิสสินจ้างใดๆ ทั้งสิ้น และแนะนำความรู้ไปสร้างสมอำนาจบารมี หรือนำความรู้ไปแข่งขันกับใคร หรือทับถมผู้รู้อื่นๆ หรือหาประโยชน์อันมิชอบ

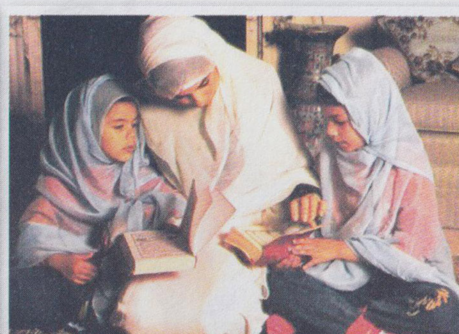
หน้าที่ของผู้ไม่รู้ ผู้ไม่รู้จะต้องศึกษาเพื่อจะได้มีความรู้ ความรู้มิได้จำกัดแต่เฉพาะความรู้ทางด้านสามัญหรือศาสนาด้านใดด้านหนึ่ง มุสลิมจะต้องเรียนรู้ทั้งสองด้าน จนสามารถนำความรู้ ความสามารถไปประพฤติทางด้านศาสนาอย่างดี และนำความรู้สามัญหรือวิชาชีพไปประกอบสัมมาอาชีพต่อไป และผู้เรียนรู้ทุกคนจะต้องให้ความเคารพต่อผู้สอน มีความนอบน้อมถ่อมตน พูดจาสุภาพ อ่อนโยน และคอยอุปถัมภ์ผู้สอนของตนอยู่เสมอ

หน้าที่ของลูก ลูกทุกคนมีหน้าที่ต้องระลึกถึงพระคุณอันยิ่งใหญ่ของพ่อแม่ ต้องมีความกตัญญูกตเวทิคุณต่อท่านทั้งสอง ต้องคิดอุปการะท่านทั้งสอง ไม่ปล่อยให้ท่านทั้งสองต้องเดียวดาย อยู่กับความเหงา และต้องปรนนิบัติท่านทั้งสองเป็นอย่างดีที่สุด

หน้าที่ของพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่มีลูกก็ต้องเลี้ยงดูลูกอย่างดี ให้การดูแล ให้ความสุข ให้การศึกษา คอยอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดี มีมารยาท ไม่ปล่อยปละละเลยต่อลูกจนขาดความอบอุ่นทางจิตใจ เตลิดออกไปหาความสนุกสนานนอกครอบครัว พ่อแม่ต้องสร้างสถาบันครอบครัวให้เป็นความหวังของลูก เป็นสวรรค์ของลูก อย่าทำให้เป็นนรกสำหรับลูก

หน้าที่ของเพื่อน คนทุกคนมีเพื่อน ไม่ว่าเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมโรงเรียน เพื่อนร่วมหมู่บ้าน ตลอดจนเพื่อนร่วมโลก ทุกคนต้องหวังดีต่อกัน มีความประพฤติที่ดีต่อกัน ไม่ดูถูก ไม่เกลียด ไม่อาฆาตแค้น ไม่ทับถมหรือทำลายใคร ต่างคิดที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

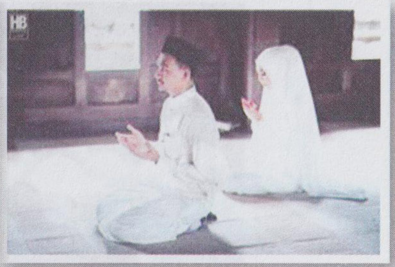

หน้าที่ของสามี ทั้งสามี-ภรรยา จะต้องมีหน้าที่พึงปฏิบัติต่อกัน กล่าวคือ สามีต้องรับผิดชอบในด้านการปกครองครอบครัวและการหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว และสามีจะต้องเป็นที่พึ่งของครอบครัว มีความประพฤติที่ดีงามต่อคนในครอบครัว เป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่คนในครอบครัวโดยสม่ำเสมอ ไม่ทิ้งครอบครัวออกไปหาความสุขนอกบ้าน และต้องตักเตือนและสอนภริยาและคนในครอบครัว

หน้าที่ของภริยา ภริยามีหน้าที่ช่วยเหลือสามีในด้านต่างๆ คอยสอดส่องดูแลเป็นกำลังใจให้สามี ให้ความสุขแก่สามี และต้องต้อนรับแขกของสามีด้วยมารยาท ด้วยอัชฌาสัยไมตรี ด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส และด้วยความจริงใจ ไม่นินทาสามีลับหลัง ไม่บ่นหรือก้าวร้าวสามี หากสามีทำผิดก็เตือนด้วยความหวังดีและครองสติไม่โมโห ให้เกียรติสามี และอยู่ในโอวาทของสามี

หน้าที่ของผู้นำ ผู้นำทางสังคมในตำแหน่งต่างๆ ที่ถูกแต่งตั้งหรือเลือกตั้งก็ตาม จะต้องปฏิบัติตนต่อผู้ตามด้วยความเมตตา และด้วยความนอบน้อม ไม่ถือตัว พูดจาสุภาพอ่อนโยน เมื่อจะใช้อำนาจก็ใช้ด้วยความยุติธรรม มีความกล้าหาญ และกล้าตัดสินใจ ไม่ลังเล ไม่อ่อนแอ ไม่ขลาดกลัว ต้องประพฤติดี พร้อมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับประชาชน ต้องเสียสละทุกสิ่งเพื่อประชาชน

หน้าที่ของประชาชน ประชาชนในฐานะผู้ตามจะต้องเคารพผู้นำ กฎต่างๆ ที่ออกมาโดยชอบธรรม ประชาชนต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด ผู้ตามจะคิดกระด้างกระเดื่องไม่ได้ แต่ก็กล้าหาญที่จะเตือนผู้นำเมื่อผู้นำทำผิด หรือออกกฎหมายโดยไม่ชอบธรรม ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ดี รักษาและปกป้องเกียรติยศของผู้นำที่มีคุณธรรม ไม่ละเมิดต่อสิทธิ์ของผู้นำและสิทธิของประชาชนด้วยกัน

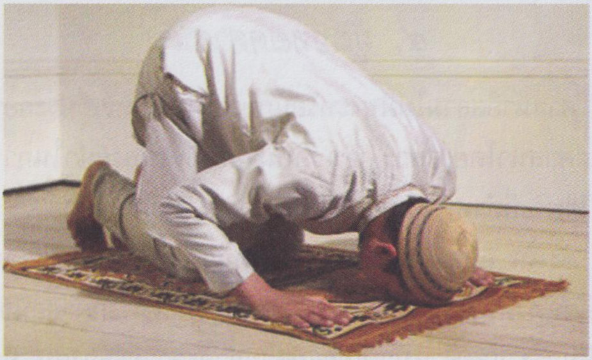

คุณลักษณะที่ต้องละเว้น

มีคุณลักษณะที่มุสลิมต้องละเว้นอยู่มากมาย ล้วนเป็นข้อห้ามที่อิสลามได้บัญญัติไว้ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านร้ายทางจิตใจ ซึ่งเมื่อใครมี หัวใจของเขาก็จะมืดบอด เช่น ความโกรธ ความอิจฉาริษยา ความเกลียดชัง ความตระหนี่ ความหลง ความโลภ ความยโส ความลำพอง ความโอ้อวด เป็นต้น

เกี่ยวกับความประพฤติโดยทั่วไป เช่น ความฟุ่มเฟือยในการบริโภค การดูถูกคนอื่น การรังแกผู้อื่น การฉ้อโกง การนินทา ใส่ร้ายส่อเสียด การลักขโมย การปล้น การฉกชิงวิ่งราว การล่วงประเวณี การลักเพศ การเลียนแบบหญิงหรือชาย ซ่องเสพกับสัตว์ การพนัน การประกอบอาชีพทุจริต การดื่มสุราและของมึนเมา การกินดอกเบี้ย การบริโภคสุกร สุนัข โลหิตสัตว์ตายเอง สิ่งเซ่นไหว้ สัตว์ที่มุสลิมมิได้เชือด

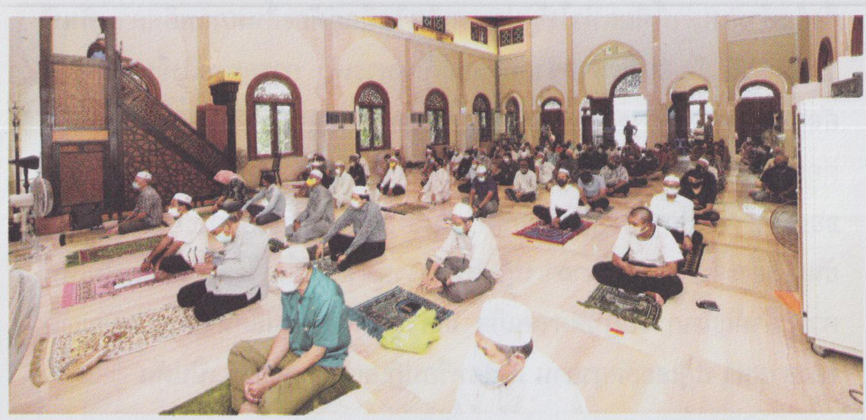
เกี่ยวกับคุณลักษณะและความประพฤติที่มีผลต่อการศรัทธา ซึ่งข้อห้ามเหล่านี้มีผลทำให้ผู้ประพฤติหรือมีอยู่ต้องสิ้นสภาพอิสลามทันที เช่น การนับถือสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์เป็นพระเจ้า การกราบสิ่งอื่นนอกจากอัลลอฮ์ กระทำการอันเป็นการเหยียดหยามต่อพระเจ้า ต่อมะลาอิกะฮ์ ต่อศาสนทูต ต่อคัมภีร์ ต่อบทบัญญัติทางศาสนา ประวิงการเข้าอิสลามของผู้อื่น ใช้คำพูดกล่าวหามุสลิมว่ามิใช่มุสลิม การเชื่อถือโชค เครื่องรางยันต์ ของขลัง เวทมนต์คาถา ปฏิบัติพิธีกรรมศาสนาอื่น ใช้คำพูดแสดงไม่เห็นความสำคัญในการปฏิบัติศาสนกิจ ใช้คำพูดหรือคิดเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติของศาสนา ปฏิเสธอัลกุรอาน สงสัยหรือปฏิเสธหลักศรัทธา เป็นต้น

๔. ผู้สืบทอดศาสนา

ศาสนาอิสลามไม่มีพระหรือนักบวชเพื่อทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรมและเผยแผ่ศาสนาโดยเฉพาะ เช่น อิหม่ามก็เป็นเพียงผู้นำในการละหมาดเท่านั้น มิใช่พระที่ทำหน้าที่เป็นกลางระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์

ดังนั้น อิสลามิกชนทุกคนจึงมีหน้าที่สืบทอดศาสนาอิสลามด้วยการปฏิบัติตนตามหลักการศาสนา ศึกษาและเรียนรู้หลักคำสอนของศาสนาให้รู้แจ้งเห็นจริง และทำหน้าที่เผยแผ่ตามกำลังความรู้ของตน ท่านศาสดามุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ได้กล่าวว่า "ผู้รู้คือทายาทของศาสดา"

๕. ศาสนสถานและศาสนวัตถุ

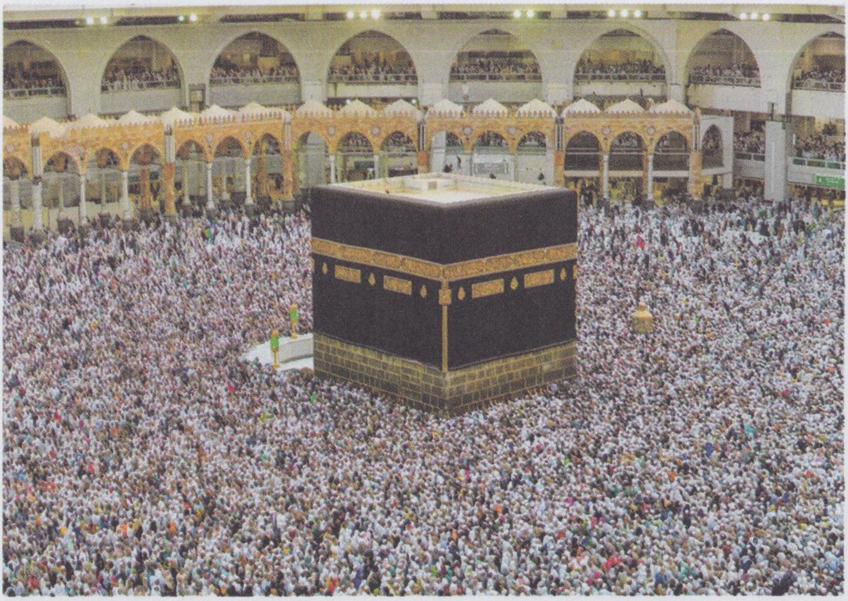
ในศาสนาอิสลาม สถาบันศาสนาได้แก่ "มัสยิด" ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางสำหรับมุสลิมในท้องถิ่นต่างๆ ในสมัยนบีมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม มัสยิดเป็นที่ปฏิบัติศาสนา การประชุม การศึกษา การบริหารประเทศ การแต่งงาน การตัดสินคดีความครบทุกด้าน สถาบันมัสยิด จึงเป็นสถาบันบริหารทั้งด้านอาณาจักรและศาสนจักรพร้อมกันไป

ในสมัยนบีมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัมนั้น มัสยิดอยู่ติดกับบ้านพักของท่าน เพื่อความสะดวกในการมามัสยิดของท่าน

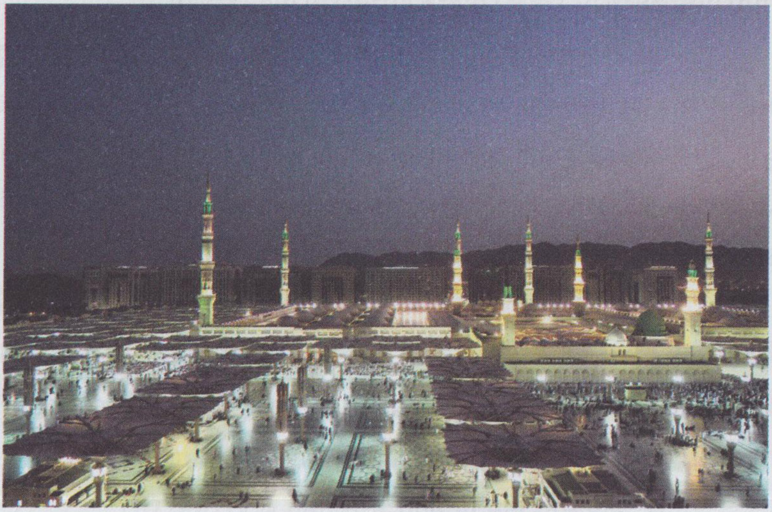
มุสลิมทุกคนจะต้องถือเป็นหน้าที่อย่างสำคัญในการทำนุบำรุงมัสยิด เพราะมัสยิดเป็นของอัลลอฮ์ ตะอาลา เป็นสมบัติส่วนรวม มิใช่ของผู้ใด บุคคลจึงไม่มีสิทธิที่จะปกครองถือสิทธิ์ และผูกขาดในปฏิบัติการต่าง ๆ เฉพาะตน หรือตระกูล และจะต้องไม่นำพิธีศาสนาอื่นมาปฏิบัติในมัสยิด หรือมีการภาวนาต่อสิ่งอื่นใดร่วมกับอัลลอฮ์ ตะอาลา

มัสยิดที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ท่านนบีมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ได้ระบุไว้ ๓ มัสยิด ซึ่งท่านสั่งให้ทุกคนทำนุบำรุงรักษาไว้ กำชับให้ทุกคนพยายามเดินทางไปทำละหมาด ณ มัสยิดทั้ง ๓ นี้ให้ได้ พร้อมทั้งกล่าวไว้ด้วยว่า จะได้รับกุศลแตกต่างลดหลั่นกันตามลำดับดังต่อไปนี้

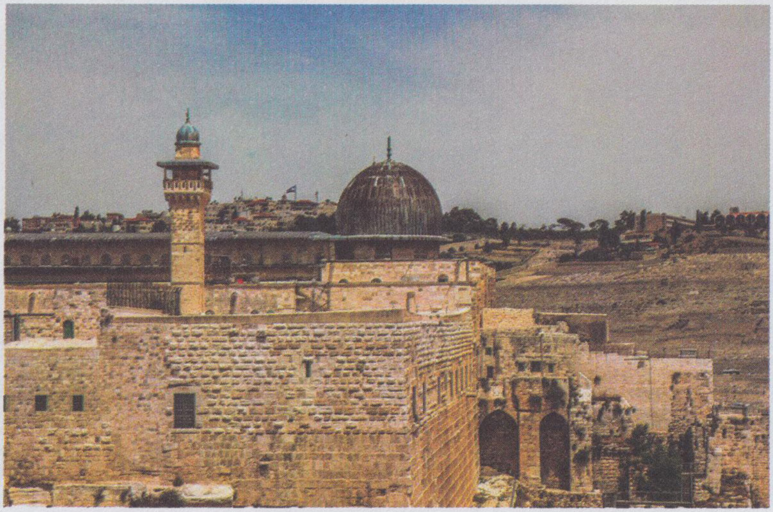
๑. มัสยิดหะรอม ณ มักกะฮ์ ได้กุศล ๑๐๐,๐๐๐ เท่า

๒. มัสยิดนะบะวี ณ มะดีนะฮ์ ได้กุศล ๑,๐๐๐ เท่า

๓. มัสยิดอัลอักซอ ณ ฟิลิสฏีน ได้กุศล ๕๐๐ เท่า

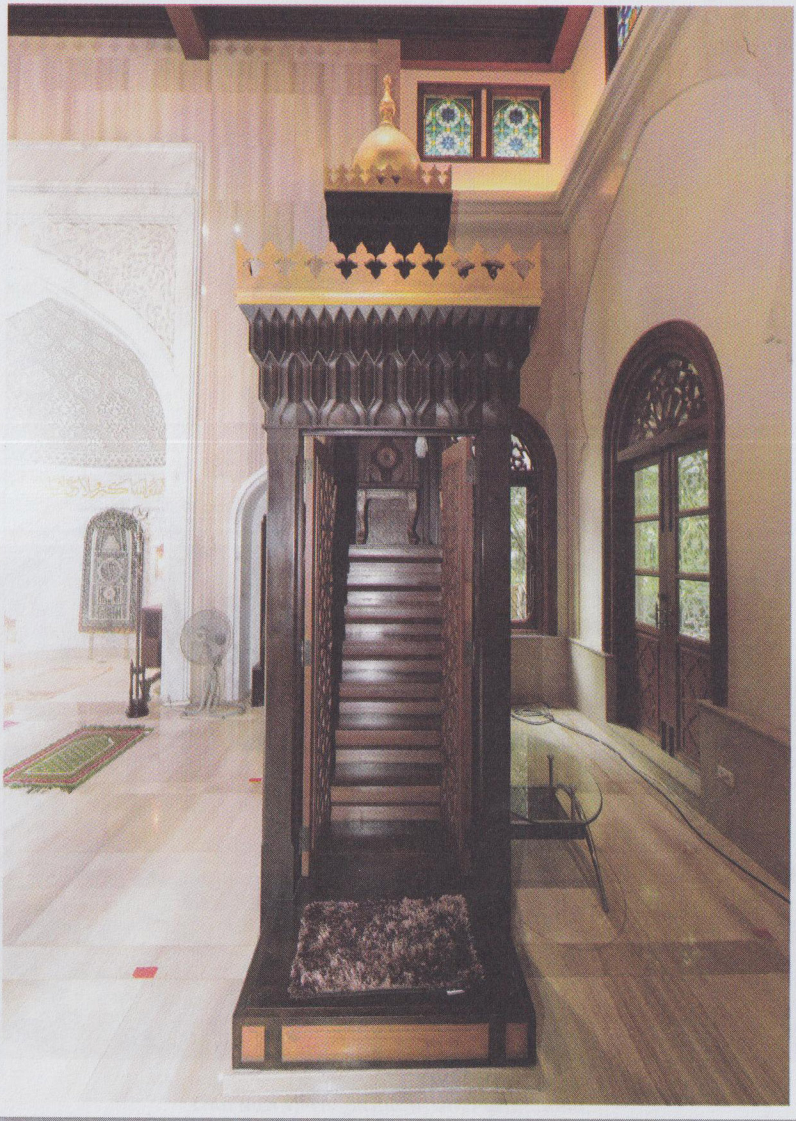
วัตถุประกอบของมัสยิด

นอกจากอาคารมัสยิดแล้ว ภายในมัสยิดยังมีวัตถุประกอบอีก ๒ อย่าง คือ

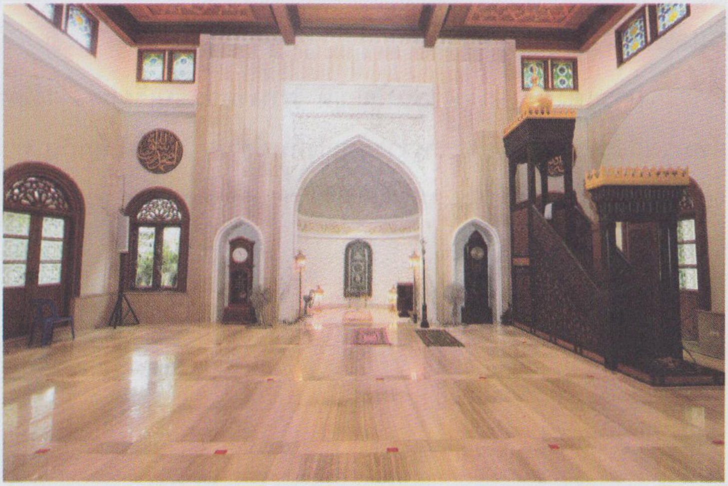
มัสยิดต้นสน เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

๑. มิมบัร ได้แก่ แท่นยกชั้นไม่น้อยกว่า ๓ ชั้น สำหรับยืนแสดงธรรมกถา

๒. มิห์รอบ ได้แก่ สถานที่อิหม่ามยืนนำละหมาด มักจะสร้างเป็นส่วนเว้าลึกขนาดเล็กตรงด้านหน้าสุดของมัสยิด เมื่ออิหม่ามอ่านเสียงก็จะก้องสะท้อนไปจากส่วนเว้านี้ได้ยินไปทั่วมัสยิด

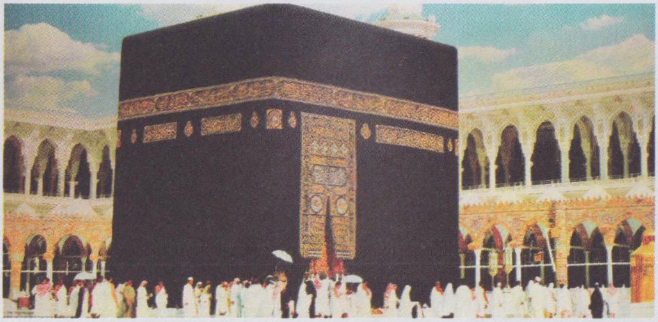

ภาพภายในมัสยิด

กะอ์บะฮ์

กะอ์บะฮ์ เป็นคำภาษาอาหรับ หมายถึง อาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตั้งอยู่ใจกลางมัสยิดหะรอมในนครมักกะฮ์ เป็นกิบลัต คือจุดหมายในการผินหน้าไปของมุสลิมขณะละหมาด และเป็นสถานที่ฏอวาฟ (เดินเวียนรอบ) ในการประกอบพิธีฮัจย์และอุมเราะฮ์ และที่มุมหนึ่งของกะอ์บะฮ์มีหินดำที่ใช้เป็นจุดกำหนดเริ่มและสิ้นสุดการเดินฏอวาฟ

๖. *ศาสนพิธี*

การแต่งงาน

การแต่งงานตามศาสนบัญญัติ ภาษาอาหรับเรียกว่า "นิกาฮ์" มิได้หมายถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย และได้เสียกันเท่านั้น แต่จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ๕ ประการอย่างครบถ้วน จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งมิได้โดยเด็ดขาด คือ

๑. ผู้ปกครองของหญิงที่แต่งงาน

๒. พยานไม่น้อยกว่า ๒ คน

๓. ชายผู้จะเป็นสามี

๔. หญิงผู้จะเป็นภรรยา

๕. คำตกลงนิกาฮ์จากฝ่ายผู้ปกครองกับฝ่ายผู้จะเป็นสามี เช่น ผู้ปกครองกล่าวว่า "ฉันทำการนิกาฮ์ท่านแก่ น.ส.เรณูบุตรของฉันด้วยค่ามะฮัร

ทองหนัก ๑ บาท” ผู้จะเป็นสามีรับว่า “ฉันรับการนิกาฮ์ของ น.ส.เรณูด้วยค่ามะฮัรตามที่กล่าว”

“มะฮัร” หมายถึง ทรัพย์ที่ตกลงกันว่าจะมอบแก่ผู้จะเป็นเจ้าสาว และทรัพย์นี้เป็นของเจ้าสาวโดยตรง มิใช่ของบิดามารดาแต่ประการใดๆ นอกจากจะยกให้ทีหลังตามความสมัครใจของเจ้าสาว

พิธีแต่งงาน

การจัดพิธีแต่งงาน เริ่มต้นด้วยการสู่ขอ แล้วกำหนดค่ามะฮัรตามแต่ความสมัครใจและพอใจของทั้งสองฝ่าย อิสลามไม่สนับสนุนการเรียกค่ามะฮัรแพงเกินไป เพราะจะทำให้ไม่มีการแต่งงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดต่อบทบัญญัติของอิสลาม การไม่แต่งงานก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมทางเพศขึ้นได้ เช่น การข่มขืน การลักลอบประเวณี เป็นต้น

การเกิด

เมื่อมารดาเริ่มตั้งครรภ์ มารดาจะต้องดูแลตัวเองให้ดี ทั้งร่างกายและจิตใจ เพราะพฤติกรรมและอารมณ์ของมารดามีผลกระทบต่อทารกในครรภ์ มารดาจึงควรหมั่นประกอบศาสนกิจอ่านคัมภีร์อัลกุรอานเสมอๆ เพื่อทำให้จิตใจสะอาดบริสุทธิ์และสงบอย่างแท้จริง

เมื่อครบกำหนดคลอด ทันทีที่ทารกหลุดพ้นจากครรภ์ของมารดา ผู้อยู่ในเหตุการณ์ควรต้อนรับการออกมาสู่โลกของทารก ด้วยการกล่าวประโยคปฏิญาณ ต่อมาให้กล่าวอะซานใส่หูขวาและอิกอมะฮ์ใส่หูซ้าย และทำตะฮฺนีกให้ในวันที่ ๗ นับแต่วันคลอด และให้ผู้ปกครองปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ตั้งชื่อที่ดี เช่น อับดุรเราะห์มาน มุฮัมมัด อะลี อีซา เป็นต้น

๒. ทำ “อะกีเกาะฮฺ” คือ เชือดสัตว์พลีทาน นำมาทำอาหารบริจาคเป็นทองคำ หรือเทียบเท่า

การเลี้ยงดูลูก

อิสลามกำชับให้พ่อแม่ร่วมกันดูแลลูก และเลี้ยงลูกให้มีสุขภาพพลานามัย มีความสุข มีความอบอุ่น ฝึกฝนให้ปฏิบัติศาสนา อบรมให้มารยาท และให้ความรู้พร้อมกันไป ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูลูกเป็นของพ่อโดยตรง โดยแม่เป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด

เมื่อเด็กอายุ ๗ ขวบ จะต้องฝึกให้ทำละหมาดเป็นเพื่อสร้างศาสนธรรมขึ้นในจิตใจของเด็ก เมื่ออายุ ๑๐ ขวบ อนุญาตให้ลงโทษได้บ้าง และจะต้องแยกที่นอนออกเป็นสัดส่วน ไม่ปะปนกัน

การตาย

เมื่อมีใครเจ็บป่วย ให้ไปเยี่ยมอาการ ขอพรให้ และให้กำลังใจ หากเป็นคนฐานะยากจน ก็ช่วยเหลือเขาตามความสามารถ เมื่อล้มตายลง ผู้มีชีวิตอยู่จะต้องปฏิบัติต่อผู้ตายดังต่อไปนี้

๑. อาบน้ำศพ ให้สะอาดทั้งร่างกายอย่างทั่วถึง

๒. ห่อศพด้วยผ้าสีขาวให้มิดชิด

๓. ละหมาดขอพรให้ศพ

๔. ฝังศพในหลุมลึกพอมั่นใจว่า สัตว์ร้ายไม่สามารถคุ้ย และกลิ่นไม่สามารถส่งออกมาได้

การแต่งกาย

การแต่งกายของมุสลิมทั้งชายและหญิง อิสลามกำหนดหลักการไว้อย่างรัดกุม โดยมีเป้าหมายมิให้เปิดเผย ประเจิดประเจ้อ หรือเน้นสัดส่วน เพราะการแต่งกายอย่างเปิดเผย ประเจิดประเจ้อ เน้นสัดส่วน หรือโชว์ร่างกายดังที่กล่าวมานี้ ย่อมเป็นสื่อนำอันตรายมาสู่ผู้กระทำเองหากเป็นหญิง หรือหากเป็นชายก็จะทำให้บุคลิกของตนเองเสียไป

อิสลามต้องการให้ผู้ชายแสดงความแข็งแรง เอาจริงเอาจัง กล้าหาญ บึกบึน และองอาจ

อิสลามห้ามผู้ชายแต่งตัวและทำตัวเป็นผู้หญิง และในทำนองเดียวกัน ห้ามผู้หญิงแต่งตัวและทำตัวเหมือนผู้ชาย

๗. วันสำคัญทางศาสนา

วันศุกร์

เป็นวันสำคัญในรอบสัปดาห์ที่มุสลิมจะต้องไปรวมตัวกันเพื่อฟังคำกล่าวสุนทรพจน์ (คุตบะฮ์) และละหมาดวันศุกร์ ในการไปร่วมละหมาดวันศุกร์ มุสลิมต้องอาบน้ำและแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด ตั้งใจรับฟังคำสั่งสอนและนำมาปฏิบัติ

การอ่านคุฏบะฮ์วันศุกร์

วันอีดิ้ลฟิฏริ

ตรงกับวันที่หนึ่ง เดือนเชาวาล เป็นวันเฉลิมฉลองหลังจากการถือศีลอดตลอดเดือนรอมฎอน ในวันดังกล่าวมีการละหมาด อีดิ้ลฟิฏริ การบริจาคทาน การเลี้ยงอาหารและเยี่ยมเยียนกัน

วันอีดิ้ลอัฎฮา

ตรงกับวันที่สิบ เดือนซุ้ลฮิจยะห์ เป็นวันเฉลิมฉลองที่เกี่ยวข้องกับพิธีฮัจย์ ในวันดังกล่าวมีการละหมาดอีดิ้ลอัฎฮาและมีการเชือดสัตว์พลีทาน

วันอารอฟะฮ์

คือวันที่เก้า เดือนซุ้ลฮิจยะห์ เป็นวันร่วมชุมนุมใหญ่ของผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์ที่ทุ่งอะรอฟะฮ์ ผู้ใดไม่ได้ไปร่วมชุมนุมใหญ่ในเวลาที่กำหนดไว้ พิธีฮัจย์ของเขาใช้ไม่ได้ สำหรับผู้ที่ไม่ได้ไปประกอบพิธีฮัจย์ ศาสนาเชิญชวนให้เขาถือศีลอด

วันตัชรีกทั้งสาม

คือวันที่สิบเอ็ด สิบสอง และสิบสาม เดือนซุ้ลฮิจยะห์ เป็นวันที่เกี่ยวข้องกับพิธีฮัจย์ กล่าวคือ เป็นวันที่ผู้ประกอบพิธีฮัจย์ ขว้างก้อนหินที่เสาหินทั้งสามต้น และเป็นวันของการเชือดสัตว์พลีทาน

วันอาชูรออ์

คือวันที่สิบ เดือนมุหัรรอม เป็นวันที่ศาสนาเชิญชวนให้ถือศีลอดและได้กุศลอันยิ่งใหญ่

บทที่ ๓ ศาสนาคริสต์

ศาสนาคริสต์

ศาสนาเป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์

สังคมยอมรับบุคคลที่มีศาสนา การศึกษาเกี่ยวกับศาสนาเป็นเรื่องที่สำคัญและใช้เวลานาน เพราะต้องศึกษาทั้งหลักการหรือความเชื่อและหลักปฏิบัติ ต่อไปนี้จะแบ่งปันความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ในระดับพื้นฐานเท่านั้น ผู้ที่สนใจจะศึกษาอย่างละเอียดต่อไป ให้เข้าศึกษาในสถาบันที่สอนศาสนาคริสต์โดยตรง เช่น ที่วิทยาลัยแสงธรรม สามพราน นครปฐม

ความสำคัญของศาสนา

ศาสนาทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะทุกศาสนาล้วนมุ่งหวังให้ศาสนิกชนของตนเป็นคนดี และเมื่อศาสนิกชนเป็นคนดีแล้วสังคมก็ย่อมจะปราศจากความเดือดร้อน ศาสนาช่วยให้มนุษย์รู้ว่า...สิ่งใดชั่ว...ถูกผิด ในศาสนาคริสต์สอนว่าพระเจ้าทรงประทานศีลธรรมประจำใจมนุษย์ให้มนุษย์รู้จักดีชั่ว มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อเลือกกระทำแต่สิ่งที่เป็นคุณงามความดี

ความหมายของศาสนา

คำว่า “ศาสนา” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษที่มาจากภาษาละตินอีกทีหนึ่ง ซึ่งแปลว่า “ความสัมพันธ์” หรือ “ผูกพัน” หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า ตรงกับคำภาษาบาลี “สาสน” แปลว่าคำสั่งสอน “คำสั่ง” หมายถึง ข้อห้ามทำความชั่ว ที่เรียกว่าวินัย และเป็น “คำสอน” หมายถึง คำแนะนำให้ทำความดีที่เรียกธรรมะ รวมเรียกว่า ศีลธรรม

๑. ประวัติศาสนาคริสต์

๑. มนุษย์ทุกคนต่างก็แสวงหาความสุข ในเวลาเดียวกันก็มีความกังวลใจเกี่ยวกับชะตากรรมชีวิตของตนเอง มนุษย์มักจะตั้งคำถามตนเองว่าเกิดมาทำไม ทำไมจึงต้องเกิดมาเป็นมนุษย์ มีชีวิตอยู่เพื่ออะไร ตายแล้วไปไหน ทำดีไปทำไม และพยายามหาคำตอบให้กับตนเองด้วยวิธีการต่างๆ

๒. การแสวงหาคำตอบในชีวิต ทำให้บางคนได้ค้นพบว่านอกจากเรามนุษย์ที่เห็นๆ กันอยู่นี้ โลกเรายังมีสิ่งที่เร้นลับ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เราเองไม่สามารถเข้าใจและเข้าถึงได้อีกมากมาย การแสวงหาสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดในชีวิตและในโลกจักรวาลนี้ ทำให้ชนชาติหนึ่ง คือ ชาติอิสราเอลได้พบว่าพระเจ้าสูงสุดได้เปิดเผยตัวตนของพระองค์เองกับบรรพบุรุษของพวกเขาในหลายหลากวิธีด้วยกัน เช่นกับโมเสส ผู้นำชาวอิสราเอลให้รอดพ้นจากการเป็นทาสของชาวอียิปต์ พระเจ้าได้ทรงเปิดเผยพระองค์ในฐานะผู้ทรงชีวิตและทรงมีอำนาจเหนือทุกสิ่ง (อพย ๓ : ๒-๖; ๑๓-๑๔)

๓. ชาวอิสราเอลเชื่อว่าพระเจ้าทรงมีอยู่จริง เป็นพระเจ้าสูงสุดซึ่งมีแต่เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น และพระองค์เป็นพระผู้สร้างสรรพสิ่งในโลกนี้และจักรวาล เรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้าสูงสุดกับชาติอิสราเอลได้รับการบันทึกไว้ในพระคัมภีร์ไบเบิ้ลภาคพันธสัญญาเดิม โดยเรียกพระเจ้าสูงสุดว่า "พระยาเวห์" ซึ่งหมายความว่า "พระเจ้าทรงเป็นอยู่" ความเชื่อเรื่องพระเจ้าจึงเป็นคำตอบชีวิตชาวอิสราเอลหรือชาวยิวตลอดมา และได้สั่งสอนลูกหลานให้มีความเชื่อศรัทธาต่อพระเจ้าสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

๔. พระเจ้าได้ทรงเปิดเผยว่าพระองค์ทรงเปี่ยมด้วยความรักและความหวังดีต่อมนุษย์แต่ละคน ไม่ว่ามนุษย์จะเป็นใคร จะเชื่อหรือไม่เชื่อจะรู้จักหรือไม่รู้จัก จะดีหรือจะเลวร้าย ทุกคนมีความหมายในสายพระเนตรของพระองค์ตามคำสอนที่เผยแสดงไว้ว่า "ผู้หญิงจะลืมบุตรที่ยังกินนมของนางและจะไม่เมตตาบุตรจากครรภ์ของนางได้หรือ แม้ว่าคนเหล่านี้ยังลืมได้กระนั้นเราก็จะไม่ลืมเจ้า" (อิสยาห์ ๔๙ : ๑๕)

๕. การเปิดเผยของพระเจ้าสมบูรณ์สุดยอดโดยการเกิดมาของพระเยซูเจ้า ความเชื่อว่าพระเยซูทรงเป็นพระบุตรของพระเจ้า ที่ทรงเสด็จมาบังเกิดเป็นมนุษย์ เพื่ออยู่ท่ามกลางเรา เป็นคำสอนเฉพาะของคริสต์ศาสนา ตามที่นักบุญเปาโลได้สอนไว้ว่า “ในอดีตพระเจ้าตรัสกับบรรพบุรุษของเราโดยทางประกาศกหลายวาระและหลายวิธี ครั้งสมัยนี้เป็นวาระสุดท้ายพระองค์ตรัสกับเราโดยทางพระบุตร” (ฮีบรู ๑ : ๑-๒)

๖. พระเยซูเจ้าทรงสอนว่าพระเจ้าทรงเป็นบิดาหรือพ่อของเรา เพราะพระองค์ทรงสร้างเรามา ทรงอนุญาตให้เราเกิดมาเป็นมนุษย์ และทรงรักเราอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทรงห่วงใยเราและปรารถนาให้เรามีความสุข

๗. พระเยซูเจ้าทรงมีชีวิตอยู่ในโลกนี้เพียง ๓๓ ปี โดยใช้เวลา ๓ ปี ในการเทศนาสั่งสอนเรื่องพระเจ้าพระบิดาและพระอาณาจักรของพระเจ้า ทรงสอนแนวทางในการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักใหญ่ ๒ ประการ คือ รักพระเจ้าสุดจิตใจ และรักผู้อื่นเหมือนรักตนเอง นอกจากการประทานคำสั่งสอนแล้ว พระองค์ยังได้ทรงกระทำสิ่งดีงามต่างๆ เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทุกคนเข้ามาหาพระองค์ เช่น การช่วยให้บุคคลต่างๆ หายจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ การทำให้คนตายฟื้นคืนชีพ

๘. ระหว่างการทำงาน ๓ ปีนี้ พระองค์ทรงเลือกอัครสาวก ๑๒ คน ให้เป็นศิษย์พิเศษติดตามพระองค์อย่างใกล้ชิด พระองค์ทรงอบรมสั่งสอนพวกเขาให้รู้ถึงข้อคำสอน ให้พวกเขารู้จักสวดภาวนา ที่สุดพระองค์ทรงบัญชาพวกเขาว่า “ท่านทั้งหลายจงไปสั่งสอนนานาชาติให้มาเป็นศิษย์ของเรา” (มัทธิว ๒๘ : ๑๖) บรรดาศิษย์เหล่านี้ได้ออกไปเทศนาเผยแพร่คำสอนของพระองค์ตามพระบัญชานี้ทั่วโลกสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ คือ คริสต์ศาสนา

๒. ประวัติศาสดา

๑. การบังเกิดของพระเยซู

รายละเอียดเกี่ยวกับการบังเกิดและปฐมวัยของพระเยซู มีบันทึกไว้ในพระวรสาร (The Gospel) เพียง ๒ เล่มเท่านั้น โดยมัทธิวเริ่มต้นด้วยการโยงเชื้อสายบรรพบุรุษมาจากอับราฮัมเพื่อแสดงให้เห็นว่าพระเยซูทรงสืบตระกูลจากบิดาของชนชาติอิสราเอลและกษัตริย์ดาวิด จากนั้นเรื่องเล่าการบังเกิดของพระเยซูจากพระนางมารีย์ ซึ่งทรงครรภ์ด้วยอำนาจของพระเจ้า พวกโหราจารย์จากทิศต่างๆ พากันไปเฝ้าโดยเชื่อว่าเป็นกษัตริย์องค์ใหม่ของชาวอิสราเอลและพบพระกุมารในถ้ำเลี้ยงสัตว์ ส่วนผู้นิพนธ์พระวรสารอีกท่านหนึ่ง คือ ลูกา ได้เล่าเรื่องราวการบังเกิดของพระเยซูโดยให้รายละเอียดลักษณะ "สามัญชน" มากกว่า

เนื่องจากพระคัมภีร์ไม่ใช่หนังสือประวัติศาสตร์ แต่เป็นหนังสือที่บันทึกประสบการณ์ความเชื่อโดยเริ่มตั้งแต่การสร้างโลก การเลือกสรรอับราฮัมบิดาของชนชาติอิสราเอล โมเสส บุคคลสำคัญที่ช่วยชาวอิสราเอลให้รอดพ้นจากการเป็นทาสที่อียิปต์เป็นต้นมาจนถึงบรรดาสาวกของพระเยซู เรื่องราวต่างๆ ที่เล่าเกี่ยวกับการบังเกิดแก่นสาระเพื่อต้องการบอกความจริงที่ว่า "พระเยซูทรงเป็นบุตรของพระเจ้า และเป็นพระผู้ช่วยให้รอดพ้นตามที่พระเจ้าทรงสัญญาแก่ชาวอิสราเอลตามที่บรรดาประกาศกได้ทำนายไว้" คริสตชนถือว่าเหตุการณ์นี้เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์แห่งความรอดพ้น และเหตุการณ์นี้ยังเป็นการที่ทำให้บรรดาอัครสาวกและผู้ที่ติดตามพระเยซูมีความเชื่อที่มั่นคงด้วย

๒. ภารกิจของพระเยซู

เมื่อพระเยซูมีพระชนมายุได้ ๓๐ พรรษา พระองค์ทรงเริ่มเสด็จออกไปประกาศพระอาณาจักรของพระเจ้าและเรียกให้ผู้คนกลับใจ โดยเริ่มตั้งแต่การรับพิธีล้าง (Baptism) จากนักบุญยอห์น ผู้ทำพิธีล้างที่แม่น้ำจอร์แดน หลังจากนั้นพระองค์ทรงเรียกบรรดาศิษย์ให้ติดตาม

พระองค์มากมายหลังจากได้ทรงเลือกอัครสาวก ๑๒ คน พระองค์ทรงส่งพวกเขาให้กระทำเช่นเดียวกับพระองค์ คือ การประกาศพระอาณาจักรของพระเจ้าซึ่งเป็นอาณาจักรทางจิตใจ นั่นหมายถึง การเปิดใจให้พระเจ้าเป็นเจ้าชีวิตโดยมีความเชื่อ ไว้ใจและรักในพระองค์ เหตุการณ์ส่วนใหญ่ในพระคัมภีร์จะบันทึกเกี่ยวกับภารกิจของพระเยซู ซึ่งได้แก่ การประกาศพระอาณาจักรของพระเจ้าทั้งด้วยคำพูดและด้วยกิจการ โดยเฉพาะการกระทำอัศจรรย์ ซึ่งได้แก่ การรักษาคนเจ็บป่วยด้วยโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ตลอดจนการปลุกคนตายให้ฟื้นคืนชีพ

พระเยซูเจ้ามิได้สนพระทัยเพียงด้านร่างกายเท่านั้น เมื่อพระองค์ทรงกระทำอัศจรรย์ พระองค์มักสั่งสอนและอภัยบาปเสมอ นี่เป็นเครื่องหมายว่าพระเจ้าทรงมีอำนาจเอาชนะบาปได้ พระองค์ทรงสนพระทัยชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดยเฉพาะคนยากคนจน คนเจ็บป่วย คนที่สังคมรังเกียจ และคนบาป นอกจากนั้นพระองค์ยังได้ชำระความคิดจากประเพณีที่ยังไม่สมบูรณ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้นด้วย เช่น เรื่องบาปที่ชาวยิวมักมองว่าเป็นเรื่องภายนอก แต่พระองค์ตรัสว่าสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีมลทินล้วนมาจากภายใน คือ จิตใจ เป็นต้น

ส่วนการเทศนาของพระองค์ เนื้อหาส่วนใหญ่ได้แก่การประกาศถึงพระอาณาจักรของพระเจ้าการสอนว่าพระเจ้าทรงเป็นบิดา ซึ่งขัดกับความคิดของชาวยิวมากๆ แต่พระเยซูทรงเผยถึงความสัมพันธ์ใหม่ที่พระเจ้ามีต่อมนุษย์ผ่านทางคำอุปมาต่างๆ มากมายด้วย บัญญัติที่สำาคัญที่สุด คือ "ความรัก" โดยทรงตรัสว่า "ท่านจะต้องรักองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าของท่านด้วยสิ้นสุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดกำลังและสุดสติปัญญาและท่านจะต้องรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง" (ลก ๑๐ : ๒๕-๒๗)

หลังจากที่พระเยซูทรงรับทรมานและสิ้นพระชนม์แล้ว พระองค์ได้ทรงกลับคืนพระชนม์ชีพ นับว่าเป็นเหตุการณ์อัศจรรย์มากที่สุดเท่าที่มีกำเนิดโลกใบนี้มา พระองค์ทรงเป็นคนแรกของบรรดาผู้ตายที่กลับคืนพระชนม์ชีพ ทั้งนี้ เพราะความนอบน้อมต่อพระบิดาผู้ทรงรักโลกมาก จึงได้ประทานพระบุตรแต่องค์เดียวของพระองค์ เพื่อผู้ที่เชื่อในพระบุตรจะไม่พินาศ แต่จะมีชีวิตนิรันดร

เมื่อพระเยซูคริสตเจ้าทรงกลับคืนพระชนม์ (ในวันปาสกา) แล้ว พระองค์มิได้ทรงละทิ้งอัครสาวกและบรรดาศิษย์ผู้ติดตามพระองค์ไปทันที พระองค์ยังทรงอยู่เป็นกำลังใจและเพื่อเป็นพยานยืนยันแก่พวกเขาว่า พระองค์ทรงเป็นบุตรของพระเจ้าผู้มีอิทธิฤทธิ์เหนือชีวิตและทุกสรรพสิ่งทั้งหลาย พระองค์ทรงปรากฏองค์แก่พวกเขาในที่ต่างๆ หลายครั้ง และหลายๆ กลุ่ม ทรงอยู่พูดคุยสนทนาและรับประทานอาหารร่วมกับพวกเขา พร้อมแสดงให้ผู้ที่สงสัยว่าใช่พระองค์จริงหรือไม่ ให้หายสงสัยโดยการบอกให้เขาเอานิ้วแยงเข้าไปที่รอยตะปูที่พระหัตถ์และพระบาทของพระองค์ ฯลฯ พระองค์ทรงอยู่กับพวกเขา (หลังจากทรงกลับคืนพระชนม์ชีพ) เป็นเวลา ๔๐ วัน

๓. ทำไมพระเยซูจึงบังเกิดมาและสิ้นพระชนม์เพื่อมนุษยชาติ?

เพราะพระเจ้าทรงรักโลกมากจนได้ประทานพระบุตรแต่องค์เดียวของพระองค์ เพื่อทุกคนที่เชื่อในพระบุตรจะไม่พินาศ แต่จะมีชีวิตนิรันดร ดังนั้น "ความรัก" ที่พระเจ้ามีต่อมนุษย์และปรารถนาให้มนุษย์มีความสัมพันธ์กับพระองค์เพื่อจะได้มีชีวิตที่ดีขึ้น และดีมากที่สุด คือ ได้รับชีวิตนิรันดร ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา ดังนั้น ผู้ที่ปฏิบัติตามสิ่งที่พระองค์ตรัสก็เท่ากับว่าได้กลับกลายเป็นบุตรของพระเจ้าอีกครั้ง เนื่องจากพระเจ้าเป็นความรัก ผู้ใดที่รักก็มาจากพระเจ้า นี่คือเหตุผลว่าทำไมพระเยซูจึงต้องบังเกิดมาและสิ้นพระชนม์เพื่อเรา คำตอบก็คือ เพราะความรักที่มีต่อมนุษย์

๓. คัมภีร์ หลักความเชื่อ หลักธรรมคำสอน และหลักปฏิบัติของศาสนา

๑. หลักธรรมคำสอน คำสอนของพระเยซูเจ้าจากอุปมา หรือการเล่านิทานเปรียบเทียบ...ในพระคัมภีร์...ภาคพระธรรมใหม่ โดยเฉพาะในพระวรสาร เราจะพบว่า พระเยซูเจ้าทรงสอนพระธรรมคำสอนของพระองค์ด้วยคำอุปมาอยู่บ่อยๆ นี่เป็นคุณสมบัติพิเศษเฉพาะของพระเยซูเจ้า ที่ทรงแปลงเรื่องยากๆ ในพระธรรมคำสอนที่เป็นนามธรรมให้กลายเป็นเรื่องที่ฟังได้แบบสบายๆ เป็นรูปธรรมด้วยการผูกเรื่องขึ้นเป็นคำอุปมาเปรียบเทียบ สำหรับคนที่ฟังคำอุปมาของพระเยซูเจ้าแบบ "ฟังเพลินๆ" "สนุกๆ" เท่านั้น ผลประโยชน์และคุณค่าที่ได้กับชีวิตของเขาผู้นั้นคงมีแต่เพียงเล็กน้อยแบบผิวเผินเท่านั้น แต่ถ้าหากต้องการให้คำอุปมาของพระองค์เกิดประโยชน์และมีคุณค่ากับชีวิตอย่างเต็มเปี่ยมจริงๆ ตามที่พระเยซูเจ้าทรงประสงค์ เราจำเป็นต้องหมั่นนำคำอุปมาของพระองค์มาคิดทบทวนรำพึงไตร่ตรองอยู่เสมอๆ และนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง

คำเทศน์สอนของพระเยซูเจ้า เรื่อง ความสุขแท้จริง หรือบุญลาภ ๘ ประการ

นักบุญมัทธิวผู้เป็นหนึ่งในอัครสาวก ๑๒ องค์ ผู้ติดตามพระเยซูเจ้าไปในทุกหนแห่งที่พระเยซูเจ้าทรงเทศนาสั่งสอนประชาชนชาวอิสราเอลและเชื้อชาติอื่นๆ ทั่วแคว้นยูเดีย แคว้นซีเรีย แคว้นกาลิลี และแคว้นอื่นๆ ตลอดสองฝั่งฝากแม่น้ำจอร์แดน ตลอดระยะเวลา ๓ ปีที่พระองค์ทรงเทศนาสั่งสอน ทรงรับมหาทรมานและสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน ท่านนักบุญได้บันทึกถ้อยคำหรือบทเทศน์สอนที่สำคัญและที่ประทับใจไว้ทุกครั้ง นอกจากท่านนักบุญมัทธิวแล้ว ยังมีท่านนักบุญยอห์น ท่านนักบุญลูกา และท่านนักบุญมาระโก ก็ได้บันทึกไว้ด้วยเช่นเดียวกันเป็นการยืนยันความถูกต้องในถ้อยคำหรือเนื้อหาสาระที่พระองค์ทรงเทศน์สอนเพื่อเป็นการสอนแก่เรามนุษย์ โดยเฉพาะผู้ที่มีความเชื่อ ความรัก และความศรัทธาในพระวาจาของพระองค์ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาและตลอดไปจนสิ้นโลกพิภพ เรื่อง “ความสุขแท้จริง” หรือเรื่อง “บุญลาภ ๘ ประการ” ต่อไปนี้ คือ คำเทศน์สอนเรื่องแรก หรือปฐมเทศนาของพระเยซูเจ้า

คำเทศน์สอนของพระเยซูเจ้า เรื่อง ความสุขแท้จริง

จากพระวรสารโดยนักบุญมัทธิวบทที่ ๕ ข้อที่ ๑-๑๒ (มธ ๕ : ๑-๑๒) พระเยซูเจ้าทอดพระเนตรเห็นประชาชนมากมาย จึงเสด็จขึ้นบนภูเขา เมื่อประทับแล้วบรรดาศิษย์เข้ามาห้อมล้อมพระองค์ พระองค์ทรงเริ่มตรัสสอนว่า ผู้มีใจยากจนย่อมเป็นสุขเพราะอาณาจักรสวรรค์เป็นของเขา ผู้เป็นทุกข์โศกเศร้าย่อมเป็นสุขเพราะเขาจะได้รับการปลอบโยน ผู้มีใจอ่อนโยนย่อมเป็นสุขเพราะเขาจะได้รับแผ่นดินเป็นมรดก ผู้หิวกระหายความชอบธรรมย่อมเป็นสุขเพราะเขาจะอิ่ม ผู้มีใจเมตตาย่อมเป็นสุขเพราะเขาจะได้รับพระเมตตา ผู้มีใจบริสุทธิ์ย่อมเป็นสุขเพราะเขาจะได้เห็นพระเจ้า ผู้สร้างสันติ

ย่อมเป็นสุขเพราะเขาจะได้ชื่อว่าเป็นบุตรของพระเจ้า ผู้ถูกเบียดเบียนข่มเหงเพราะความชอบธรรมย่อมเป็นสุขเพราะอาณาจักรสวรรค์เป็นของเขา ท่านทั้งหลายย่อมเป็นสุขเมื่อถูกดูหมิ่นข่มเหงและใส่ร้ายต่างๆ นานาเพราะเราจงชื่นชมยินดีเถิดเพราะบำเหน็จรางวัลของท่านในสวรรค์นั้นยิ่งใหญ่นักเขาได้เบียดเบียนบรรดาประกาศกที่อยู่ก่อนท่านดังนี้ด้วยเช่นเดียวกัน

บทอธิบายขยายความหมายของความสุขแท้จริงหรือบุญลาภ ๘ ประการ

๑. ความสุขแก่...ผู้มีใจยากจน

คือ	ผู้ที่มีใจสุภาพถ่อมตน มีความเป็นเด็กทางจิตใจ เป็นจิตใจที่พึ่งพาพระเจ้าเสมอ
ตรงข้ามกับ	ผู้มีใจหยิ่งผยอง พึ่งพาอาศัยความร่ำรวย แสวงหาอำนาจ ไม่ต้องการพึ่งพระพร/พระหรรษทานของพระเจ้า
รางวัล	คือ ได้แผ่นดินสวรรค์ (ใจที่มีพระเจ้าครอบครอง ใจที่มีความสุข สันติ และชื่นชมยินดี)

๒. ความสุขแก่...ผู้เป็นทุกข์โศกเศร้า

คือ	ผู้ที่เป็นทุกข์เศร้าโศก เพราะความบาป การถูกกดขี่จากกฎของศาสนา สังคม และการเมือง
ตรงข้ามกับ	ผู้ที่ทำอะไรตามใจตัวเอง ไหลไปตามกระแสของโลก จึงไม่รู้สึกว่าถูกกดขี่
รางวัล	คือ ได้รับการบรรเทาใจจากพระเจ้า (ใจที่เป็นอิสระจากสภาพบาป ไม่ยึดติดกับสิ่งของของโลก)

๓. ความสุขแก่...ผู้มีใจอ่อนโยน

คือ ผู้ที่มีใจสุภาพอ่อนโยน ไม่ใช้ความรุนแรงปฏิรูปความไม่ถูกต้องของสังคม แต่อุทิศตนเพื่องานของพระเจ้า

ตรงข้ามกับ ผู้ที่ชอบใช้ความรุนแรง และการบีบบังคับในการดำเนินชีวิต และปฏิรูปสังคม

รางวัล คือ ได้แผ่นดินโลกเป็นมรดก (การเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น ใครๆ ก็อยากมาพึ่งพิง)

๔. ความสุขแก่...ผู้มีใจกระหายความชอบธรรม

คือ เปรียบเหมือนคนจนที่ปรารถนาจะเห็นความยุติธรรมในสังคม ต้องการให้เกิดความดีในสังคม

ตรงข้ามกับ ผู้ที่อยากมี อยากได้ อยากครอบครองสิ่งต่างๆ มากมาย โดยเบียดเบียนผู้อื่น ไม่คิดถึงความรู้สึกของคนอื่น คิดถึงแต่ความสุขของตนเอง มีจิตใจที่เห็นแก่ตัว

รางวัล คือ ความอิ่มเอมใจที่แท้จริง (โลกนี้ไม่อาจให้ความอิ่มใจที่แท้จริง แต่ความอิ่มใจที่แท้จริงเกิดจากพระเจ้าเท่านั้น)

๕. ความสุขแก่...ผู้มีใจเมตตากรุณา

คือ ผู้ที่ปรารถนาดีต่อผู้อื่น รู้จักให้อภัย อยากให้ผู้อื่นได้ดี มีความสุขเช่น คิดหาทางช่วย/อยากให้คนจน คนเจ็บป่วย คนชรา คนพิการ มีความสุข/พ้นทุกข์

ตรงข้ามกับ ผู้มีใจอิจฉาริษยา ใจที่โกรธเกลียดแค้นเคือง เจตนาร้าย ใจที่ไร้ความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น

รางวัล คือ พระกรุณาของพระเจ้าตอบแทน (อยากให้พระเจ้าเมตตา ต้องรู้จักเมตตาต่อผู้อื่น)

๖. ความสุขแก่...ผู้มีใจบริสุทธิ์

คือ ผู้ที่มีใจสะอาด บริสุทธิ์ ปราศจากสิ่งไม่ดีทั้งทางกาย วาจา ใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้สึกนึกคิด และจิตใจ

ตรงข้ามกับ ผู้ที่มีความคิดลามก มีความคิดไม่ดีในจิตใจ ใจที่มักตัดสิน คิดร้าย เจตนาร้ายต่อผู้อื่นเสมอ

รางวัล คือ พบพระเจ้า (ความสุขจากการประทับอยู่ของพระเจ้าในใจ เพราะพระเจ้าอยู่ในใจที่บริสุทธิ์)

๗. ความสุขแก่...ผู้ที่สร้างสันติ

คือ ผู้ที่สร้างสันติ ความปรองดอง ผู้นำการประสานกลมกลืน การคืนดี และการให้อภัย

ตรงข้ามกับ ผู้ที่มีใจพยาบาท ไม่ให้อภัย ผู้ที่สร้างความแตกแยก ขัดแย้ง สร้างสงครามแก่สังคม

รางวัล คือ การเป็นบุตรของพระเจ้า (พระเจ้าเรียกเราเป็นบุตร เพราะพระเจ้าเป็นความรักและสันติ)

๘. ความสุขแก่...ผู้ที่ถูกข่มเหงเพราะความชอบธรรม

คือ **ผู้ที่มีใจยึดมั่นในความดี เห็นคุณค่าแห่งความดี ยึดมั่นในจิตตารมณ์แห่งความรัก ตามแบบพระวรสาร ให้อภัยแก่ผู้เบียดเบียนข่มเหง**

ตรงข้ามกับ **ผู้ที่มีใจอยุติธรรม ผู้ที่ชอบกดขี่ข่มเหงผู้อื่น** โดยเฉพาะแก่ผู้ที่ยากจน ผู้ด้อยโอกาส ในสังคม

รางวัล คือ แผ่นดินสวรรค์ (พระเจ้าจะประทานความยุติธรรมที่สมบูรณ์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า)

๒. หลักปฏิบัติของคริสต์ศาสนาที่สำคัญ

๒.๑ บัญญัติรัก

ในพระวรสารมาระโกบทที่ ๑๒ ข้อ ๒๘-๓๑ กล่าวดังนี้ ธรรมาจารย์คนหนึ่งเข้ามาเฝ้าพระเยซูเจ้า ได้ฟังการโต้เถียงเรื่องนี้ และเห็นว่าพระองค์ทรงตอบได้ดี จึงทูลถามพระองค์ว่า “บทบัญญัติข้อใดเป็นเอกกว่าบทบัญญัติข้ออื่นๆ” พระเยซูเจ้าตรัสตอบว่า “บทบัญญัติเอกก็คือ อิสราเอลเอ๋ย จงฟังเถิด องค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าของเรา ทรงเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าแต่เพียงพระองค์เดียว ท่านจะต้องรักองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าของท่านสุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดสติปัญญา และสุดกำลังของท่าน บทบัญญัติประการที่สองก็คือ ท่านจะต้องรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง ไม่มีบทบัญญัติข้อใดยิ่งใหญ่กว่าบทบัญญัติสองประการนี้” ทรงสรุปเหลือเพียงสองข้อเท่านั้น

พระบัญญัติทั้ง ๑๐ ประการ แบ่งออกเป็น ๒ ข้อด้วยกัน คือ ข้อที่ ๑ "ท่านจะต้องรักองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าของท่านสุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดสติปัญญาและสุดกำลังของท่าน "ซึ่งถือว่าเป็นข้อสำคัญที่สุด คือ ความหมายของคำว่า "รักพระเจ้า" ในที่นี้หมายถึง จงเชื่อฟังพระเจ้าด้วยความเคารพนบนอบต่อพระองค์ คือ ถ้าเราทำตามคำสอนของพระเจ้าในพระคัมภีร์ด้วยสุดจิตสุดใจ สุดความคิด คือได้ผ่านกระบวนการศึกษามาอย่างถ่องแท้ แล้วนำมาปฏิบัติอย่างสุดกำลังไม่ท้อถอย ผลลัพธ์ก็คือ เราจะมีทัศนคติที่ดี ท่าทีที่ดีต่อผู้อื่น เราจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ จึงนำมาสู่บัญญัติข้อที่ ๒ คือ "ท่านจะต้องรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง"

การรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเองนั้น คงยึดหลัก ๒ ประการ

ประการแรก คือ ต้องนำสุภาษิตของคนไทยมาใช้ คือ "จงเอาใจเขามาใส่ใจเรา" คือจะทำอะไรก็ตามต้องนึกถึงคนอื่นด้วย ไม่ใช่เอาตัวเองเป็นจุดศูนย์กลาง โดยคิดเสมอว่าการที่เราจะทำอะไร จะละเมิดสิทธิของคนอื่นหรือไม่ หรือไปรบกวนคนอื่นหรือเปล่า เช่น เราทิ้งขยะในบ้านของเรา แต่ปล่อยให้เน่าเหม็นจนส่งกลิ่นไปรบกวนผู้อื่น นี่ถือว่าละเมิดสิทธิผู้อื่น

ประการที่สอง คือ ต้องนำคำสอนในพระคัมภีร์มาใช้ในชีวิตประจำวันกับผู้อื่น เช่น พระคัมภีร์สอนให้เราอภัยกันและกัน หรือช่วยเหลือกันและกัน หรือเห็นอกเห็นใจกัน หรือจงยอมฟังกันและกัน เป็นต้น ถ้าเรานำเอามาปฏิบัติอย่างจริงจัง จะเป็นการแสดงให้เห็นว่าเรารักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตัวเอง อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า "บัญญัติรัก" นี้ เป็นคุณธรรมค้ำจุนโลก เฉกเช่นธรรมบัญญัติของทุกศาสนา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า บัญญัติรักนี้มีอยู่ในทุกศาสนา ถ้าเรารักที่จะศึกษาและทำความเข้าใจในธรรมบัญญัติหรือคำสอนในศาสนานั้นๆ และนำเอามาใช้อย่างจริงจัง แต่ที่สำคัญ คือ ต้องมีความรักเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ เพราะว่าถ้าปราศจากความรักแล้ว ทุกสิ่งที่ทำก็ไร้คุณค่า หรือไม่บังเกิดผลดี เหตุนี้องค์พระเยซูคริสตเจ้าจึงใช้คำว่า "รัก" เป็นคำหลักของบัญญัติทั้งสองข้อ ถ้าเราอยากเห็นเสรีภาพและสันติภาพเกิดขึ้นในโลกนี้อย่างแท้จริง จงยึด "บัญญัติรัก" ขององค์พระเยซูคริสตเจ้าตามที่กล่าวมาแล้ว คือ "จงรักองค์พระผู้เป็นเจ้าพระเจ้าของท่านสุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดสติปัญญา และสุดกำลังของท่าน" และ "จงรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตัวเอง"

๒.๒ คุณธรรมพื้นฐานหลัก ๔ ประการ

คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดี ดังนั้นผู้มีคุณธรรมก็คือ ผู้ที่ดำรงตนหรือประพฤติปฏิบัติตนตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดี จนกลายเป็นนิสัยประจำตัว หรือเป็นผู้มีความโน้มเอียงในการทำคุณงามความดี คุณธรรมจึงเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ประพฤติปฏิบัติเป็นคนที่สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และน้ำใจอิสระ รู้จักกาลเทศะ รู้จักเลือกทำแต่สิ่งที่ดี ที่ถูกต้องเหมาะสมเสมอในทุกสถานการณ์และทุกช่วงเวลาของชีวิต

ข้อคำถามในการวิเคราะห์คุณค่าของคุณธรรม

๑. ถ้าสังคมเรามีคนที่ไม่มีคุณธรรมสังคมเราจะเป็นอย่างไร

๒. การจะเป็นคนดีได้ จะต้องทำอย่างไร

๓. คนดีตามความคิดเห็นหรือความเข้าใจของนักเรียนคือคนที่มีคุณลักษณะอย่างไร

๔. เพราะเหตุใดผู้ที่มีการศึกษาสูงจึงยังไม่เรียกว่าเป็นคนดี

คุณธรรมพื้นฐานหลัก ๔ ประการ

คุณธรรมสำคัญที่เป็นพื้นฐานของคุณธรรมทั้งหลายมี ๔ ประการ คือ

๑. ความรอบคอบ

๒. ความยุติธรรม

๓. ความกล้าหาญ

๔. ความมัธยัสถ์หรือความพอเพียง

๑. **ความรอบคอบ** เป็นคุณธรรมซึ่งแสดงเหตุผลทางปฏิบัติ เพื่อแยกแยะสิ่งดีงามแท้จริงของชีวิตในทุกสถานการณ์ และเลือกวิธี ที่เหมาะสมเพื่อลงมือปฏิบัติ ความรอบคอบนั้นเป็นกฎเกณฑ์แห่งการกระทำ เป็นตัวควบคุมคุณธรรมอื่นๆ โดยชี้ถึงกฎเกณฑ์และมาตรวัดเป็นความรอบคอบซึ่งชี้นำการตัดสินของมโนธรรม

๒. **ความยุติธรรม** เป็นคุณธรรมทางศีลธรรมซึ่งประกอบด้วยน้ำใจมั่นคงและคงที่ในการที่จะให้สิ่งที่ต้องให้แก่พระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ ความยุติธรรมต่อพระเจ้านั้นเรียกว่า คุณธรรมทางเทววิทยาหรือคุณธรรมทางศาสนา ส่วนความยุติธรรมต่อเพื่อนมนุษย์นั้นคือความพร้อมที่จะให้ความเคารพนับถือสิทธิของแต่ละบุคคล และพร้อมที่จะสร้างความกลมกลืนในมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งช่วยสนับสนุนความเท่าเทียมกันในบุคคลต่างๆ และเพื่อความดีงามของส่วนรวม

๓. **ความกล้าหาญ** เป็นคุณธรรมทางศีลธรรมซึ่งรับประกันความมั่นคงและความคงที่สม่ำเสมอในการแสวงหาสิ่งดีงามในปัญหาอุปสรรคต่างๆ ความกล้าหาญนั้นเพิ่มความเข้มแข็งให้กับการตัดสินใจที่จะต่อต้านการทดลองใจและเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตทางศีลธรรมคุณธรรมความกล้าหาญทำให้สามารถมีชัยต่อความกลัว แม้การกลัวความตายและพร้อมที่จะเผชิญการทดลองและการเบียดเบียนต่างๆ ความกล้าหาญช่วยให้เราเต็มใจแม้กระทั่งยอมปฏิเสธ และยอมเสียสละชีวิตตนเองเพื่อปกป้องสิ่งที่ชอบธรรม

๔. ความมัธยัสถ์หรือความพอเพียง เป็นคุณธรรมทางศีลธรรมซึ่งทำให้รู้จักยับยั้งความยั่วยวนของความสนุก และความอยากได้ใคร่ดี หรือความโลภด้านต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยเกินไป นอกจากนั้นยังทำให้มีความสมดุลในการใช้สิ่งดีงามหรือทรัพยากรธรรมชาติที่พระเจ้าทรงสร้างขึ้นมา ความพอเพียงนั้นช่วยเราควบคุมน้ำใจให้อยู่เหนือสัญชาตญาณ และคงรักษาความต้องการไว้ภายในขอบเขตที่เหมาะสม คนที่พอเพียงมุ่งปรับเปลี่ยนความกระหายทางประสาทสัมผัสของตนสู่สิ่งที่บริสุทธิ์ดีงาม และคงไว้ซึ่งความสุขุมรอบคอบ

คุณธรรมพื้นฐานสำคัญทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นคุณธรรมหลักที่เราทุกคนควรตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญ และนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันเสมอ คุณธรรมไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเอง หรือมีมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากการฝึกฝน หรือการปฏิบัติอยู่เสมอเป็นนิสัย จนกลายเป็นลักษณะประจำตัว หรือเป็นธรรมชาติของนิสัย เป็นแรงผลักดันให้เราทำดีอยู่เสมอ และเมื่อเราทำแต่สิ่งที่ดีๆ โดยใช้คุณธรรมพื้นฐานเป็นหลัก สิ่งดีๆ ก็จะเกิดขึ้นในชีวิตเราเสมอ

๒.๓ หลักปฏิบัติที่คริสต์ศาสนากำหนด พระศาสนจักรคาทอลิกกำหนดบทบัญญัติไว้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับคริสตชนทั่วไปไว้ ๔ ประการ รวมเรียกว่า “พระบัญญัติของพระศาสนจักร” พระบัญญัติของพระศาสนจักร คือ แนวทางปฏิบัติศาสนกิจขั้นพื้นฐานของคริสตชน โดยมีลักษณะเป็นข้อกำหนดทางด้านบวก เพื่อช่วยให้คริสตชนเติบโต และมั่นคงอยู่ในหลักคุณธรรม ความเชื่อ ความหวัง ความไว้ใจ และความรักต่อพระเจ้า

พระบัญญัติของพระศาสนจักรมี ๔ ประการ ได้แก่

๑. จงร่วมมิสซาในวันอาทิตย์และวันฉลองบังคับ

พระบัญญัติข้อนี้เรียกร้องให้คริสตชนถือวันอาทิตย์และวันฉลองต่างๆ ตามที่พระศาสนจักรกำหนดเป็นวันศักดิ์สิทธิ์ เพื่อถวายเกียรติแด่พระเจ้า พระเยซูเจ้า พระแม่มารี ฯลฯ ด้วยการไปร่วมพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ และละเว้นจากการงานหรือสิ่งใดก็ตาม ที่ขัดขวางไม่ให้ปฏิบัติกิจกรรมหรือเข้าร่วมพิธีกรรมดังกล่าว

๒. จงอดอาหารและอดเนื้อในวันบังคับ

พระบัญญัติข้อนี้เรียกร้องให้คริสตชนได้ทำการบำเพ็ญพรตหรือมัธยัสถ์ รู้จักอดทน และอดกลั้นความต้องการของตน เพื่อสร้างบุญสร้างกุศลและใช้โทษบาปแห่งตน เป็นการเตรียมความพร้อมของคริสตชนเพื่อเข้าสู่วันฉลองหรือเทศกาลสำคัญ (วันศักดิ์สิทธิ์) ที่พระศาสนากำหนด

๓. จงไปสารภาพบาปหรือจงรับศีลอภัยบาปอย่างน้อยปีละครั้ง และจงรับศีลมหาสนิทอย่างน้อยปีละครั้งในกำหนดปัสกา

พระบัญญัติข้อนี้เรียกร้องให้คริสตชนได้ชำระจิตใจของตนเอง ด้วยการรับศีลอภัยบาปซึ่งเป็นการต่อเนื่องงานการกลับใจและการให้อภัยบาปของศีลล้างบาป และให้รับศีลมหาสนิทซึ่งเป็นต้นกำเนิดและศูนย์กลางของพิธีกรรมอย่างสม่ำเสมอ

๔. จงบำรุงพระศาสนาตามความสามารถ

พระบัญญัติข้อนี้เรียกร้องให้คริสตชนช่วยเหลือพระศาสนจักรในด้านต่างๆ ตามที่คริสตชนแต่ละคนจะสามารถให้ความช่วยเหลือได้

พระศาสนจักรกำหนดข้อปฏิบัติเหล่านี้ เพื่อความดีของคริสตชน เพื่อให้มีชีวิตที่เข้มแข็งในความเชื่อในศาสนา การอดอาหารก็ช่วยให้คริสตชนรู้จักอดทนต่อความยากลำบาก และสอนให้คริสตชนรู้จักการช่วยกันดูแลพระศาสนา

๔. ศาสนสถานและศาสนวัตถุ

ศาสนสถานและศาสนวัตถุ หมายถึง สถานที่เกิดขึ้นของศาสนาและสถานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของศาสดา เช่น สถานที่ประสูติ สถานที่ทรงแสดงพระธรรม สถานที่สิ้นพระชนม์ และสถานที่ที่บรรดาสาวกได้ออกเผยแผ่พระศาสนาที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์รับรอง เป็นปูชนียสถานเนื่องจากเป็นสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับพระศาสดาและการเกิดขึ้นของศาสนา

ในคริสต์ศาสนามีสถานที่ที่ถือว่าเป็นศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์ ได้แก่ ภูเขาซีนายเป็นสถานที่ที่พระเจ้าประทานพระบัญญัติ ๑๐ ประการแก่โมเสส กรุงเยรูซาเล็มเป็นสถานที่ตั้งพระวิหารศักดิ์สิทธิ์ของชาวอิสราเอล เมืองเบธเลเฮ็มสถานที่พระเยซูประสูติ เนินเขากัลวารีโอสถานที่พระเยซูเจ้าถูกตรึงกางเขน กรุงโรม ประเทศอิตาลีเป็นสถานที่สาวกของพระเยซูเดินทางมาเทศนา และที่ฝังศพของสาวกคนสำคัญ อย่างนี้เป็นต้น

สัญลักษณ์ศาสนา

ในศาสนาแต่ละศาสนาย่อมมีเครื่องหมายแตกต่างกันไป โดยใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมแทนสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เมื่อเห็นไม้กางเขนก็เข้าใจทันทีว่านี่คือเครื่องหมายในศาสนาคริสต์ หรือความหมายอันละเอียดลึกซึ้งโดยผ่านทางพิธีกรรมบ้าง ศิลปกรรมที่แสดงเป็นปฏิมากรรมบ้าง สลักฝาผนังบ้าง เมื่อพบสัญลักษณ์เหล่านี้ทำให้เข้าใจทันทีว่านั่นเป็นเรื่องของศาสนานั้นๆ

๕. *ศาสนพิธี*

ศาสนพิธีเบื้องต้น พิธีกรรมเป็นการกระทำที่แสดงออกภายนอกโดยอาศัยเครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาษา ท่าทาง สิ่งของที่ประดิษฐ์ขึ้นหรือที่มีอยู่ในธรรมชาติ เพื่อแสดงออกถึงความเชื่อที่มีอยู่ภายใน และในเวลาเดียวกันก็ทำให้ความเชื่อนั้นเพิ่มพูน เข้มแข็ง และเป็นชีวิตยิ่งขึ้นด้วย

ความสำคัญของคริสต์ศาสนพิธีกรรม

คริสต์ศาสนพิธีกรรมมีศูนย์กลางอยู่ที่องค์พระคริสตเจ้า คริสตชนร่วมเป็นหนึ่งเดียวกันในพิธีกรรม โดยมีพระเยซูเจ้าเป็นศูนย์กลาง เพื่อคริสตชนได้แสดงออกถึงความเชื่อ ความศรัทธาที่มีอยู่ภายในโดยอาศัยสัญลักษณ์ภายนอก คริสตชนจึงต้องมีความเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ภายนอกเหล่านี้ เพื่อมิให้พิธีกรรมเป็นเพียงกิจกรรมภายนอกเท่านั้นแต่ต้องเกิดผลต่อชีวิตคริสตชนให้มากที่สุดด้วย

พิธีกรรมจึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับชีวิตคริสตชน เพราะเป็นการสร้างสัมพันธ์กับพระเจ้าและแสดงออกถึงความเชื่อ ความศรัทธาภักดี ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของตนที่มีต่อพระเจ้า และการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนพี่น้อง/มนุษย์ด้วยกัน

ลักษณะสำคัญของคริสต์ศาสนพิธีกรรม คือ...

๑. เป็นการกระทำให้มนุษย์อยู่ใกล้ชิดพระเจ้า
๒. เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดผลตรงตาม
๓. เครื่องหมายที่แสดงออก
๔. เป็นการประกอบภารกิจชุมชน
๕. เป็นงานเลี้ยงที่ประชากรของพระเจ้ามารับอาหารฝ่ายจิต
๖. เป็นภาพจำลองถึงการมีชีวิตเฉพาะพระพักตร์พระเจ้าในสวรรค์

๑. พิธีบูชาขอบพระคุณ (Holy Mass) และพิธีนมัสการพระเจ้า

สำหรับคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เรียกศาสนพิธีว่า "พิธีบูชาขอบพระคุณ" (Holy Mass) และคริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ เรียกศาสนพิธีว่า "พิธีนมัสการพระเจ้า" ซึ่งมีประวัติความเป็นมาคล้ายคลึงกันดังนี้

พระเยซูเจ้าทรงยึดเอาแนวทางธรรมประเพณีของชาวยิวที่จัดทำพิธีบูชาเพื่อขอบพระคุณพระยาเวห์ และทรงปรับประยุกต์ให้ตรงกับพระประสงค์ของพระองค์ในการมอบพระองค์เองให้เป็นอาหารเลี้ยงวิญญาณของมนุษย์ ในแนวทางของพระองค์เอง โดยพระเยซูคริสตเจ้าทรงตั้งศีลมหาสนิท ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ ได้เล่าถึงการกระทำของพระเยซูคริสตเจ้าขณะรับประทานอาหารค่ำครั้งสุดท้ายของพระองค์ จากจดหมายของนักบุญเปาโลถึงชาวโครินธ์ เล่าว่า "เหตุว่าเรื่องที่ข้าพเจ้าเล่าให้ท่านทราบนั้น ข้าพเจ้าได้รับจากพระเจ้า คือ ในคืนที่พระคริสตเจ้าถูกทรยศ พระองค์ทรงหยิบขนมปัง (ภาวนา) ขอบพระคุณแล้ว ทรงบิออกตรัสว่า "นี่คือกายของเรา ที่จะมอบเพื่อท่าน จงทำดังนี้ เพื่อระลึกถึงเราเถิด" ทำนองเดียวกัน เมื่อเลี้ยงอาหารค่ำเสร็จแล้ว พระองค์ทรงหยิบถ้วยเหล้าองุ่นตรัสว่า "นี่คือ ถ้วยโลหิตของเรา โลหิตแห่งพันธสัญญาใหม่อันยืนยง ทุกครั้งที่ท่านดื่มถ้วยเหล้าองุ่นนี้ จงทำเพื่อระลึกถึงเราเถิด" (คร. ๑๑ : ๒๓-๒๕)

บรรดาสาวกของพระองค์ได้ยึดแนวทางที่พระองค์ทรงสอนพวกเขา นำไปปฏิบัติยังดินแดนต่างๆ ที่แตกต่างทั้งธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา ฯลฯ โดยสาระสำคัญได้ถูกถ่ายทอดมานับพันๆ ปี จนเป็นโครงสร้างให้เราได้เห็นดังต่อไปนี้

๒. วันฉลองแม่พระและนักบุญต่าง ๆ (คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก)

คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ศรัทธาต่อพระแม่มารีและบรรดานักบุญ เชื่อว่าคือผู้ที่เป็นที่โปรดปรานของพระเจ้าและได้รับยกย่องสรรเสริญจากมนุษย์ พระศาสนจักรโรมันคาทอลิกจึงจัดให้มีการฉลองระลึกถึงคุณงามความดี และเป็นกำลังใจที่ดีแก่คริสตชน ให้มั่นคงอยู่ในความรักต่อพระเจ้าและการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องเสมอ

แม่พระ คือ มารดาของพระเยซูเจ้า ผู้เป็นแบบอย่างแห่งความเชื่อ ไว้ใจในพระเจ้า และผู้เสนอวิงวอนพระเจ้าเพื่อเรามนุษย์ทุกคน คริสตชนให้ความศรัทธาและฉลองแม่พระในพิธีกรรมซึ่งถือว่าอยู่ในอันดับแรกของการฉลองบรรดานักบุญอื่น ๆ ทั้งหลาย อย่างไรก็ตาม การฉลองแม่พระและนักบุญประจำวันนั้น จะต้องเป็นการฉลองรองจากการฉลองพระคริสตเจ้าเสมอ

นักบุญ คือ ผู้ดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามพระวาจาของพระเจ้า คริสตชนนักบุญต่าง ๆ ประจำวันในขณะร่วมพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ เพื่อเป็นการสรรเสริญพระเกียรติแด่พระเจ้าที่ประทานชัยชนะแก่บรรดานักบุญและถือโอกาสวอนขอนักบุญช่วยเสนอวิงวอนพระเจ้าเพื่อพวกเราทุกคน

๓. การเสกหรือการอวยพร (Blessings)

ความหมายของการเสกหรือการอวยพร (คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก)

การเสกหรือการอวยพร หมายถึง การสรรเสริญพระเจ้าเพราะผลงานของพระองค์และพระพรของพระองค์ การเสกนั้นมีผลในการถวายบุคคลแด่พระเจ้า และสงวนรักษาวัตถุสิ่งของและสถานที่ไว้ใช้ในทางพิธีกรรม การเสกเป็นการวอนขอพระเจ้า เพื่อให้บุคคลหรือวัตถุสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้รับความปลอดภัยจากอิทธิพลของความชั่วร้าย

๖. วันสำคัญทางศาสนา

เทศกาลคริสต์มาส

ในสมัยโบราณชาวโรมันมีการเฉลิมฉลองเพื่อระลึกถึงการสมภพของพระจักรพรรดิของตนด้วยความยินดี ชาวยิวในสมัยพระเยซูเอง ก็ถือปฏิบัติเช่นกัน เพราะฉะนั้น ชาวคริสต์ในสมัยโบราณจึงถือเอาประเพณีของชนในท้องถิ่นนั้นมาประยุกต์เข้ากับศาสนา โดยให้มีการจัดฉลองเพื่อระลึกถึงการบังเกิดมาของพระเยซูกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ ประเพณีนี้ได้เริ่มมาจากกรุงโรมในศตวรรษที่ ๔ และค่อยๆ เผยแพร่ไปทุกทวีปทั่วโลก

ความหมายของคริสต์มาส

คือการเฉลิมฉลองการบังเกิดของพระเยซูคริสตเจ้า ที่ทรงบังเกิดมาในวันที่ ๒๕ ธันวาคม คำว่า คริสต์มาส เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ Christmas ซึ่งมาจากคำภาษากรีกโบราณว่า Christs Maesse ที่แปลว่า พิธีบูชาขอบพระคุณของพระคริสตเจ้า ในภาษาไทย คำว่า มาส แปลว่า เดือน เทศกาลคริสต์มาสจึงเป็นเดือนที่เราระลึกถึงการบังเกิดมาของพระเยซูคริสตเจ้าเป็นพิเศษ อีกความหมายหนึ่งของคำว่า มาส คือ ดวงจันทร์ ฉะนั้น จึงตีความหมายเป็นภาษาไทยได้อีกอย่างหนึ่ง คือ พระเยซูเจ้าทรงเป็นแสงสว่างส่องโลกเหมือนดวงจันทร์ที่เป็นความสว่างในตอนกลางคืน

เทศกาลปัสกา

ในยุคก่อนเทศกาลปัสกาถือเป็นเทศกาลประจำปีที่จัดขึ้น ในวันที่ ๑๔ ของเดือนที่หนึ่งตามปฏิทินของชาวยิว เพื่อระลึกถึงวันที่พระเจ้าทรงช่วยปลดปล่อยชาวอิสราเอลให้พ้นจากการเป็นทาสของชาวอียิปต์ ในวันนั้นพระเจ้าทรงบัญชา/สั่งให้ชาวอิสราเอลฆ่าลูกแกะ แล้วนำเลือดลูกแกะไปทาที่วงกบประตู ส่วนเนื้อลูกแกะนั้น พวกเขาจะนำมาย่างกินกับผักรสขมและขนมปังไร้เชื้อ เมื่อพระเจ้าทรงส่งทูตสวรรค์ของพระองค์ลงมาประหารบุตรคนแรกของชาวอียิปต์ เพื่อสั่งสอนและแสดงพระฤทธานุภาพของพระองค์ให้ปรากฏแก่กษัตริย์ฟาโรห์และชาวอียิปต์ที่ขัดขวางไม่ยอมปล่อยชาวอิสราเอลให้เป็นอิสระตามพระบัญชาของพระเจ้า โดยให้เป็นสัญลักษณ์แจ้งให้ทูตสวรรค์ทราบว่าบ้านที่มีเลือดลูกแกะนั้นให้ท่านไปโดยไม่ทำอันตรายใด ๆ

ในยุคปัจจุบัน เทศกาลปัสกาเป็นการเฉลิมฉลองที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเทศกาลหนึ่งในพระศาสนจักร เป็นการระลึกถึงความมีชัยชนะเหนือบาปและความตาย โดยการกลับคืนชีพขององค์พระเยซูคริสตเจ้า พระผู้ไถ่โทษบาปแทนมนุษย์ เป็นการนำความหวังและชีวิตใหม่ให้แก่มนุษย์ทั้งปวงที่เรียนรู้และกลับตัวกลับใจทำตามแบบอย่างพระเยซูเจ้า และปฏิบัติตามพระบัญญัติของพระเจ้าด้วยความรัก ความหวัง และความเชื่อ

พิธีกรรมวันปัสกา

คืนศักดิ์สิทธิ์ คืนวันปัสกาตามธรรมเนียมแต่โบราณ คืนนี้เป็นคืนพิเศษ ถวายเป็นเกียรติแด่พระเจ้า เป็นคืนที่บรรดาคริสตชนปฏิบัติตามคำตักเตือนของพระวรสาร ถือเทียนจุดอยู่ในมือเหมือนคนใช้ที่คอยนายกลับมา เมื่อนายกลับมา จะได้พบเขาตื่นคอยอยู่ แล้วจะจัดให้เขานั่งกินเลี้ยงที่โต๊ะของนาย

พิธีตื่นเฝ้าในคืนปัสกานี้ประกอบด้วย

- พิธีแสงสว่าง เสกไฟ และเทียนปัสกา
- พิธีกรรมแห่งศีลล้างบาป เสกน้ำ

ไข่ปัสกา

ชาวอียิปต์เชื่อว่าไข่คือต้นกำเนิดของทุกสรรพสิ่งที่มีชีวิต และเป็นส่วนสำคัญของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ไข่คือความหวังของการมีชีวิตใหม่ที่สดใส จึงมีการเปรียบเทียบไข่กับคูหาฝังศพ และการระลึกถึงการเสด็จกลับคืนพระชนม์ชีพของพระเยซูคริสตเจ้า

บทที่ ๔ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

ศาสนาฮินดูเป็นศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่ของอินเดียนับถือ ในประเทศไทยคนรู้จักศาสนาฮินดูในชื่อว่า ศาสนาพราหมณ์ ดังนั้น ชื่อทางราชการของศาสนาฮินดูในประเทศไทย คือ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู แต่ในบทความนี้ขอใช้ชื่อว่าศาสนาฮินดูแทน เพื่อให้ตรงกับความเป็นจริงที่ใช้กันในวงวิชาการทั่วไป ความจริงนักวิชาการหลายคนเรียกศาสนายุคที่ยึดถือคัมภีร์ฤคเวท สามเวท ยชุรเวท อถรรพเวท พราหมณะ อารัณยกะ และอุปนิษัท ว่าศาสนาพระเวท (Vedic Religion) หรือศาสนาพราหมณ์ (Brahmanism) เพื่อแยกให้เห็นความแตกต่างกับศาสนาฮินดู (Hinduism) ซึ่งพัฒนามาจากศาสนาพระเวทหรือศาสนาพราหมณ์นั่นเอง

สัญลักษณ์ ॐ AUM โอม สัญลักษณ์ประจำศาสนาพราหมณ์-ฮินดู คือ ॐ AUM โอม ประกอบขึ้นจากอักษร ๓ ตัว คือ A อ แทนพระวิษณุ U อุ แทนพระศิวะ และ M ม แทนพระพรหมา เป็นสัญลักษณ์แทนเทพทั้งสามเมื่อรวมเป็นรูปเดียวซึ่งเรียกว่า ตริมูรติ

มนตร์คายตรี

มนตร์คายตรี เป็นมนตร์บูชาพระอาทิตย์ เพื่อกระตุ้นสติปัญญาของผู้บูชา อยู่ในฤคเวท มัณฑละที่ ๓ ศุกตะที่ ๖๒ ฤจที่ ๑๐ เป็นมนตร์ที่ชาวฮินดูถือว่าศักดิ์สิทธิ์ที่สุด และจะสวดบูชาพระอาทิตย์ทุกเช้า

โอมฺ ภูรฺ ภุวะ สฺวะ (โอม บุร บุ วัส สฺวะ หะ)

ตตฺ สฺวิตุรฺ วเรณฺยํ (ตัด สฺวิ ตุร วะ เรน ยัม)

ภรฺโค เทวสฺย ธีมหี (บะ รฺโก เด วัส ยะ ดี มะ หิ)

ธิโย โย นะ ปฺรโจทยาตฺ ॥ (ดิ โย โย นะ หะ ประ โจ ดะ ยาด)

"โอม แผ่นดิน ชั้นบรรยากาศ สวรรค์ ขอพวกเราจงนึกถึงแสงสว่างที่งดงามยิ่งของเทพสวิตฤ อันนั้น เพื่อว่าพระองค์จะได้กระตุ้นสติปัญญาของพวกเรา"

๑. *ประวัติศาสนาพราหมณ์-ฮินดู*

ศาสนาฮินดูมีจุดเริ่มต้นเมื่อชาวอารยะอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอินเดียที่บริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุ ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า ฮินดู เมื่อราว ๓,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว แม่น้ำสินธุปัจจุบันมีต้นน้ำเกิดจากภูเขาหิมาลัย ในเขตประเทศอินเดีย ไหลผ่านประเทศปากีสถาน ไปลงทะเลอาหรับ ชาวอารยะมีคัมภีร์ทางศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในโลกเรียกว่า เวทะ หรือพระเวท แรกทีเดียวมีเพียง ๓ คัมภีร์ คือ ฤคเวท สามเวท และยชุรเวท ต่อมามีคัมภีร์อถรรพเวทเพิ่มเข้ามาอีกหนึ่งคัมภีร์ เชื่อกันว่า คัมภีร์พระเวทไม่ใช่คัมภีร์ที่มนุษย์แต่งขึ้น แต่เป็นคัมภีร์ที่พวกฤๅษีได้ยินมาโดยตรงจากพระเป็นเจ้า คัมภีร์นี้จึงมีชื่อเรียกรวมๆ ว่า ศรุติ "การได้ยิน" ผู้ที่ได้ยินคือฤๅษีผู้มีญาณวิเศษเหนือมนุษย์ธรรมดา ศาสนาฮินดูเป็นศาสนาที่สืบทอดมาจากศาสนาที่นับถือคัมภีร์พระเวทเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา จึงเป็นศาสนาที่ไม่มีศาสดาเป็นผู้ก่อตั้งศาสนาเหมือนศาสนาอื่นๆ ทั่วไป บางครั้งชาวฮินดูจะเรียกศาสนาของตนว่า สนาตนธรรม แปลว่า ศาสนาที่มีมาแต่นิรันดร์กาล คือ มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมไม่มีใครรู้ว่าเริ่มต้นเมื่อไร

๒. คัมภีร์ หลักความเชื่อ หลักธรรมคำสอน และหลักปฏิบัติของศาสนา

คัมภีร์ที่ผู้นับถือศาสนาฮินดูนับถือนั้นมีจำนวนมากมายไม่สามารถจะกล่าวได้ทั้งหมด ในบทความที่ต้องการเพียงเพื่อให้เยาวชนรู้อย่างกว้าง ๆ จึงขอกล่าวเฉพาะคัมภีร์ที่สำคัญใน ๓ สมัยเท่านั้น คือ สมัยพระเวท คัมภีร์ที่สำคัญ คือ ฤคเวท สามเวท ยชุรเวท อถรรพเวท พราหมณะ อารัณยกะ และอุปนิษัท

สมัยอิติหาสะ มีคัมภีร์ ๒ คัมภีร์ คือ รามายณะและมหาภารตะ แต่ในคัมภีร์มหาภารตะนั้น มีคำสอนของพระกฤษณะแทรกอยู่ คำสอนดังกล่าวมีชื่อว่า ภควัทคีตา เป็นคำสอนที่ชาวฮินดูทั่วไปไม่ว่าจะอยู่ในนิกายใดให้ความนับถืออย่างสูง

สมัยปุราณะ คือ คัมภีร์ปุราณะ ซึ่งแบ่งเป็นมหาปุราณะ มีทั้งหมด ๑๘ คัมภีร์ คือ วิษณุปุราณ ศิวปุราณ มัตสยปุราณ ภาควตปุราณ ครุฑปุราณ สกันทปุราณ พรหมาณฑปุราณ พรหมไววรตปุราณ ภวิษยปุราณ มารกัณเฑยปุราณ อัคนิปุราณ วายุปุราณ ปัทมปุราณ กูรมปุราณ พรหมปุราณ ลิงคปุราณ วราหปุราณ และวามนปุราณ และคัมภีร์อุปปุราณะ ซึ่งมีเป็นจำนวนนับร้อย

คัมภีร์ใน ๓ สมัยนี้เป็นคัมภีร์ที่ใช้ภาษาสันสกฤตทั้งสิ้น ผู้ที่รู้ภาษาสันสกฤตและสามารถประกอบพิธีทางศาสนาฮินดูคือพราหมณ์เท่านั้น ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในศาสนาฮินดู ได้มีการแต่งคัมภีร์และบทสวดบูชาพระเป็นเจ้าและเทพเจ้าด้วยภาษาท้องถิ่นเพื่อให้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ มีความเข้าใจศาสนาฮินดูที่ตนนับถือได้ง่ายขึ้น คัมภีร์ที่สำคัญหลังยุคปุราณะ คือ คัมภีร์รามจริตมานัส ซึ่งเป็นเรื่องรามเกียรติ์ที่แต่งด้วยภาษาอวธี ผู้ที่นับถือศาสนาฮินดูนิกายไวษณวะจะให้ความเคารพนับถือคัมภีร์นี้มาก

อินเดียภาคใต้มีผู้เผยแพร่ศาสนาฮินดูยุคหลังปุราณะสองพวก คือ อาฬวาร์ นับถือพระวิษณุเป็นพระเป็นเจ้าสูงสุด คัมภีร์ที่สำคัญของกลุ่มนี้ คือ นาลายิรัม และพวกนายณาร์นับถือพระศิวะว่าเป็นพระเป็นเจ้าสูงสุด คัมภีร์ที่สำคัญของกลุ่มนี้ คือ เตวารัม คนสองกลุ่มนี้แต่งกวีสวดสรรเสริญพระเป็นเจ้าด้วยภาษาทมิฬ

ยุคปุราณะ

ยุคนี้มีความสำคัญที่สุดสำหรับศาสนาฮินดู ในยุคนี้ยึดคัมภีร์ปุราณะ ซึ่งแบ่งเป็นมหาปุราณะและอุปปุราณะ มหาปุราณะมีทั้งหมด ๑๘ คัมภีร์ (ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น) คัมภีร์นี้ตามรูปที่เห็นอยู่ในปัจจุบันคงไม่เก่าไปกว่าสมัยราชวงศ์คุปตะ (พุทธศตวรรษที่ ๙-๑๑) แต่เรื่องราวที่รวบรวมไว้ที่เป็นนิทานปรัมปรานั้นเก่าแก่มาก ในยุคนี้ศาสนาฮินดูแบ่งเป็นสองนิกายอย่างชัดเจน คือ นิกายที่นับถือพระศิวะว่าเป็นพระเป็นเจ้าสูงสุด เรียกว่า ไศวะ และนิกายที่นับถือว่าพระวิษณุว่าเป็นพระเป็นเจ้าสูงสุด เรียกว่า ไวษณวะ ข้อแตกต่างระหว่างสองนิกายนี้ก็คือ ฝ่ายไศวะบูชาศิวลึงค์ ส่วนฝ่ายไวษณวะ บูชาอวตารปางต่าง ๆ ของพระวิษณุ ปางที่ได้รับการเคารพนับถือมากที่สุด คือ พระรามและพระกฤษณะ

ชาวไทยส่วนใหญ่รู้จักพระองค์ในนามว่า พระนารายณ์ ผู้นับถือศาสนาฮินดูไวษณวนิกาย ถือว่าพระองค์เป็นพระเจ้าสูงสุด แต่พระวิษณุในรูปที่ต้องเกี่ยวข้องกับโลกเป็นหนึ่งในตรีมูรติ (วิษณุ ศิวะ พรหมา) มีหน้าที่รักษาจักรวาลที่พระพรหมาได้สร้างขึ้นก่อนที่จะถูกพระศิวะทำลายในที่สุด พาหนะของพระองค์ คือ ครุฑ ในฤคเวทวิษณุ เป็นรูปหนึ่งของพระอาทิตย์ เป็นเทพที่ไม่มีบทบาทสำคัญมากนัก เพียงแต่คอยช่วยพระอินทร์ในการต่อสู้กับศัตรูชั่วร้ายที่ทรงอำนาจ พระวิษณุเมื่อแสดงเป็นรูปบุคคล มีพระวรกายสีน้ำเงินเข้ม มี ๔ กร ถือ ดอกบัว คทา (กระบอง) จักร และสังข์ อาวุธ

อย่างอื่น มีธนูศารฺงฺค (śārṅga) สังข์ชื่อ ปัญจชันยะ และมีพระขรรค์ชื่อ นันทกะ ทรงสวมแก้วเกาสตุภะไว้รอบพระศอ ที่พระอุระมีเครื่องหมาย ศรีวัตสะ รูปดาว และมีพระโลมาเวียนขวาขึ้นบริเวณนั้น สวรรค์ที่พระวิษณุ ปกครองอยู่กับพระลักษมีมีชื่อว่า ไวกุณฐะ

อวตารของพระวิษณุ

เมื่อธรรมในโลกมนุษย์เสื่อมลงอย่างมากเนื่องจากการกระทำของ คนชั่ว พระวิษณุจะอวตารมาจากสวรรค์ไวกุณฐะ คือลงมาเกิดบนโลกมนุษย์ ในรูปต่างๆ เพื่อคุ้มครองคนดีและปราบคนชั่ว อวตารที่สำคัญมี ๑๐ ปาง คือ

๑) มัตสยะ เป็นปลา
๒) กูรมะ เป็นเต่า
๓) วราหะ เป็นหมูป่า
๔) นรสิงหะ เป็นครึ่งคนครึ่งสิงห์
๕) วามนะ เป็นพราหมณ์ร่างเล็ก
๖) ปรศุราม เป็นพราหมณ์มีขวานเป็นอาวุธ
๗) พระราม
๘) พระกฤษณะ
๙) พระพุทธเจ้า และ
๑๐) กัลป์กิ

พระศิวะ

เป็นพระเจ้าสูงสุดของผู้นับถือศาสนาฮินดูไศวนิกาย ชาวไทย ส่วนใหญ่เรียกว่า พระอิศวร ที่ประทับคือเขาไกรลาสซึ่งเป็นยอดหนึ่งในเทือกเขา หิมาลัย มีโคนันทิเป็นพาหนะ อาวุธ คือ ตรีศูล (triśūla) และธนูปินากะ สร้อยพระศอ คือ นาควาสุกิ เมื่ออยู่ในรูปที่เกี่ยวข้องกับโลกพระองค์เป็นหนึ่ง

ในตริมูรติ (trimūrti) คือ พฺรหฺมา วิษฺณุ และศิวะ มีหน้าที่ทำลายโลกในยุคประลัย

ผู้นับถือศาสนาฮินดูไศวนิกาย จะบูชาศิวลึงค์ (ศิวลิงฺค) ซึ่งโดยปกติจะประดิษฐานอยู่ที่ครรภคฤหะของเทวาลัย ศิวลึงค์จะตั้งอยู่บนฐานซึ่งเรียกว่า โยนิ

พระศิวะปรากฏให้เราเห็นด้วยรูป ๘ รูป มีชื่อเรียกว่า อัษฏามูรติ คือ

๑) สิ่งที่พระพรหมาสร้างสิ่งแรก คือ น้ำ

๒) สิ่งที่นำเครื่องสังเวยไปให้เทพต่างๆ คือ ไฟ

๓) ผู้เป็นเจ้าภาพในการประกอบยัชญะ (พิธีบูชาเทพด้วยเครื่องสังเวย)

๔)-๕) ผู้กำหนดกลางวันและกลางคืน ได้แก่ พระจันทร์และพระอาทิตย์

๖) วิษัยสำหรับการได้ยิน ได้แก่ อากาศ (Space)

๗) ตัวเชื้อสำหรับทุกสิ่ง ได้แก่ ดิน

๘) ลม

ความเชื่อ

เมื่อมองให้ลึกในระดับปรัชญา ศาสนาฮินดูเป็นศาสนาที่เชื่อในพระเจ้า พระเจ้ามีชื่อเป็นภาษาสันสกฤตว่า พฺรหฺม (อ่านว่า บฺรำ-หฺมะ) เมื่อพูดอย่างกว้างๆ พฺรหฺมมี ๒ ลักษณะ คือ นิรฺคุณพฺรหฺม คือ พรหมที่ไม่อาจจะใช้คำพูดอธิบายได้ และสคุณพฺรหฺม คือ พรหมที่สามารถใช้คำพูดอธิบายได้

ความคิดเรื่องพรหมที่เป็นพระเจ้าสูงสุดมีมาแล้วตั้งแต่ยุคพระเวทที่ยึดถือคัมภีร์อุปนิษัท ความรู้ที่สำคัญยิ่งที่คัมภีร์อุปนิษัทสอนไว้อยู่ตรงที่

เราไม่เพียงจะต้องรู้ว่ามีพรหมเท่านั้น เราจะต้องคิดอย่างมีสติที่ไม่ขาดสายถึงพรหมนั้น เพราะว่าพรหมอยู่ในจิตวิญญาณอมตะของมนุษย์ แท้จริงแล้วพรหมก็คือตัวจิตวิญญาณอมตะของมนุษย์ ที่เรียกว่า อาตมัน (อัตตาในภาษาบาลี) คือ ตนอมตะ (Self) เมื่อเรารู้ความจริงข้อนี้อย่างแท้จริงการตายการเกิดก็ไม่มี จิตวิญญาณอมตะของเราก็จะเป็นหนึ่งเดียวกับพรหมเราก็อยู่เหนือความสุข ความทุกข์เหนือการเกิดการตาย เมื่อเรานอนหลับจิตวิญญาณอมตะของเราเป็นอิสระ มันจะท่องเที่ยวไปทั่วจักรวาลเหมือนนกหรือเหมือนเทพ เหมือนราชาหรือเหมือนพราหมณ์ เลยความฝันก็คือการหลับสนิท ซึ่งในตอนหลับสนิทจิตวิญญาณอมตะจะรู้สิ่งซึ่งไม่อาจจะใช้คำพูดใดๆ อธิบายได้ และเลยการหลับสนิทไปอีก คือ พรหม เมื่อเราไปถึงจุดที่เป็นพรหมเราก็เป็นอิสระ เนื่องจากพรหมเป็นสิ่งที่จะใช้คำพูดอธิบายไม่ได้บรมครูในอุปนิษัทจึงใช้จินตนาการแบบต่างๆ อธิบาย เช่นอธิบายว่าจิตวิญญาณอมตะ คือ มนุษย์ขนาดจิ๋วในหัวใจก็ว่า คือ ลมหายใจก็ว่า หรือของเหลวชนิดหนึ่งที่น่าอัศจรรย์ในเส้นเลือด แต่บางครั้งตัวจิตวิญญาณอมตะนั้นก็ถูกนึกถึงแบบไม่มีตัวตน แบบวัดไม่ได้ ดังข้อความในฉานโทคยะอุปนิษัทต่อไปนี้

“ไปเก็บเอาผลไม้ของต้นไทรมาสิ”

“นี่ครับ พ่อ”

“บิมันออกสิ”

“ผมบิมันออกแล้วครับพ่อ”

“เจ้าเห็นอะไร”

“เห็นเมล็ดเล็กๆ ครับพ่อ”

“บิเมล็ดเล็กๆ นั้น เมล็ดหนึ่งสิ”

“ผมบิเมล็ดหนึ่งแล้วครับพ่อ”

"ที่นี้เจ้าเห็นอะไร"

"ไม่มีอะไรเลย ครับพ่อ"

พ่อจึงพูดว่า "สิ่งที่เจ้าเห็นว่าไม่มีอะไร นั่นแหล่ะคือแก่นแท้ของเมล็ดนั้น และในแก่นแท้นั่นแหล่ะมีต้นไทรใหญ่ จงเชื่อพ่อเถอะลูก ในแก่นแท้นั้นคืออาตมันของทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ นั่นคือสิ่งที่จริงแท้ นั่นคืออาตมัน และเจ้าเองก็คืออาตมันนั่นแหล่ะเศวตเกตุ"

หลักธรรมคำสอน หลักปฏิบัติพื้นฐาน จุดมุ่งหมายของชีวิตตามแนวทางของศาสนาฮินดู มี ๔ ประการ คือ

๑. อรถะ หรืออรรถะ การแสวงหาทรัพย์เพื่อการดำรงชีวิตภายใต้กรอบคำสอนทางศาสนา

๒. ธรมะ หรือธรรมะ การดำรงชีวิตภายใต้กรอบคำสอนทางศาสนา

๓. กามะ การแสวงหาความสุขทางโลก ภายใต้กรอบคำสอนทางศาสนา

๔. โมกษะ ในที่สุดต้องแสวงหาความหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด

จะเห็นว่าจุดมุ่งหมาย ๓ ข้อแรกต้องการให้ศาสนิกดำรงชีวิตทางโลกเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบคำสอนทางศาสนาของตน แต่เมื่อมีความสุขอย่างมีศีลธรรมในระดับโลกแล้ว ศาสนิกจะต้องแสวงหาเป้าหมายอันสุดของชีวิต คือ โมกษะ คือ ความพ้นไปจากการตายแล้วเกิดๆ ซึ่งเป็นผลของกรรมหรือการกระทำทุกอย่างในโลก ต้องคำนึงอยู่เสมอว่าทุกอย่างในโลกเป็นสิ่งไม่คงอยู่ชั่วนิรันดร อยู่ภายใต้กฎธรรมชาติที่ว่า เกิดขึ้นคงอยู่ชั่วระยะหนึ่ง ในที่สุดก็สูญสลายไป สิ่งที่เป็นนิรันดร คือความจริงสูงสุด หรือพระเป็นเจ้า ซึ่งเราจะรู้ได้เมื่อเข้าถึงโมกษะ

ข้อควรปฏิบัติของศาสนิกชน

ข้อควรปฏิบัติของศาสนิกฮินดูเรียกรวมๆ ว่า นิยมะ มี ๑๐ ประการ คือ

๑. หรี ความละอายต่อการทำความชั่ว จำไว้เสมอว่าเคยทำผิดอะไรไว้ ยอมรับว่าสิ่งที่ทำนั้นผิดและพยายามแก้ไขสิ่งที่ทำผิดนั้น กล่าวขอโทษจากใจจริงต่อคนที่ตนทำผิดทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจไว้ ก่อนนอนจะต้องลืมความรู้สึกขัดแย้ง ความรู้สึกโกรธเคืองทุกประการ พยายามหาทางแก้ไขสิ่งที่เคยทำผิด และเลิกนิสัยที่ไม่ดีที่ทำอยู่เป็นประจำ ทำตัวให้ดีขึ้นด้วยการแก้ไขสิ่งที่เคยทำไม่ถูกต้อง อย่าคุยว่าตัวเองเก่ง หลีกเลี่ยงความหยิ่งและการเสแสร้ง

๒. สันโตษะ ความสันโดษ ดำเนินชีวิตด้วยความพึงพอใจ ดำรงชีวิตที่ราบเรียบ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ยิ้มเสมอ ช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ ที่ตนมีสุขภาพดี รู้สึกเป็นหนี้บุญคุณเพื่อน รู้สึกเป็นหนี้บุญคุณทรัพย์สมบัติ ไม่รู้สึกขัดข้องใจในสิ่งที่ตนไม่มี คิดว่าตัวเองที่แท้คือ สิ่งเป็นนิรันดร ที่อยู่ภายใน ไม่ใช่ใจ ไม่ใช่ร่างกาย ไม่ใช่ความรู้สึกที่ขึ้นๆ ลงๆ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

๓. ทาน การให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ถือว่าเงิน ๑ ใน ๑๐ ส่วนของเงินได้ทั้งหมดเป็นเงินของพระเป็นเจ้า จงบริจาคเงินส่วนนี้ให้แก่วัด อาศรม และองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการพัฒนาจิตใจ มีคติประจำใจว่า ไปวัดพร้อมด้วยของถวายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไปพบอาจารย์ (ทางศาสนา) ด้วยของบูชาคุณครูอาจารย์ บริจาคคัมภีร์ทางศาสนา ให้อาหารและให้สิ่งของแก่คนยากไร้ ให้เวลาและความรู้ของตนโดยไม่หวังคำสรรเสริญเยินยอ ถือว่าแขกผู้มาเยือนเหมือนดังเทพ

๔. อัสติกยะ มีศรัทธาแนบแน่น เชื่อในพระเป็นเจ้าอย่างไม่มีความเคลือบแคลงสงสัย เชื่อมั่นในอาจารย์ (ทางศาสนา) เชื่อในเส้นทางที่จะดำเนินไปสู่โมกษะหรือความพ้นไปจากการเวียนว่ายตายเกิด เชื่อในคำสอนของอาจารย์ (ทางศาสนา) เชื่อในคัมภีร์ทางศาสนา เชื่อในประเพณีทางศาสนาที่สืบทอดกันต่อๆ มา ปฏิบัติตามวิถีทางแห่งภักดีต่อพระเป็นเจ้าและตามวิถีทางที่จะสร้างประสบการณ์อันจะทำให้มีศรัทธาในระดับที่สูงขึ้น ศรัทธาในสิ่งที่วงศ์ตระกูลเคยเคารพนับถือ หลีกเลี่ยงคนที่พยายามให้ตนเลิกนับถือสิ่งที่ตนนับถือโดยใช้หลักเหตุผลและการกล่าวหาว่าสิ่งที่ตนนับถือนั้นว่าไม่ดี

๕. อีศวรปูชนะ ปลูกฝังความภักดีต่อพระเป็นเจ้าด้วยการบูชาและทำสมาธิทุกวัน มีห้องพระไว้ในบ้าน ๑ ห้อง ถวายดอกไม้ผลไม้ หรืออาหารแด่พระเป็นเจ้าเป็นประจำทุกวัน ท่องจำบทสวดสำหรับบูชาให้ได้ ทำสมาธิหลังจากการบูชา ก่อนออกจากบ้านให้ไปไหว้พระที่ห้องพระก่อน บูชาพระเป็นเจ้าด้วยใจที่เต็มไปด้วยความภักดี เปิดช่องภายในใจของตนให้พระเป็นเจ้า ให้เทพและให้อาจารย์ (ทางศาสนา) ส่งความกรุณาเข้ามาที่ตนและคนที่ตนรักได้

๖. สิทธานตศรวณะ ฟังคำสอนจากคัมภีร์ทางศาสนาศึกษาคำสอนและรับฟังจากอาจารย์ (ทางศาสนา) ที่วงศ์ตระกูลของตนเคารพนับถือ เลือกอาจารย์แล้วดำเนินตามเส้นทางที่อาจารย์นั้นสอน อย่าเสียเวลาลองผิดลองถูกในเส้นทางอื่นๆ

๗. มติ พัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นโดยพึ่งอาจารย์ (ทางศาสนา) ให้เป็นผู้นำทาง แสวงหาความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับพระเป็นเจ้าจนกระทั่งเกิดความสว่างขึ้นในภายใน

๘. วรตะ ปฏิบัติพรตทางศาสนาโดยไม่พยายามหลีกเลี่ยง ต้องอดอาหารตามวันที่กำหนดไว้ทางศาสนา เดินทางไปไหว้สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ปีละครั้ง

๙. ชปะ ท่องมนตร์เป็นประจำทุกวัน สวดบทสวดที่อาจารย์ให้ไว้เป็นประจำทุกวัน อาบน้ำก่อนแล้วจึงสงบจิตสงบใจ ทำสมาธิพร้อมกับท่องมนตร์จนใจจดจ่ออยู่ที่มนตร์นั้นซึ่งจะทำให้ใจมีความสะอาดผุดผ่อง จงท่องมนตร์และสวดบทสวดตามคำสั่งของอาจารย์โดยเคร่งครัด ดำรงชีวิตโดยปราศจากความโกรธ การท่องมนตร์ของตนทำให้ธรรมชาติภายในใจมีความแข็งแกร่งขึ้น จงให้การท่องมนตร์นั้นขจัดอารมณ์ที่ขึ้นๆ ลงๆ ออกไปจนทำให้ใจหยุดนิ่ง

๑๐. ตปัส บำเพ็ญตบะตามคำแนะนำของอาจารย์ เพื่อขจัดความชั่วหรือกิเลสออกไปจากใจ และเพื่อจุดไฟภายในให้ลุกขึ้น ทำให้ตนภายในเปลี่ยนเป็นตนใหม่ (เข้าถึงโมกษะ)

ข้อห้ามในการปฏิบัติของศาสนิกชน

ข้อห้ามในการปฏิบัติของศาสนิกฮินดูเรียกรวมๆ ว่า ยมะ มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ คือ

๑. อหิงสา การไม่ทำร้าย คือ การไม่ทำร้ายผู้อื่น ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยความกรุณา ให้ความเคารพสิ่งมีชีวิตทุกชนิด โดยนึกว่าสิ่งมีชีวิตนั้นคือ พลังของพระเป็นเจ้าที่ปรากฏให้เห็น จึงควรดำรงชีวิตโดยปราศจากความกลัวและปราศจากความรู้สึกว่าตัวเองไม่ปลอดภัย รู้ตัวอยู่เสมอว่า การทำร้ายผู้อื่นผลจะย้อนกลับมาสู่ตัวเอง ใช้ชีวิตร่วมกับสิ่งมีชีวิตร่วมโลกอื่นๆ ด้วยวิถีทางแห่งสันติ ไม่ทำตัวให้สิ่งมีชีวิตอื่นกลัวไม่ทำตัวให้เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตอื่น รับประทานอาหารที่ไม่มีเนื้อสัตว์

๒. สัตยะ ความสัตย์ ยึดมั่นในความสัตย์ งดเว้นการพูดเท็จ ยึดมั่นในคำมั่นสัญญา พูดเฉพาะความจริงและใช้คำที่เป็นความหวังดีต่อผู้อื่น คำที่เป็นประโยชน์มีสาระ รู้ตัวอยู่เสมอว่าการหลอกลวงก่อให้เกิดความห่างเหิน ดังนั้นอย่ามีความลับกับครอบครัวหรือคนที่เรารัก เมื่อทำความผิดพลาดต้องยอมรับว่าผิดพลาด ไม่พูดจาให้ร้ายผู้อื่นลับหลัง ไม่เป็นพยานเท็จ

๓. อัสเตยะ ไม่ลักทรัพย์ รักษาคุณธรรมแห่งการไม่ลักทรัพย์ คือ ไม่ลัก ไม่อยากได้ของที่เขาไม่ได้ให้ มีหนี้สินก็ต้องจ่ายหนี้ ต้องควบคุมความอยากได้ ดำรงชีวิตตามรายได้ที่ตนมี ไม่ใช้จ่ายเงินที่กู้ยืมมาเพื่อประโยชน์อื่นนอกเหนือจุดประสงค์ของการกู้ยืม ไม่ติดการพนัน ไม่ฉ้อโกง ไม่ใช้ชื่อผู้อื่น คำพูดผู้อื่น ทรัพยากรหรือสิทธิของผู้อื่น โดยไม่ได้ขออนุญาต หรือโดยไม่ประกาศให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษรสัตยะ

๔. พรหมจรยะ หรือพรหมจรรย์ ประพฤติตัวเช่นพรหม คือ ควบคุมกามารมณ์ เมื่อยังไม่แต่งงานจะต้องงดเว้นการมีเพศสัมพันธ์ เมื่อแต่งงานแล้วต้องมีความซื่อสัตย์ต่อสามีและภรรยา ก่อนการแต่งงานจะต้องใช้พลังทั้งหมดเพื่อการศึกษา เมื่อแต่งงานแล้วต้องสร้างความสำเร็จให้แก่ชีวิตการแต่งงาน อย่าใช้พลังทางเพศไปในทางสำส่อนทางเพศ ทั้งทางความคิด ทางวาจา และทางกาย ควบคุมใจเกี่ยวกับเพศตรงข้าม คบคนที่มีจิตใจสูง แต่งตัวและใช้คำพูดสุภาพ หลีกเลี่ยงสื่อลามกต่าง ๆ

๕. กษมา ความอดทน อดกลั้น อดทนต่อสถานการณ์ที่ไม่อำนวย และอดกลั้นต่อบุคคลที่สร้างความไม่พึงพอใจให้แก่ตน พยายามทำตัวให้เข้าได้กับทุกสถานการณ์ ใครจะทำอะไรก็ปล่อย ให้เขาทำไปตามสภาพทางจิตใจของเขา อย่าเอามาเป็นอารมณ์ในพรหมจรยะ

การสนทนาอย่าโต้เถียงด้วยอารมณ์ อย่าพยายามแสดงว่าความคิดของตนเหนือกว่าความคิดของผู้อื่น อย่ารีบร้อนโดยขาดสติ มีความอดทนและอดกลั้นต่อเด็กและต่อผู้สูงอายุ ลดความเครียดของตน ระงับสติอารมณ์ให้คงที่เมื่อพบสิ่งร้าย ๆ หรือสิ่งดี ๆ ในชีวิต

๖. ธฤติ ความมีจิตใจแน่วแน่มั่นคง พยายามเอาชนะความท้อแท้ มีความกล้า ไม่โลเล ไม่มีใจที่เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา ไม่แน่นอน มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย โดยใจอยู่ที่พระเป็นเจ้า ด้วยความไม่ท้อถอย ด้วยแผนงานและแรงกระตุ้นจากภายใน มีความมั่นคงในการตัดสินใจ หลีกเลี่ยงความ

เกียจคร้าน ความเฉื่อยชา สร้างพลังใจให้มีความเข้มแข็ง สร้างความกล้าให้เกิดขึ้นในใจ มีความขยัน พยายามเอาชนะอุปสรรค อย่าให้การคัดค้านหรือความกลัวความล้มเหลวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์

๗. ทยา ความกรุณา พยายามเอาชนะความมีใจโหดเหี้ยม โหดร้าย ความรู้สึกโกรธง่ายเจ้าอารมณ์ต่อสิ่งมีชีวิตทั้งปวง ให้มองเห็นพระเป็นเจ้าในตัวมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย มีความรู้สึกที่ดีต่อสัตว์ ต่อพืช และต่อดิน ให้อภัยต่อผู้ที่ขอโทษ มีความเห็นอกเห็นใจเมื่อผู้อื่นที่มีความขัดสนและตกทุกข์ได้ยาก ให้ความเคารพและนับถือคนที่อ่อนแอ ยากจน สูงอายุ ไม่เข้าข้างคนที่ทำทารุณกรรมต่อคนในครอบครัว

๘. อารชวะ ความซื่อตรง ละทิ้งการหลอกลวงและทำสิ่งที่ไม่ชอบ ทำตัวตรงไปตรงมาแม้ในยามยาก ปฏิบัติตามกฎหมายแห่งชาติของตนและของชาติที่ตนอาศัย เสียภาษี มีความซื่อตรงในการทำธุรกิจทำงานประจำวันด้วยความตรงไปตรงมาไม่ติดอารชวะ

ทยา สินบนและไม่รับสินบน ไม่โกง ไม่หลอกลวง หรือใช้วิธีการคดโกงเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซื่อตรงต่อตนเอง เมื่อตัวเองทำผิดก็ยอมรับผิดไม่โยนความผิดให้คนอื่น

๙. มิตาหาระ ควบคุมการบริโภคอาหาร รับประทานอาหารพอประมาณไม่มากเกินไป ไม่รับประทานอาหารที่มีเนื้อ คือ เนื้อสัตว์ ปลา หอย ไก่ ไข่ ฯลฯ บริโภคเฉพาะอาหารมังสวิรัติ ไม่บริโภคอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย รับประทานอาหารเป็นเวลา รับประทานอาหารเมื่อรู้สึกหิว ไม่รับประทานอาหารเพราะความอยาก รับประทานอาหารชนิดง่าย ๆ แต่มีประโยชน์ ไม่รับประทานอาหารที่ฟุ่มเฟือยแต่มีประโยชน์น้อย

๑๐. เศาจะ ความสะอาดบริสุทธิ์ รักษาความบริสุทธิ์ทั้งทางกายและภายในใจ รักษากายให้มีความสะอาด มีพลานามัยที่ดี รักษาบ้านและที่ทำงานให้สะอาด ประพฤติตนตามหลักศีลธรรม คบคนดี ไม่สุงสิงกับคนที่ประพฤติมิชอบทางเพศ เช่น ผู้ประพฤติผิดทางเพศกับหญิงหรือชาย

ที่ไม่ใช่สามีหรือภรรยาตน ไม่คบกับโจร หรือคนที่มีอาชีพไม่สุจริต หลีกเลี่ยงสื่อลามก และหลีกเลี่ยงการใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น ไม่ใช้คำพูดที่ระคายหูผู้อื่น คำพูดที่แสดงความโกรธหรือคำหยาบคาย ทำสมาธิให้ใจสงบทุกวัน

ขนบธรรมเนียมบางอย่างของชาวฮินดู

นมัสการ

นมัสการเป็นประเพณีของการทักทายแบบฮินดู เมื่อพบปะกัน เป็นการสะท้อนให้เห็นความเชื่อที่อยู่ลึกๆ ในใจของชาวฮินดู ในทัศนะของผู้นับถือศาสนาฮินดู พรหม (พระเป็นเจ้า) ซึ่งแม้มีเพียงหนึ่งเดียวแต่ก็อยู่ในใจของสิ่งมีชีวิตทุกอย่างเป็นอาตมัน คือตน (Self) ที่ไม่มีวันตายของสิ่งมีชีวิตนั้นๆ การที่เราประนมมือไหว้ผู้หนึ่งผู้ใด เป็นการแสดงสัญลักษณ์ว่า

อาตมันได้พบตนเองในสิ่งมีชีวิตอื่น การประนมมือไหว้เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกว่าตัวเราเองไม่ได้สูงส่งไปกว่าผู้หนึ่งผู้ใด ดังนั้นเมื่อผู้ที่นับถือศาสนาฮินดูประนมมือไหว้ผู้หนึ่งผู้ใดพร้อมกับกล่าวคำว่า "นมัสการ" นั่นแสดงว่าเขามีความรู้สึกว่าตัวเองไม่ได้สูงส่งไปกว่าผู้ที่เขาไหว้ แต่ที่จริงแล้วเขาต้องการจะกล่าวว่า "ข้าพเจ้าขอนอบน้อมต่อพระเป็นเจ้าในตัวท่าน ข้าพเจ้ารักท่านและเคารพท่าน เนื่องจากว่าไม่มีใครเหมือนท่านอีกแล้ว"

๓. ผู้สืบทอดศาสนา

เนื่องจากศาสนาฮินดูมีพัฒนาการมายาวนาน ผู้สืบทอดศาสนาฮินดูจึงมีมากมายตามยุคตามสมัย จะกล่าวถึงเฉพาะอาจารย์ที่สำคัญในยุคที่ไม่ห่างไกลนัก

ศังกราจารย์ ในพุทธศตวรรษที่ ๑๔ (คริสต์ศตวรรษ ๘) มีบุคคลสำคัญคนหนึ่งถือกำเนิดขึ้นในแคว้นเกรละ คือ ศังกระ ท่านอยู่ในวรรณะพราหมณ์ ได้ออกบวชเป็นสันนยาสีตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ได้ศึกษาคัมภีร์อุปนิษัทและคัมภีร์ทางศาสนาอื่นๆ ด้วยความสนใจเป็นพิเศษ ท่านได้เริ่มตั้งคำถาม เช่น อะไรคือโลก? อะไรคือพระเป็นเจ้า? ใครคือตัวเรา? ท่านเป็นผู้นำศาสนาฮินดูนิกายไศวะ ที่นับถือพระศิวะว่าเป็นพระเป็นเจ้าสูงสุด ได้เดินทางไปในที่ต่างๆ ในประเทศอินเดียตั้งแต่ใต้จรดเหนือและตะวันตกจรดตะวันออก สั่งสอนความคิดทางปรัชญาของตน ที่มีชื่อว่า **ศุทธาทไวตะ** ที่สอนว่า ความจริงสูงสุดแท้ๆ ว่ามีเพียงหนึ่งเดียวคือ พรหม ได้โต้แย้งกับผู้ที่ไม่เห็นด้วย มีชัยชนะเรื่อยไป ผู้พ่ายแพ้ต้องยอมตัวเป็นศิษย์ตามธรรมเนียมในอินเดียที่ปฏิบัติกันมาทุกยุคทุกสมัย ศังกราจารย์ได้แต่งหนังสือทางปรัชญาหลายเล่มและได้ประพันธ์บทกวีทางศาสนามากมาย คำสอนของศังกราจารย์ทำให้ศาสนาฮินดูมีความสำคัญขึ้นมาในอินเดียอีกครั้งหนึ่ง

ศังกราจารย์ได้ก่อตั้งมัฐ (วัด) ขึ้น ๔ แห่ง ใน ๔ ทิศ ของประเทศอินเดีย คือ พัทรีนาถในทิศเหนือ ปุรีในทิศตะวันออก ทวารกาในทิศตะวันตก และศฤงเครีในทิศใต้ ที่มัฐเหล่านั้นมีนักบวชในศาสนาฮินดูที่สืบทอดหลักคำสอนของท่านพำนักอยู่ ผู้แสวงบุญจำนวนมากได้ไปยังมัฐเหล่านั้นทำให้มัฐเหล่านั้นกลายเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาศาสนาฮินดูในเวลาไม่นาน คำสอนของศังกราจารย์ได้แผ่ไปทั่วอินเดียแต่ใช่ว่านักคิดจะยอมรับทัศนะของท่านศังกราจารย์ไปเสียทุกคน มีอาจารย์อีกหลายท่านในเวลาต่อมาที่มีความเห็นแตกต่างไป เช่น ท่านรามานุชาจารย์

ในพุทธศตวรรษที่ ๑๖ (คริสต์ศตวรรษที่ ๑๑) **รามานุชะ**เกิดในตระกูลพราหมณ์และสอนลัทธิภักติ คือ ความรักภักดี อย่างยอมมอบกายถวายตนต่อพระเจ้า พระเจ้าก็จะโปรดปรานทำให้หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดและทำลายบาปทุกอย่างของผู้ที่ภักดีต่อพระองค์ ซึ่งง่ายกว่าการเข้าถึงพระเจ้าโดยใช้ความรู้จริงที่ศังกราจารย์สอน พระเป็นเจ้าสูงสุดของรามานุชาจารย์ คือ พระวิษณุ เมื่อพระวิษณุทรงโปรด พระองค์ก็จะช่วยผู้ภักดีต่อพระองค์ให้พ้นจากบาปและพาผู้ภักดีนั้นๆ ไปอยู่ใกล้พระองค์ คำสอนของรามานุชาจารย์ก็คล้ายๆ กับคำสอนของนักสอนศาสนาชาวทมิฬที่เรียกว่า อาฬวาร์ แต่ท่านยังคงให้ยึดถือระบบวรรณะอย่างเคร่งครัด รามานุชะเป็นอาจารย์ของศาสนาฮินดูนิกายไวษณวะทั้งศังกราจารย์และรามานุชาจารย์เป็นชาวอินเดียใต้ แต่ได้เผยแผ่ความเชื่อของตนไปทั่วอินเดีย ศังกราจารย์เป็นอาจารย์ของศาสนาฮินดูนิกายไศวะ เชื่อและสอนปรัชญาที่ชื่อว่า ศุทธาทฺทไวตะ ที่เชื่อใน นิรคุณพรหม ส่วนรามานุชาจารย์เป็นอาจารย์ของศาสนาฮินดูนิกายไวษณวะ สอนปรัชญาที่ชื่อว่า วิศิษฐาทฺทไวตะ ที่เชื่อใน สคุณพรหม

พราหมณ์ กลุ่มคนที่ทำหน้าที่สืบทอดศาสนาพราหมณ์-ฮินดูมาอย่างต่อเนื่อง ในสมัยโบราณคือผู้ที่เกิดในวรรณะพราหมณ์ ซึ่งมีหน้าที่เพียงอย่างเดียว คือ เป็นผู้ประกอบพิธีทางศาสนาพร้อมกับเป็นครูสอนวิชาการต่างๆ ชาวอารยะที่อพยพเข้ามายังประเทศอินเดียเมื่อราว ๓,๕๐๐ ปีมาแล้ว ได้แบ่งคนออกเป็น ๔ กลุ่ม เรียกว่า วรรณะ ได้แก่ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ และศูทร แต่ละวรรณะมีอาชีพแยกกันโดยเด็ดขาด คือ พราหมณ์มีหน้าที่ในการประกอบพิธีทางศาสนาและเป็นครูสอน กษัตริย์มีหน้าที่ในการปกครองและปกป้องคุ้มครองคนทุกวรรณะ แพศย์มีหน้าที่ในการทำการค้าขาย เลี้ยงสัตว์ และการเกษตรเพื่อเลี้ยงดูวรรณะอื่นๆ วรรณศูทรมีหน้าที่ทำงานโดยใช้แรงงานและรับใช้คนวรรณะทั้งสามข้างต้น คนในสามวรรณะแรกจะต้องศึกษาวิชาการต่างๆ ในสำนักของอาจารย์ที่มีชื่อเสียงจนถึงอายุ ๒๕ ปี ในสาขาวิชาที่ตนเองต้องประกอบอาชีพ จากนั้นจะแต่งงานมีครอบครัวกับคนที่เกิดในวรรณะเดียวกับตน เมื่ออายุได้ ๕๐ ปีก็จะไปใช้ชีวิตอยู่ในป่าจนถึงอายุ ๗๕ ปี หลังจากอายุ ๗๕ ปี จะต้องเป็นนักบวชเร่ร่อนไปเรื่อยๆ ไม่มีบ้านเรือน นี้คืออุดมคติที่กำหนดไว้ในคัมภีร์ทางศาสนาเรียกว่า อาศรม ๔ ประการ

คนที่จะเรียกว่าเป็นผู้นับถือศาสนาฮินดูอย่างแท้จริง หมายความว่าอย่างไร และจะต้องปฏิบัติกิจประจำวันอย่างไร

คนที่นับถือศาสนาฮินดูที่แท้จริงจะต้องทำหน้าที่และมีความรับผิดชอบตามขั้นตอนของชีวิตที่เรียกว่า อาศรม ที่คัมภีร์ทางศาสนาฮินดูกำหนดไว้ นอกจากหน้าที่และความรับผิดชอบตามอาชีพปกติธรรมดาของตนแล้ว คนที่นับถือศาสนาฮินดูจะต้องทำหน้าที่ ๗ ข้อ ต่อไปนี้

๑. บูชาเทพประจำครอบครัว (อิษฏเทวตา) โดยใช้บทสวดบูชาที่ใช้ประจำทุกวัน ทำสมาธิ ไปไหว้พระที่เทวาลัย เดินทางไปแสวงบุญยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์การกระทำอย่างนี้มีความสำคัญเพราะจะช่วยให้ศาสนิกมีใจจดจ่ออยู่กับพระเจ้าตลอดเวลาไม่ว่าจะทำกิจกรรมใดๆ

๒. ศึกษาคัมภีร์ทางศาสนา แล้วดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตที่เกี่ยวกับสังคมภายนอกให้เป็นไปตามคำสอนของคัมภีร์ทางศาสนา จงจำให้ได้เสมอว่ามนุษย์มีจุดมุ่งหมายของชีวิต ๔ ประการ มีหนี้ที่จะต้องชำระ ๓ ประการ และมีช่วงชีวิตซึ่งเรียกว่า อาศรม ๔ ช่วง ต้องใช้หลักศีลธรรมทางศาสนากำกับ การดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย ของชีวิต ๔ ประการนั้น คือ ธรรมะ อรรถะ กามะ และโมกษะ

๓. เชื่อในคำสอนของศาสนาฮินดูที่สืบทอดกันต่อๆ มา

๔. เชื่อว่าเทพจำนวนหลายองค์ทั้งที่เป็นบุรุษและสตรีที่แท้ก็คือรูปหลายรูปของพระเป็นเจ้าสูงสุดองค์เดียว และเชื่อว่าแนวทางปฏิบัติทางศาสนาที่แตกต่างกันก็จริงแต่ก็มุ่งไปยังจุดหมายเดียวกัน คือพระเป็นเจ้าสูงสุดองค์เดียว เหมือนกับเส้นรัศมีของวงกลม ที่ทุกเส้นมุ่งไปที่จุดศูนย์กลางจุดเดียว

๕. ให้ความเคารพนับถือมุนี ผู้บรรลุธรรม นักพรต ทั้งที่เป็นบุรุษและสตรี ให้ความเคารพนับถือครู พ่อแม่ และคนสูงอายุ

๖. ให้ความช่วยเหลือคนที่ขาดแคลนสิ่งของจำเป็นในชีวิตคนพิการที่ช่วยตัวเองไม่ได้ คนป่วย คนยากจน คนที่ด้อยโอกาส

๗. ต้อนรับแขกด้วยความรัก ความนับถือ และพร้อมที่จะบริการให้ความสะดวก

ผู้นับถือศาสนาฮินดูที่เคร่งจะต้องทำกิจทางศาสนาประจำวัน ที่เรียกว่า ปัญจมหายัชญะ คือการบูชาที่ยิ่งใหญ่ ๕ ประการ ได้แก่

๑. พรหมยัชญะ จะต้องท่องคัมภีร์พระเวทและคัมภีร์ทางศาสนาอื่นๆ ทุกวัน การปฏิบัติเช่นนี้จะช่วยให้ไม่ลืมสิ่งที่ร่ำเรียนมาช่วงเป็นพรหมจาริน (ช่วงที่เป็นนักเรียน) เป็นการรักษาความรู้เก่าและเพิ่มความรู้ใหม่

๒. ปิตฤยัชญะ นึกถึงบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วทุกวัน ข้อนี้ก็เพื่อให้คนเราแต่ละคนรู้ว่า ตนเองมีหน้าที่รักษา ทำนุบำรุง และสืบต่อมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้

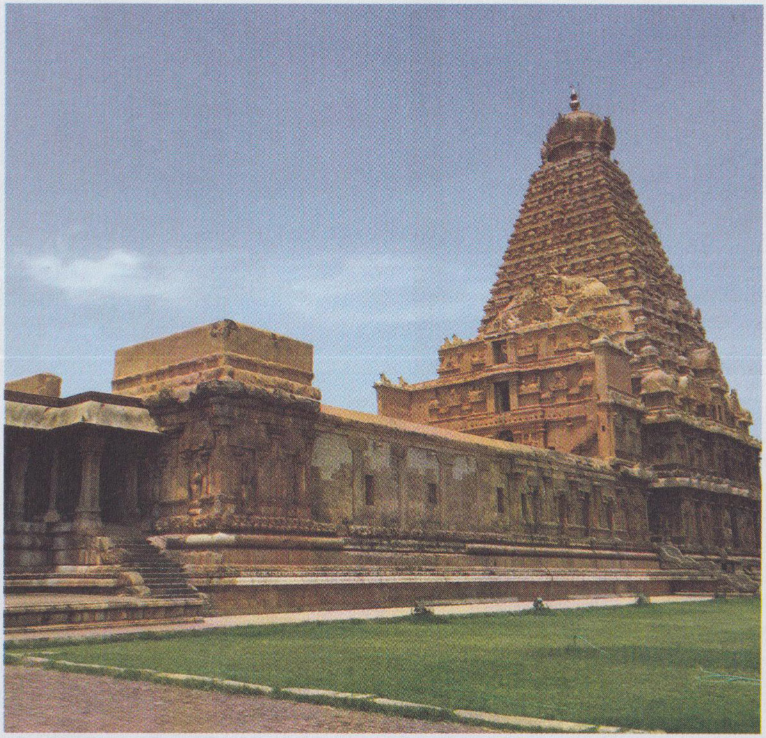
๓. เทวยัชญะ ระลึกถึงพระเป็นเจ้าโดยการสวดมนต์ทุกวันและทำสมาธิ

๔. ภูตยัชญะ ให้อาหารแก่คนที่หิวโหย ข้อนี้มุ่งที่จะให้ทุกคนพัฒนาความมีน้ำใจในการที่จะแบ่งปันผู้อื่น ธรรมข้อนี้เป็นธรรมที่สูงสุดสำหรับทุกอาศรม หรือขั้นตอนของการดำเนินชีวิต ภูตยัชญะ รวมการเอาใจใส่ดูแลสัตว์และพืชไว้ด้วย ถ้าปฏิบัติข้อนี้ได้ทุกวัน ก็จะเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

๕. นรยัชญะ ให้ความรัก ความเคารพ นับถือแขกผู้มาเยือน ข้อนี้ถือว่าเป็นหลักปฏิบัติที่ผู้นับถือศาสนาฮินดูและเป็นเจ้าของบ้านจะต้องทำ คือจะต้องให้การต้อนรับแขกผู้มาเยือนอย่างดีที่สุด ถือว่าแขกผู้มาเยือนเปรียบเหมือนเทพ

๔. ศาสนสถานและศาสนวัตถุ

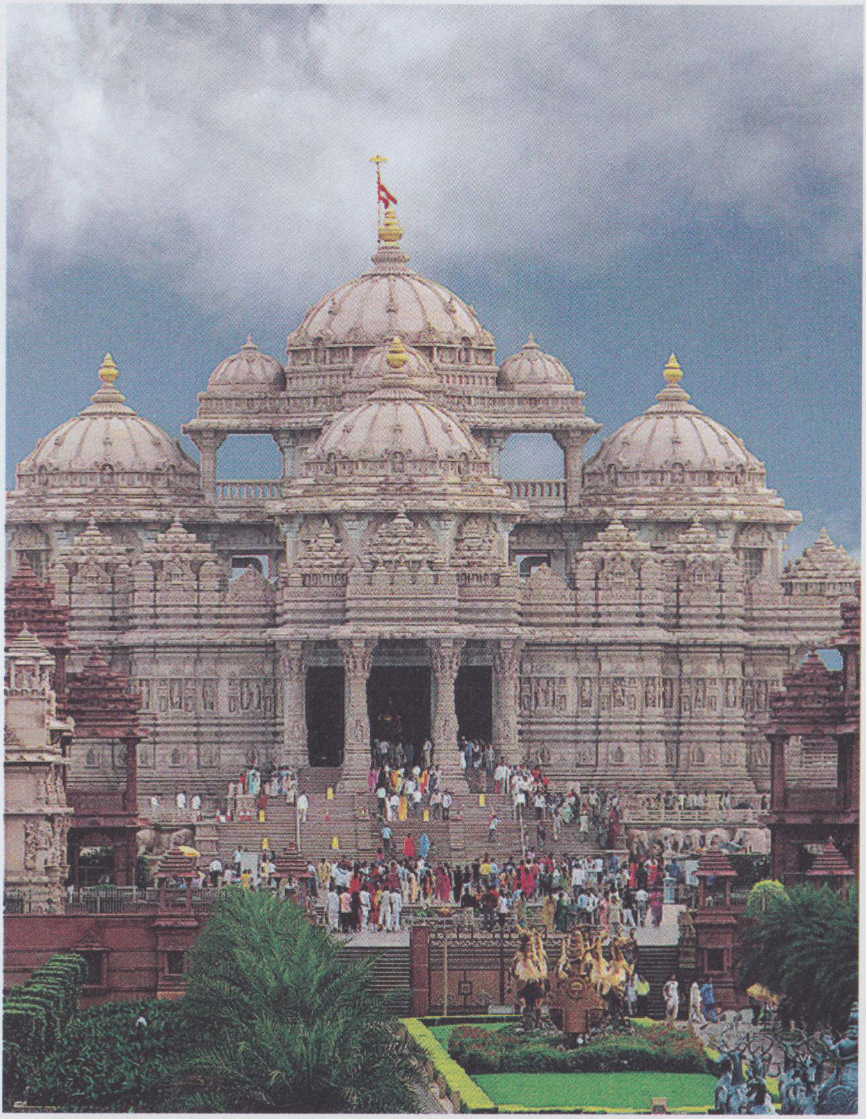
ศาสนสถาน เทวสถานหรือเทวาลัยในศาสนาฮินดู เป็นที่ประดิษฐานรูปเคารพและเป็นที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาประจำวันและในโอกาสสำคัญ ผู้ประกอบพิธีส่วนใหญ่เป็นพราหมณ์ บทสวดในการบูชารูปเคารพใช้ภาษาสันสกฤต

เทวาลัยพฤหทีศวร สำหรับพระศิวะ เมืองตันชวูร์ ทมิฬนาดู

เสาสัญลักษณ์มีโคนันทีอยู่บนยอดเสาบอกให้ทราบว่าเป็นเทวาลัยของพระศิวะ

วิหารอักซาร์ดัม กรุงนิวเดลี

เทวาลัยชคันนาถ ในนิกายไวษณวะ เมืองปุรี รัฐโอริสา อินเดีย

ศาสนวัตถุ ในศาสนาฮินดูส่วนใหญ่เป็นรูปเคารพ ได้แก่ เทพที่มีเป็นจำนวนมากแตกต่างกันไปตามท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งเน้นการนับถือเทพที่แตกต่างกัน และสัญลักษณ์แทนเทพ เนื่องจากศาสนาฮินดูในปัจจุบันมีนิกายหลักอยู่ ๒ นิกาย คือ ไศวนิกาย นับถือพระศิวะว่าเป็นพระเป็นเจ้าสูงสุด และไวษณวนิกาย นับถือพระวิษณุว่าเป็นพระเป็นเจ้าสูงสุด ในไศวนิกาย นอกจากรูปเคารพแทนพระศิวะในปางต่างๆ แล้ว สัญลักษณ์แทนเทพที่สำคัญที่สุด คือ ศิวลิงฺค หรือศิวลึงค์ ซึ่งเป็นวัตถุทรงกลม อาจจะทำด้วยหิน ทำด้วยโลหะ ทำด้วยหินมีค่า ทำด้วยไม้ ทำด้วยดิน ตั้งอยู่บนฐานที่เรียกว่า โยนิ ศิวลึงค์เป็นวัตถุสัญลักษณ์ที่ชาวฮินดูไศวนิกายถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สุด จะประดิษฐานไว้ในเทวาลัย ตรงส่วนที่เรียกว่า ครรภคฤหะ อันเป็นที่ประดิษฐานรูปเคารพหรือสัญลักษณ์ทางศาสนาที่สำคัญที่สุด

๕. ศาสนพิธี

ในสมัยพระเวทพิธีกรรมที่ทำเป็นพื้น คือ เซ่นสรวงสังเวยต่อเทพเจ้าโดยผ่านไฟพิธี พิธีนี้เรียกว่า ยัชญะ เจ้าภาพ คือ ยชมาน จะทำพิธีโดยผ่านพราหมณ์ผู้ประกอบพิธี ที่มีชื่อว่า ฤตวิช ซึ่งประกอบด้วย โหตฤ สวดฤคเวท อุทคาตฤ สวดสามเวท และอัธวรยุ สวดยชุรเวท แต่เมื่อมาถึงยุคศาสนาฮินดู พิธีกรรมเปลี่ยนเป็นพิธีบูชารูปเคารพ (อรฺจา) ที่ผ่านพิธีเทวาภิเษกเพื่อให้เทพเข้าไปสิงสถิตภายในรูปเคารพแล้ว ผู้เคารพบูชาจะขอให้เทพประทานพรให้แก่ตนโดยไม่มีการสวดอ้อนวอนมากนัก เพียงแต่ถวายเครื่องบูชาและแสดงความเคารพ ผู้บูชาจะถวายน้ำล้างพระบาทถวายหมากพลูเหมือนกับเจ้าบ้านทำพิธีต้อนรับแขก ในตอนเช้าจะมีพิธีปลุกเทพด้วยเสียงดนตรี ด้วยการสั่นกระดิ่ง การเป่าสังข์ จากนั้นสรงน้ำให้เทวรูปด้วยเครื่องสรงที่ถือว่าดีที่สุด แล้วก็เช็ดเทวรูปให้แห้ง แล้วแต่งตัวให้เทวรูปด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์และเครื่องประดับที่มีค่า จากนั้นทำการบูชาด้วยดอกไม้

พวงมาลัย ของหอม และเวียนประทีปเป็นวงกลมหน้ารูปเคารพ จากนั้นถวายอาหารซึ่งปกติจะเป็นข้าวและผลไม้ เทพจะเสวยส่วนที่ละเอียดมองไม่เห็น ส่วนที่เหลือจะกลับไปเป็นของผู้ถวายหรือถูกนำไปให้คนยากจน ในบางเทวาลัยเทพจะถูกแห่ไปบรรทมกับพระชายาซึ่งอาจจะมีองค์เดียวหรือหลายองค์ ในเทวาลัยที่ใหญ่ๆ เทพจะมีผู้พัดวีให้ และมีการเต้นรำถวายเหมือนกับเทพนั้นเป็นกษัตริย์ ในเทศกาลเทวรูปจะถูกแห่ไปในราชรถที่มีคนลากไปรอบๆ เมือง เทพองค์รองๆ นั่งราชรถคันหลังตามไปพร้อมกับคนถือแส้จามรี ถือฉัตร ถือพัด มีนักฟ้อนรำและนักดนตรีตามขบวน

๖. *วันสำคัญทางศาสนา*

วันสำคัญทางศาสนาของฮินดูมีมากมายส่วนใหญ่จะถือตามวันทางจันทรคติแบบเดียวกับพระพุทธศาสนา ในที่นี้กล่าวเฉพาะที่สำคัญ เริ่มจากต้นปีแบบจันทรคติ คือ หลังวันสงกรานต์แล้ว นวราตรี ช่วงที่ ๑ ระหว่างวันขึ้น ๑ ค่ำ ถึงวันขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๕ เป็นวันบูชาพระทุรคาหรือพระอุมา ชายาของพระศิวะ เป็นเวลา ๙ คืน พระทุรคา มีทั้งหมด ๙ ปาง หรือ ๙ รูป ได้แก่

๑) ไศลปุตรี
๒) พรหมจาริณี
๓) จันทรฆัณฎา
๔) กูษมาณฑา
๕) สกันทมาตา
๖) กาตยายนี
๗) กาลราตรี
๘) มหาเคารี
๙) สิทธิทาตรีรักษาพันธัน (รักษาพันธนะ)

วันรักษาพันธัน ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือนศราวณะ (เดือน ๙ อยู่ระหว่างเดือนกรกฎาคมกับเดือนสิงหาคม) เป็นประเพณีที่สร้างความตื้นตันให้เกิดขึ้นระหว่างพี่สาวน้องสาวและพี่ชายน้องชาย ในโอกาสนี้พี่สาวหรือน้องสาวจะใช้ด้ายที่ตกแต่งอย่างงดงามผูกแขนให้พี่ชายหรือน้องชาย เป็นสัญลักษณ์ว่า พี่ชายหรือน้องชายนั้นจะต้องปกป้องคุ้มครองพี่สาวและน้องสาวตลอดไป แม้ว่าพี่ชายน้องชายจะอยู่ห่างไกลพี่สาวและน้องสาวก็จะพยายามส่งด้ายสำหรับผูกข้อมือนี้ไปให้จนได้

ศรีกฤษณชันมาษฐมี เป็นวันประสูติของพระกฤษณะ อวตารปางที่ ๘ ของพระวิษณุ ตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๙ ชาวฮินดูที่เคร่งศาสนาจะอดอาหารตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงคืน เพื่อเป็นการบูชาพระกฤษณะ เนื่องจากพระองค์ประสูติในเรือนจำเวลาเที่ยงคืน หลังจากบูชาพระกฤษณะแล้วจึงจะรับประทานอาหาร

นวราตรี ช่วงที่ ๒ เป็นวันบูชาพระทุรคา ๙ วัน รอบที่ ๒ ตรงกับวันขึ้น ๑ ค่ำ ถึงวันขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๑๑

ทีปาวลี (ทิวแถวของประทีป) หรือทิวาลี ตรงกับวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นวันที่พระรามเสด็จกลับเมืองอโยธยา หลังที่ได้สังหารราวณะหรือทศกัณฐ์แล้ว ในวันนี้ประชาชนจะจุดประทีปสว่างไสวทั่วบ้านทั่วเมือง มีการจุดประทัด จุดพลุกันอย่างสนุกสนาน ตรงกับพระราชพิธีจองเปรียงของไทย ตามที่กล่าวไว้ในหนังสือพระราชพิธีสิบสองเดือน ในตอนเย็นจะมีการบูชาเทพ ๕ องค์ คือ พระลักษมี (เทพีแห่งโชคลาภ) พระคเณศ (เทพผู้ขจัดอุปสรรคทำให้การงานทุกอย่างสำเร็จ) พระกุเวร (เทพแห่งทรัพย์) พระสรัสวดี (เทพีแห่งศิลปะวิทยาการต่างๆ) และพระอินทร์ (เทพแห่งฝน) ในวันนี้จะให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่พระลักษมี ซึ่งเป็นเทพีผู้ประทานโชคลาภและความร่ำรวย ประชาชนจะตามประทีปทั้งคืนเพื่อต้อนรับพระองค์

ศิวราตรี ตรงกับวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๓ ศิวราตรี คือกลางคืนแห่งพระศิวะ เป็นวันที่พระศิวะอภิเษกสมรสกับนางปารวตี ธิดาของหิมวัตหรือภูเขาหิมาลัย ปารวตี แปลว่า ธิดาของ ปรฺวต คือ บรรพต ซึ่งแปลว่าภูเขา มีหลายรูป คือ อุมา ทุรคา กาลี ฯลฯ การบูชาในวันนี้จะทำตลอด ๒๔ ชั่วโมง เชื่อกันว่า ผู้บูชาพระศิวะในวันนี้ จะได้คู่ครองที่ดีและมีความสุขความเจริญในชีวิต

โหลิ หรือ**โหลี** ตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๔ (ระหว่างเดือนมีนาคมกับเดือนเมษายน) เป็นเทศกาลที่เฉลิมฉลองกันอย่างสนุกสนานทั่วอินเดีย คล้ายกับเทศกาลสงกรานต์ในประเทศไทย ที่แตกต่างก็ตรงที่ในเทศกาลสงกรานต์ประชาชนจะใช้น้ำรดหรือสาดใส่กัน แต่ในเทศกาลโหลีประชาชนจะใช้สีฝุ่นหรือสีผสมน้ำสาดเข้าใส่กัน เทศกาลนี้มีความสำคัญทางศาสนาฮินดูตรงที่เกี่ยวข้องกับวิษณุอวตารปางนรสิงหาวตาร คือ ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ เป็นวันที่นางโหลิกา ภคินี (น้องสาว) ของหิรัณยกศิปุ อสูรผู้ถูกพระวิษณุปางนรสิงหาวตารสังหาร ถูกไฟเผาตาย นางโหลิกา

ผู้ซึ่งปกติเป็นผู้มีอำนาจที่ไฟไม่อาจจะเผาได้ รับอาสาหิรัณยกศิปุอุ้มโอรสของหิรัณยกศิปุ พระนามว่า ประหลาท เข้าไปในกองไฟเพื่อต้องการที่จะเผาทั้งเป็น แต่เนื่องจากประหลาทเป็นผู้ภักดีต่อพระวิษณุจึงไม่เป็นอันตราย ตรงกันข้ามนางโหลิกากลับถูกไฟเผาตาย ดังนั้นวันรุ่งขึ้นประชาชนจึงเฉลิมฉลองกันอย่างสนุกสนาน

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้ความแตกต่างของศาสนา ที่นับถือศาสนาฮินดูเป็นศาสนาที่มุ่งเน้นให้เราเห็นความมีหนึ่งเดียวในความแตกต่าง หรือความเป็นหนึ่งเดียวในความหลากหลาย เช่น คำสอนที่ว่าเทพจำนวนมากมายนับไม่ถ้วนนั้นแท้จริงเป็นเพียงรูปต่าง ๆ ของพระเป็นเจ้าที่มีเพียงหนึ่งเดียว ดังนั้นใครจะเคารพบูชาเทพองค์หนึ่งองค์ใดก็เท่ากับเคารพบูชาพระเป็นเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียวนั่นเอง ดังนั้นใครชอบใจเทพองค์ใดก็บูชาเทพองค์นั้น และคำสอนอีกมุมหนึ่งของศาสนาฮินดูที่ว่า พระเป็นเจ้าอยู่ในมนุษย์ทุกผู้ทุกคน รวมทั้งสัตว์ในรูปของอาตมันหรือจิตวิญญาณอมตะ ตามคำสอนนี้แสดงว่าในความแตกต่างหลากหลายที่เราพบในมนุษย์และสัตว์มีสิ่งที่เป็นแก่นแท้คืออาตมันเหมือนกันหมด ดังนั้นเมื่อเรา รู้ซึ้ง รู้จริงถึงสาระของคำสอนนี้ ความเกลียดชังกันอย่างไม่มีเหตุผลเพียงเพราะเห็นความแตกต่างและความหลากหลายที่ปรากฏภายนอกก็คงไม่มี เพราะเรารู้ว่าตัวตนแท้ ๆ มีอยู่ในตัวเรา และตัวตนแท้ ๆ อันเดียวกันนั้นก็มีอยู่ในมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ เช่นกัน เมื่อคิดได้อย่างนี้จนสามารถทำให้ความคิดนั้นตกผลึกจนไม่มีวันเปลี่ยนแปลง ความคิดที่จะทำร้ายผู้อื่นและสัตว์อื่นย่อมไม่เกิดขึ้นไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ นั่นแหล่ะคือความหมายของอหิงสาที่แท้จริง เมื่อไม่มีหิงสา ความสุขสันติในหมู่มนุษย์ย่อมเกิดขึ้นอย่างไม่ต้องสงสัย สิ่งที่น่าประทับใจอีกอย่างหนึ่งในศาสนาฮินดูก็คือการมุ่งเน้นให้ทุกคนมีความปลอดภัย มีศานติ คือความสงบทางกาย วาจา และใจ และมีความสุขไม่มีความเจ็บป่วย ให้พบแต่สิ่งที่ดีงาม มีความอุดมสมบูรณ์ทางวัตถุ และ

มีสิ่งที่เป็นมงคล และมีความสงบอยู่รอบด้าน ที่สะท้อนให้เห็นในบทสวด ที่มีชื่อว่า ศานฺติปาฐ ต่อไปนี้

โอมฺสรฺเวษำ สฺวสฺติ ภวตุ (สะ รฺเว ฉาม สฺ วัส ติ บะห์ วะ ตุ)

ขอให้ทุกคนจงมีความปลอดภัย

สรฺเวษำ ศานฺติรฺ ภวตุ (สะ รฺเว ฉาม ชาน ติรฺ บะห์ วะ ตุ)

ขอให้ทุกคนจงมีความสงบศานติ

สรฺเวษำ ปูรฺณํ ภวตุ (สะ รฺเว ฉาม ปู รฺ นัม บะห์ วะ ตุ)

ขอให้ทุกคนมีความอุดมสมบูรณ์ด้านวัตถุ

สรฺเวษำ มงฺคลํ ภวตุ (สะ รฺเว ฉาม มัง กะ ลัม บะห์ วะ ตุ)

ขอให้ทุกคนมีสิ่งที่เป็นมงคล สิ่งที่ดีงาม

สรฺเว ภวนฺตุ สุขินะ (สะ รฺเว บะห์ วัน ตุสุ ขิ นะ หะ)

ขอให้ทุกคนมีความสุข

สรฺเว สนฺตุ นิรามยะ (สะ รฺเว สัน ตุ นิ รา มะ ยะ หะ)

ขอให้ทุกคนอย่ามีความเจ็บป่วย

สรฺเว ภทฺราณิ ปศฺยนฺตุ (สะ รฺเว บัด รา นิ ปัส ยัน ตุ)

ขอให้ทุกคนพบแต่สิ่งที่ดีงาม พบโชคลาภ

มา กศฺจิทฺ ทุะขภาคฺ ภเวตฺ (มา กัส จิด ดุก ขะ บาค บะห์ เวด)

ขออย่าให้ผู้หนึ่งผู้ใดมีความทุกข์เลย

โอมฺ ศานฺติะ ศานฺติะ ศานฺติะ (โอม ฉาน ติหิ ฉาน ติหิ ฉาน ติหิ)

สงบ สงบ สงบ

บทที่ ๕ ศาสนาซิกข์

ศาสนาซิกข์

ਸਤਿਨਾਮੁ
ੴ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ความเป็นมา : ศาสนาซิกข์เป็นศาสนาประเภทเอกเทวนิยม หมายถึงศาสนาของผู้เชื่อถือยึดมั่นในความเป็นหนึ่งเดียวของพระผู้เป็นเจ้า ผู้เป็นเอกเพียงพระองค์เดียว เป็นศาสนาที่เน้นในหลักของการปฏิบัติเป็นศาสนาแห่งความเชื่อมั่นและศรัทธา การมองโลกในแง่ดีอย่างมีความหวังด้วยเหตุและผลสนับสนุนด้วยปรัชญาศาสตร์เพื่อความก้าวหน้าของมนุษย์ ศาสนาซิกข์แนะแนวแห่งการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าในรูปของฆราวาส ผู้ครองเรือนเป็นหลักและการอุทิศตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม รับใช้ ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันโดยไม่ถือรังเกียจเชื้อชาติ ศาสนา วรรณะ และภาษา

ชาวซิกข์ คือ บุคคลสามัญชนใดก็ตาม ผู้ซึ่งเชื่อมั่นอย่างซื่อสัตย์ใน

- เอก อกาลปุรุข (พระผู้เป็นเจ้า)
- พระศาสดาทั้งสิบพระองค์ ศรีคุรุนานักเทพถึงคุรุโควินท์สิงห์ ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ (พระศาสดานิรันดร์กาล)
- พระศาสโนวาทและบทบัญญัติของพระศาสดาทั้งสิบพระองค์และ
- เชื่อมั่นรับ (น้ำ) อมฤต ซึ่งประทานโดยพระศาสดาพระองค์ที่ ๑๐ และ
- ซึ่งไม่มีพันธะผูกพันเชื่อถือในศาสนาอื่น ผู้นั้นคือ ซิกข์

ศาสนาซิกข์ถือกำเนิดขึ้นในประเทศอินเดียเมื่อปี พ.ศ. ๒๐๑๒ โดยมีพระศาสดาคุรุนานักเทพ เป็นองค์ปฐมบรมศาสดาและมีศาสดาสืบต่อมาอีก ๙ พระองค์ โดยการสืบตำแหน่งโดย "ธรรมะ" ในปัจจุบันชาวซิกข์นับถือพระธรรมจากพระมหาคัมภีร์คุรุครันถ์ซาฮิบเป็นพระศาสดานิรันดร์กาลสืบตลอดมา

คำว่า "ซิกข์" เป็นภาษาปัญจาบี มาจากคำว่า "สิกข์" หรือ "สิกขา" ในภาษาบาลี และตรงกับคำว่า ศิษย์ ซึ่งแปลว่าผู้ศึกษา โดยถือว่าผู้ที่นับถือศาสนาซิกข์ทุกคนเป็นศิษย์ของคุรุหรือครู คำว่า คุรุ เป็นคำเรียกพระศาสดาของชาวซิกข์

ศาสนาซิกข์เชื่อว่ามีพระผู้เป็นเจ้า (วาเฮ่คุรุ) ที่แท้จริงเพียงพระองค์เดียว ไม่เชื่อว่าการทรมานตนจะทำให้บรรลุถึงสัจธรรมได้ แต่ถือว่าการครองเรือนอยู่ในคฤหัสถ์เพศก็สามารถจะหลุดพ้นจากห้วงแห่งกรรมได้ โดยการประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวันโดยมีขันติและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ บำเพ็ญภาวนาชำระล้างจิตใจ ให้สะอาดอยู่เสมอ ดังนั้นศาสนาซิกข์จึงไม่สนับสนุนการบำเพ็ญพรตหรือการสละครอบครัว พระศาสดาของศาสนาซิกข์ทุกพระองค์ทรงครองเรือนและมีครอบครัวตามปกติ

๑. ประวัติศาสนาซิกข์

ศาสนาซิกข์มีพระศาสดาในร่างของมนุษย์ ๑๐ พระองค์ มีพระศาสดาคุรุนานักเทพ เป็นองค์ปฐมบรมศาสดา ทรงประสูติเมื่อ พ.ศ. ๒๐๑๒ ณ หมู่บ้านตัลวันดี ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ปัจจุบันเรียกว่า "นันกาน่าซาฮิบ" ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองลาโฮร์ บนฝั่งแม่น้ำราวี ปัจจุบันอยู่ในรัฐปัญจาบ ตะวันตกในประเทศปากีสถาน จากนั้นได้มีพระศาสดาสืบทอดศาสนาอีก ๙ พระองค์ คือ

๑. พระศาสดา คุรุอังคัตเดว

๒. พระศาสดา คุรุอามัรดาส

๓. พระศาสดา คุรุรามดาส

๔. พระศาสดา คุรุอรยันเดว

๕. พระศาสดา คุรุฮัรโควินท์

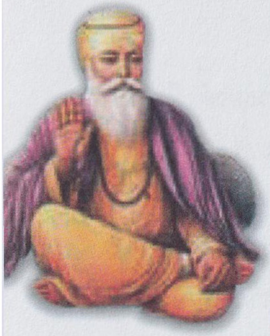
๖. พระศาสดา คุรุฮัรราย

๗. พระศาสดา คุรุฮัรกฤษณ

๘. พระศาสดา คุรุเตคบฮาดัรฺ

๙. พระศาสดา คุรุโควินท์สิงห์

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๒๕๑ พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ ได้บัญญัติให้ชาวซิกข์ยึดถือในพระธรรมคำสั่งสอน (คุรฺ ซาบัด–พระวัจนะ ของพระศาสดา) แต่เพียงอย่างเดียว เป็นการยุติการสืบทอดศาสนาโดยบุคคล ในขณะที่พระองค์ยังมีพระชนม์ชีพอยู่ พระองค์ได้สังคายนา "พระมหาคัมภีร์อาทิครันถ์" ซึ่งรวบรวมบทสวดของพระศาสดา ๕ พระองค์แรก และบทสวดของนักบุญนักบวช จากศาสนาฮินดูและอิสลามที่มีแนวความคิดเดียวกัน โดยพระศาสดาคุรุอารยันเดว (พระศาสดาพระองค์ที่ ๕) และได้ผนวกบทสวดของพระศาสดาพระองค์ที่ ๙ แล้วสถาปนาเป็นพระศาสดานิรันดร์กาลของซิกข์ ทรงให้พระนามว่า "พระศาสดาศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ" จากเวลานั้นมาจนถึงปัจจุบันนี้

๒. *ประวัติศาสดา*

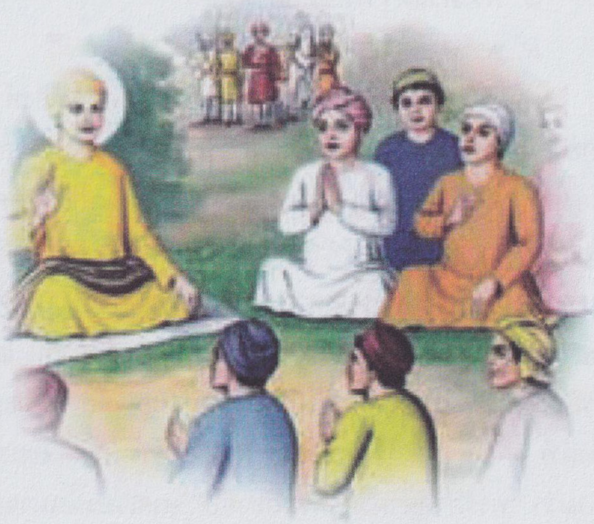
พระศาสดาคุรุนานักเทพ (พ.ศ. ๒๐๑๒-๒๐๘๒) พระศาสดาพระองค์ที่ ๑ ได้ออกเผยแพร่ศาสนาซิกข์ทั่วทุกภาคของอินเดีย ทั้งได้ออกไปเผยแพร่ถึงต่างประเทศมีศรีลังกา อัฟกานิสถาน ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น อีกด้วย เพื่อสร้างความสามัคคีระหว่างชาวฮินดูและมุสลิมในสมัยนั้น พยายามสอนคนให้เป็นผู้ครองเรือนที่ดีและตั้งมั่นในศาสนาตน ให้ยึดมั่นในหลักปฏิบัติ ๓ ประการ คือ

๑. รำลึกสวดภาวนานามของพระผู้เป็นเจ้าทุกลมหายใจเข้าออก

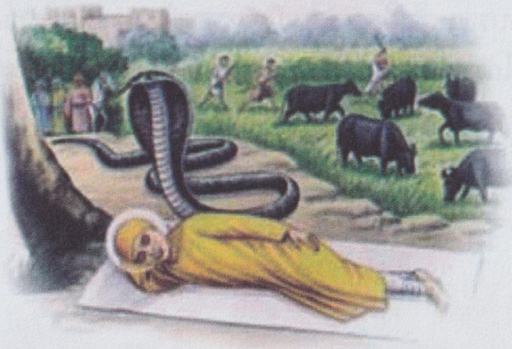
๒. ประกอบสัมมาอาชีวะโดยสุจริตธรรม

๓. ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ยากไร้และสังคมทั่วไปไม่หวังผลตอบแทน

พระศาสดาขณะทรงพระเยาว์จะนำเพื่อนๆ มาร่วมสวดภาวนารำลึกถึงนามพระผู้เป็นเจ้า และขับร้องบทสวดง่ายๆ กับเพื่อน ทรงเริ่มการโปรดมวลมนุษย์ตั้งแต่เยาว์วัย

วันหนึ่งขณะที่พระศาสดานำวัวควายไปหากินหญ้าตามท้องนา ท่านได้มาพักผ่อนใต้ร่มไม้ และม่อยหลับไปปล่อยให้สัตว์เลี้ยงไปหากินหญ้าเอง เวลาผ่านไปดวงอาทิตย์กลับมาส่องแสงต้องพระพักตร์ ก็ปรากฏมีงูเห่าเลื้อยมาแผ่แม่เบี้ยเป็นร่มบังแสงแดดให้แก่พระองค์ เป็นที่อัศจรรย์แก่ผู้ที่มาพบเห็น

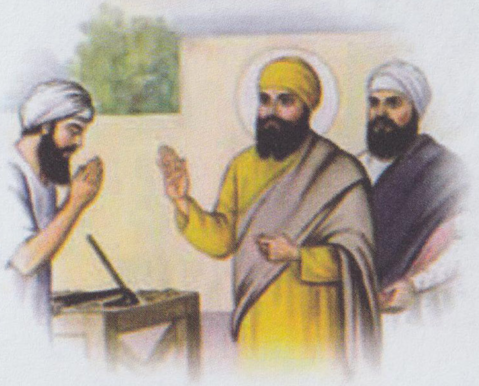

เมื่อพระศาสดามีพระชนมายุย่างเข้าปีที่เก้าได้เข้าพิธีทางศาสนาสวมญาเนอู ซึ่งทอจากฝ้ายเป็นด้าย แล้วม้วนเป็นรูปวงกลมใช้พันรอบคอและพาดบ่า แต่พระองค์ปฏิเสธที่จะรับการสวมด้ายดังกล่าว แล้วตรัสให้ยึดถือ สวมด้ายที่มีเมตตาจิต เป็นฝ้ายมีสมณะ (ความพอเพียง) เป็นเส้นด้าย การควบคุมจิตร้อยมัดเป็นปมมีสัจธรรมเป็นเกลียวประสานชีวิตมาสวมใส่ในกายของตน แทนด้ายฝ้ายปรกติ คือ ให้ยึดมั่นในสัจธรรมและการปฏิบัติแทนการยึดถือหรือหลงในวัตถุนอกกาย ซึ่งไม่คงทนถาวรจะเสื่อมไปตามกาลเวลา

เมื่ออายุได้ ๑๕ ปี บิดาได้มอบเงินจำนวน ๒๐ รูปีให้ไปเริ่มทำธุรกิจที่เปี่ยมด้วยสัจธรรม "สัจจา ซอด้า" เมื่อเดินทางไปต่างเมือง พระองค์พบกลุ่มนักบวชที่หิวโหยมาหลายวัน ทรงดำริว่าธุรกิจที่เปี่ยมด้วยสัจธรรมก็คือการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ยากไร้ จึงนำเงินทั้งหมดไปซื้ออาหารมาแจกจ่ายแก่เหล่านักบวชเหล่านั้น พระองค์ได้ทรงวางรากฐานแห่ง "ครัวพระศาสดา" ที่ชาวซิกข์ได้ถือปฏิบัติจัดเลี้ยงอาหารในครัวพระศาสดาแก่ศาสนิกชนโดยไม่เลือกศาสนา วรรณะ เชื้อชาติ ในศาสนสถานของซิกข์ทุกแห่งในโลกมาจวบจนทุกวันนี้

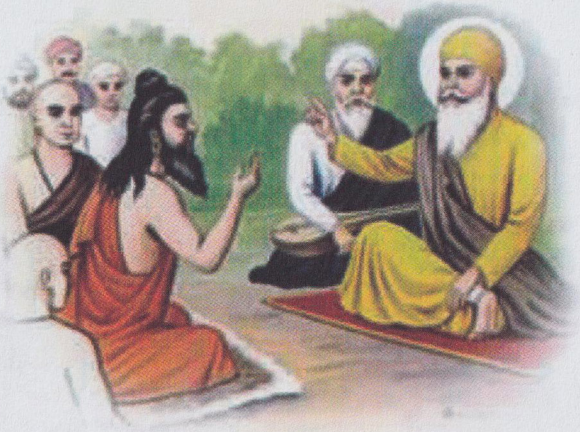

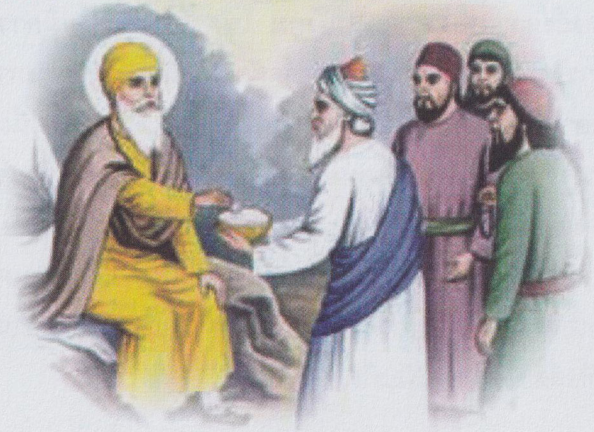
พระศาสดาขณะไปพักบ้าน ศิษย์วรรณะต่ำ ปาอีห์ลาโลห์

พระศาสดาขณะเปรียบเทียบ อาหารที่หามาด้วยความสุจริต และที่หามาด้วยการขูดรีด

พระศาสดาคุรุนานักเทพ แม้ว่าพระองค์ประสูติในตระกูลวรรณะกษัตริย์ (ซึ่งถือเป็นชนวรรณะสูงในสมัยนั้น) ในขณะที่ออกไปโปรดเพื่อนมนุษย์ พระองค์จะไปอาศัยพักในบ้านของศิษย์วรรณะศูทร (วรรณะต่ำ) เสมอ เพื่อแสดงถึงความเสมอภาคในสังคม ในศาสนาซิกข์ไม่มีการถือวรรณะแต่ประการใด และสตรีมีฐานะเสมอภาคทัดเทียมกับบุรุษทุกประการ ภาพขวาพระศาสดาทรงเปรียบเทียบอาหารที่ศิษย์สองท่านมาถวาย หนึ่งคือผู้ร่ำรวยหากินด้วยการขูดรีด บีบคั้นคนยากจน และสองผู้หากินด้วยความซื่อสัตย์ ใช้แรงงานที่ขยันขันแข็ง ทรงบีบน้ำนมออกมาจากโรตีของศิษย์ผู้มีสมถะหากินด้วยความซื่อสัตย์ บีบเป็นสายเลือดออกมาจากโรตีของเศรษฐีผู้กดขี่ขูดรีดชาวบ้านที่ยากจน แสดงให้มวลมนุษย์เข้าใจ เห็นในการประกอบสัมมาอาชีวะที่สุจริต ซื่อสัตย์ มีคุณค่าเพียงใด

ตลอดชีวิตของพระศาสดาได้ทรงพยายามประสาน และสร้างความประนีประนอมระหว่างศาสนาต่างๆ ในประเทศอินเดีย โดยให้ถือว่าทุกคนเป็นพี่น้องกันไม่แตกต่างกันเพราะมาจากพระเจ้าพระองค์เดียวกัน พระองค์เป็นพระเจ้าของมนุษยชาติทั้งมวล มิได้ผูกขาดว่าเป็นพระเจ้าของฮินดู พระเจ้าของมุสลิม หรือพระเจ้าของศาสนาไหน ทรงประทับอยู่ทุกแห่งหนในทุกสรรพสิ่งที่พระองค์ทรงสร้าง การเรียกชื่อพระเจ้าแตกต่างกันไป และเรียกศาสนสถานที่ประทับของพระเจ้าต่างกัน ก็เพียงความแตกต่างแห่งกาละและเทศะเท่านั้น

"ไม่มีศัตรู ไม่มีผู้แปลกหน้า มวลมนุษย์ล้วนเป็นมิตรสหายของข้าพเจ้า"

พระศาสดาคุรุอังคัตเดว (พ.ศ. ๒๐๔๗-๒๐๙๕) พระศาสดาพระองค์ที่ ๒ ได้ทรงปรับปรุงและส่งเสริมอักขรวิธีคุรุมุขคี (ภาษาปัญจาบีปัจจุบัน ที่มีชาวซิกข์และชาวปัญจาบใช้อ่าน-พูด-เขียนประมาณ ๑๐๐ ล้านคนทั่วโลก) ทั้งได้จัดตั้งโรงทานครัวพระศาสดาเป็นกิจจะลักษณะแจกจ่ายอาหารแก่คนยากจน ตลอดจนส่งเสริมหลักการ "สังคัต" (การชุมนุมเจริญธรรม) และ "ปังกัต" (การนั่งรับประทานอาหารในครัวพระศาสดาเป็นแถวยาวระดับเดียวกัน)

พระศาสดาคุรุอามัรดาส (พ.ศ. ๒๐๒๒-๒๑๑๗) พระศาสดาพระองค์ที่ ๓ ได้ทรงดำริให้ซิกข์มีศาสนาที่ถาวรตามหมู่บ้าน ในสมัยนั้นเรียกว่า "ธรรมศาลา" ทรงก่อสร้างศาสนสถานแห่งแรกของซิกข์ที่เมือง "โคเอนด์วัล" และขุดบ่อน้ำที่มีบันไดลงไป ๘๔ ขั้นให้ชาวซิกข์ชำระล้างร่างกายและชำระล้างมารทั้ง ๕ ที่ครอบงำจิตใจ คือ ตัณหาโกรธ โลภ หลง และความอหังการ ได้ทรงปฏิรูปความเชื่อถือของสังคมคือ คัดค้านการคลุมหน้า

ของสตรีและห้ามการกระโดดเข้ากองไฟของสตรีเมื่อสามีสิ้นชีพ พิธีที่เรียกว่า "สตี" ให้ยอมรับสิทธิของสตรีเท่าเทียมบุรุษทุกประการ สตรีก็มีสิทธิที่จะประกอบกิจกรรมทางศาสนาเพื่อที่จะหลุดพ้นจากกิเลสได้เช่นกัน

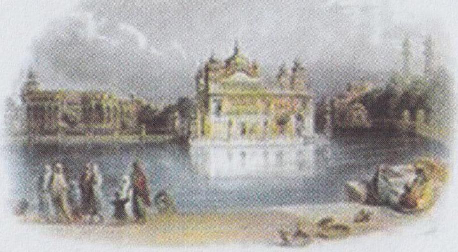
พระศาสดาคุรุรามดาส (พ.ศ. ๒๐๗๗-๒๑๒๔) พระศาสดาพระองค์ที่ ๔ ได้ทรงจัดสร้างเมือง "รามดาสปุระ" ในรัฐปัญจาบให้เป็นศูนย์กลางของศาสนาซิกข์ ซึ่งต่อมาหลังจากมีการก่อสร้างศาสนสถาน "สุวรรณวิหาร" เมืองนี้ได้รับการขนานนามเป็น "นครอมฤตสระ" พระองค์ทรงได้ประพันธ์บทสวด "ลาว่าห์" ที่มีชื่อเสียงใช้สวดขณะประกอบพิธีมงคลสมรสตามศาสนวินัยของซิกข์

พระศาสดาคุรุอรยันเดว (พ.ศ. ๒๑๐๖-๒๑๔๙) พระศาสดาพระองค์ที่ ๕ ในสมัยของพระองค์ศาสนาซิกข์เริ่มเผยแพร่กระจายไปทั่วอินเดีย พระองค์จึงได้รวบรวมศาสโนวาทของพระศาสดาทั้งสี่พระองค์ก่อนพระองค์และของพระองค์เอง อีกทั้งได้รวบรวมคำสอนของนักบุญ นักบวชในศาสนาอื่นทั้งศาสนาฮินดูและศาสนาอิสลามเป็นพระคัมภีร์เรียกว่า "อาทิครันถ์" ในขณะเดียวกันดำเนินงานก่อสร้างศาสนสถานที่สวยงามกลางสระน้ำตามความประสงค์ของพระศาสดาพระองค์ที่ ๔ จนเสร็จสมบูรณ์ แล้วได้อัญเชิญพระมหาคัมภีร์อาทิครันถ์ไปปฐมประกาศในปี พ.ศ. ๒๑๔๗ ต่อมามหาราชาชาวซิกข์นามว่า รันยิตซิงห์ ได้ประดับแผ่นทองคำหุ้มอาคารหินอ่อนจึงได้รับการขนานนามเป็น "สุวรรณวิหาร" พระองค์ได้ประพันธ์บทสวดจำนวนมากมายในพระมหาคัมภีร์.ที่มีชื่อเสียงที่สุด คือ บทสวด "สุขมณีซาฮิบ"

และได้ออกระเบียบให้ชาวซิกข์ทุกคนสละรายได้ของตน ๑ ใน ๑๐ (ดัสวันต์) เข้าสมทบทุนกลางเพื่อการกุศลและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ต่อมาพระองค์ถูกทรราชผู้ปกครองอินเดียจับไปทรมานอย่างสาหัสจนสิ้นพระชนม์

พระศาสดาคุรุฮัรโควินท์ (พ.ศ. ๒๑๓๘–๒๑๘๘) พระศาสดาพระองค์ที่ ๖ หลังจากมีการกดขี่ คุกคาม และนำพระศาสดาพระองค์ที่ ๕ ไปประหารชาวซิกข์โดยพระศาสดาคุรุฮัรโควินท์ทรงเริ่มสะพายดาบและจัดตั้งกองทหารม้า ๒,๒๐๐ คน เพื่อปกป้องรักษาบ้านเมืองและศาสนา ทรงสะพายดาบสองข้างเป็นสัญลักษณ์แห่งพลังอำนาจทางโลกและทางธรรมรวมกัน ในสมัยของพระองค์ได้มีการสู้รบกับฝ่ายทรราชที่ยึดครองอินเดีย ๔ ครั้ง กองทัพชาวซิกข์มีชัยทั้ง ๔ ครั้ง

พระศาสดาคุรุฮัรราย (พ.ศ. ๒๑๗๓-๒๒๐๔) พระศาสดาพระองค์ที่ ๗ พระองค์ได้ส่งเสริมกองทหารม้า ได้ตั้งโรงพยาบาลตามเมืองต่างๆ ทรงเก็บรักษาสมุนไพรเพื่อช่วยเหลือรักษาโรคต่างๆ มากมาย พระองค์มีเมตตาจิตสูงช่วยเหลือผู้ป่วยและยากจน อีกทั้งขยายโรงครัวพระศาสดาให้มั่นคง

พระศาสดาคุรุฮัรกฤษณ (พ.ศ. ๒๑๙๙-๒๒๐๗) พระศาสดาพระองค์ที่ ๘ พระองค์ได้รับการสถาปนาเป็นศาสดาเมื่อมีอายุเพียง ๕ ปี ๖ เดือน เท่านั้น ข้อนี้แสดงว่าอายุน้อยไม่จำเป็นว่าต้องมีความสามารถน้อยเสมอไป โดยเฉพาะด้านธรรมและจิตใจมีพราหมณ์ท่านหนึ่งมาทดสอบท้าโต้วาทีเรื่อง "บทสวดภควัทคีตา" กับพระองค์ พระศาสดาให้พราหมณ์ผู้นั้นไปพาใครมาก็ได้ พระองค์จะให้ผู้นั้นเป็นตัวแทนโต้วาทีกับพราหมณ์

พราหมณ์จึงได้นำศูทรคนหนึ่งชื่อว่า "ชัจจู" ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่าเป็นคนที่โง่เขลาสมองฟั่นเฟือนที่สุดมาให้ พระศาสดาทรงใช้ไม้เท้าแตะบนศีรษะของศูทรคนนั้น และประทานพรให้เป็นบัณฑิตผู้เชี่ยวชาญในการแปลบรรยายความ "ภควัทคีตา" เป็นที่น่าอัศจรรย์ท่ามกลางหมู่ชนที่มาชุมนุมมากมาย ชัจจูสามารถถอดความ บรรยายโต้ตอบบทสวดกับพราหมณ์ผู้นั้นได้อย่างเชี่ยวชาญ ขจัดความอหังการของพราหมณ์อย่างเด็ดขาด

พระศาสดาคุรุเตคบฮาดัรฺ (พ.ศ. ๒๑๖๔–๒๒๑๘) พระศาสดาพระองค์ที่ ๙ พระองค์ได้ออกเผยแพร่ศาสนาทั่วทุกภาคของอินเดียเจริญตามรอยพระปฐมศาสดาคุรุนานักเทพ ทั้งได้ช่วยหย่าศึกทัพหลวงจากกรุงเดลฮีกับทัพของราชาธิบดีรามรัยแห่งไทยอาหม (พ.ศ. ๒๒๑๒) ได้สำเร็จ ในบั้นปลายเมื่อคณะพราหมณ์จากแคชเมียรมาขอร้องให้พระองค์ช่วยปกป้องเสรีภาพแห่งการนับถือศาสนาของชาวอินเดียทั้งมวล พระองค์สละชีพของพระองค์

และสาวกสนิท ๕ คน โดยยอมถูกทรราชที่ปกครองขณะนั้นทรมานและประหารชีวิตกลางชุมชน รับโทษแทนเพื่อปกป้องสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา จนได้พระนามยกย่องว่าพระองค์คือ “ผ้าห่มที่ปกป้องเกียรติและให้ความอบอุ่นของฮินดูสถาน”

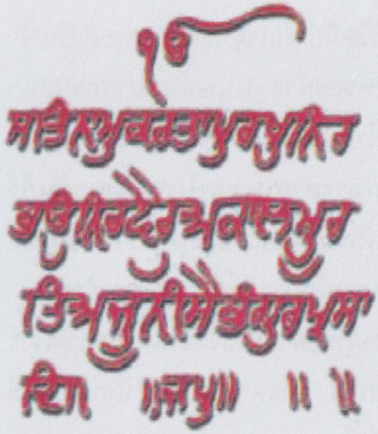
พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ (พ.ศ. ๒๒๐๙–๒๒๕๑) พระศาสดาพระองค์ที่ ๑๐ พระองค์ประสูติ ณ เมืองปัตนาซาฮิบ ในรัฐบีฮาร พระบิดาของพระองค์คือ คุรุเตคบฮาดัรฺ และพระมารดามาตากุญญารี ในสมัยของพระองค์ชาวซิกข์ตกอยู่ภายใต้การปกครองของผู้ปกครองประเทศอินเดียที่ข่มเหง บีบบังคับให้ชาวอินเดียเปลี่ยนศาสนาของตน ชาวซิกข์จำต้องลุกขึ้นมาปกป้องศาสนาและความเชื่อถือของตน มีการต่อสู้ทำสงครามหลายครั้ง พระราชบุตรของพระศาสดา ๔ พระองค์สิ้นชีพในสงคราม ในช่วงพระชนมายุของพระองค์ พระศาสดาได้วางรากฐานที่สำคัญ ๔ ประการ

- สามารถล้มล้างอำนาจของทรราชที่ปกครองอินเดียในสมัยนั้น
- ได้ให้กำเนิดประชาคมซิกข์ "คาลซา"- นักบุญนักรบผู้กล้าหาญ ผู้พร้อมที่จะพลีชีพรักษาสัจธรรมและปกป้องผู้ที่อ่อนแอ
- ทรงรวบรวมและประพันธ์บทกวีมากมาย เช่น "จันดี ดีวารฺ" - "ซาฟรนามา" และ "ดาซัมครันถ์"
- ทรงสถาปนาพระมหาคัมภีร์ครันถ์ซาฮิบเป็นพระศาสดานิรันดร์กาลของซิกข์สืบต่อจากพระองค์ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๒๕๑
- พระองค์ทรงสละพระบิดา พระมารดา และพระราชบุตรทั้งสี่พระองค์ เพื่อผดุงรักษาสัจธรรมและประชาคมซิกข์

หลักธรรมแห่งศาสนาซิกข์ : ศาสนาซิกข์เชื่อในหลักกฎแห่งกรรมและการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ จนกว่าจะสร้างความดี บำเพ็ญเพียรไปรวมเป็นหนึ่งเดียวกับผู้สร้าง-พระผู้เป็นเจ้า ผู้ซึ่งทรงเอกลักษณ์ และทรงคุณธรรมดังบทสวด "มูลมันตระ" ดังนี้ :-

เอก โองการ - พระผู้เป็นเจ้าทรงเป็นเอกสมบูรณ์ ทรงประจักษ์อยู่ทุกแห่งหน

สัตยนาม–พระองค์ทรงสัตย์จริง อมตะถาวร นาม คือ ชื่อ (ไม่ใช่ชื่อที่เกิดเพราะกรรมแต่เป็นอกรรมนาม

กรฺตาปุรฺข–พระองค์ทรงเป็นผู้สร้าง ผู้พิทักษ์ และผู้ทำลาย ทรงสถิตอยู่ในทุกสรรพสิ่งที่ทรงสร้าง

"นิรฺเภา"–ทรงไร้ซึ่งความกลัว ความกลัวเกิดขึ้นต่อเมื่อมีปัจจัยที่ทำให้เกิดความกลัว (กลัวแก่ กลัวเจ็บ กลัวตาย กลัวจน กลัวหนาว กลัวร้อน) ในเมื่อพระองค์ทรงเป็นอมตะสมบูรณ์ ทรงคือ นิวเภา หมายถึง ไร้ความกลัว และไม่ทำให้กลัว

"นิรแวร"–ปราศจากเวร ปราศจากศัตรู ทรงเปี่ยมด้วยความเมตตาธรรม จึงไม่มีเวร ไม่มีกรรม หาศัตรูมิได้ พระองค์ คือ นิรแวร

"อกาล มูรัติ" คือ อกาล ผู้ไม่อยู่ภายใต้อำนาจของกาลเวลาจากความตายและอวสาน มูรติ คือ สรูป รูปของตน พระองค์ทรงไม่อยู่ภายใต้กฎของไตรกาล คือ อดีต ปัจจุบัน อนาคต ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะไม่มีเบื้องต้นและท่ามกลาง

"อชุนี" คือ ไม่มีกำเนิดในรูปหรือร่างใด เมื่อไม่มีการเกิด จึงไม่มีการเวียนว่ายตายเกิดรูปแบบของสิ่งมีชีวิต

"แสภํ" แส คือ เป็นตนของตนเอง เนื่องด้วยตนเอง ภํ ภัง คือ แสงสว่าง ประกาศ ฉะนั้น แสภํ คือ มีแสงในตนเอง ทรงประกาศด้วยตนเอง ทรงปรากฏด้วยตนเอง อมตะด้วยพระองค์เอง

"คุร ปฺระสาท" จะเข้าใจและบรรลุถึงพระองค์ด้วยความกรุณาของสัจคุรุ หรืออกาลปุรุขพระองค์เอง

ชาวซิกข์เชื่อว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ประเสริฐที่สุดของพระผู้เป็นเจ้า และพระองค์ทรงสถิตในทุกสรรพสิ่งที่ทรงสร้าง มนุษย์สามารถพัฒนาจิตวิญญาณให้ก้าวหน้าสูงสุดได้ เพื่อไปรวมเป็นหนึ่งเดียวกับพระองค์ ชาวซิกข์จะสวดภาวนา ปฏิบัติธรรมตามพระศาสโนวาทในพระมหาคัมภีร์ด้วยใจที่บริสุทธิ์ มิได้สวดอ้อนวอนเพื่อให้พระเจ้าทรงประทานรางวัลแก่เขา แต่จะสวดด้วยจิตที่มีความรัก ศรัทธา ขอบคุณในพระเมตตาของพระองค์

การปฏิบัติธรรม : ชาวซิกข์จะปฏิบัติตามสัจธรรมในพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ พระศาสดานิรันดร์กาล และตามศาสนวินัยของซิกข์ ซึ่งมีมาตรฐานให้ชาวซิกข์ทั้งมวลถือปฏิบัติ คือ

๑. สวดภาวนา "นาม-วาเฮ่คุรุ" ทุกขณะจิต

๒. ศึกษาปฏิบัติตามพระธรรมในพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ และศาสนวินัยของซิกข์ (ประกาศใช้โดยสภาศาสนธรรมสูงสุดของซิกข์ ณ นครอมฤตสระ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕)

๓. ประกอบสัมมาอาชีวะโดยสุจริตธรรมในรูปของฆราวาส

๔. รับใช้บริการสังคมและเพื่อนมนุษย์ด้วยกาย วาจา ใจ และทรัพย์ โดยไม่หวังผลตอบแทน

๕. ดำรงชีวิตในรูปของฆราวาส ไม่ล่วงเกินสามี ภรรยาหรือหญิงผู้อื่น

๖. นับถือและเคารพในสิทธิของสตรีอื่นเสมือนมารดา พี่สาว น้องสาว บุตรีของตน

๗. ฝึกอบรมจิตใจ นำพระธรรมมาปฏิบัติยึดเหนี่ยวในการที่จะเอาชนะมาร (ความชั่วร้าย) ที่จะมาครอบงำจิตใจและการดำรงชีวิต

๘. มารทั้งห้าในศาสนาซิกข์ คือ ตัณหา (กาม) ความโกรธ ความโลภ ความหลง (โมหะ) และความอหังการ

ภาพแสดงเสาหลักสามเสาแห่งข้อปฏิบัติของซิกข์ที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งการสวดภาวนา การเสียสละ การรับใช้ที่ไร้ขอบเขต และไม่หวังผลตอบแทน วงกลมเล็กที่ห้อมล้อม คือ มารร้ายทั้งห้าในชีวิตมนุษย์ ภายในวงกลม คือ คุณธรรมที่ซิกข์จะถือปฏิบัติ เพื่อไม่ให้มารร้ายทั้งห้ามาชนะความคิดและการกระทำของเรา

ตัณหา : คือความอยาก อันเป็นกิเลสเนื่องในสันดานของมนุษย์ ยากที่จะละเว้นได้ เว้นแต่ผู้ที่มีคุณธรรมในจิตใจจึงจะละเว้นได้ พระศาสดา

ของซิกข์จึงบัญญัติให้ชาวซิกข์ดำรงชีวิตในรูปของฆราวาส ครองเรือนอยู่ร่วมสามี ภรรยา มีครอบครัว ในขณะเดียวกันห้ามประพฤติผิดในกาม ไม่ล่วงชายหรือหญิงที่ไม่ใช่สามีหรือภรรยาตน ยกย่องให้เกียรติสตรีอื่นดุจมารดา พี่สาว น้องสาว และบุตรี

ความโกรธ : เป็นบ่อเกิดพื้นฐานแห่งการทะเลาะวิวาท ดังนั้นให้เราทุกคนจะต้องมีขันติมาควบคุมและรู้จักการให้อภัย ไม่จองเวรหรืออาฆาตผู้ใด

ความโลภ : คือความอยากได้เงินทอง ทรัพย์สมบัติ ผลกำไรที่เกินขอบเขต เงินทอง ทรัพย์สมบัติที่หามาด้วยแรงงานอันบริสุทธิ์เป็นสิ่งที่ถูกต้องในศาสนา ความเพียงพอ ความพอใจ และความสันโดษจึงจะสามารถควบคุมกิเลสตัวนี้ได้

ความหลง : คือความไม่รู้จริงและเชื่อในสิ่งที่ผิด ยึดมั่น ถือมั่นจนเกินไป เพราะไม่มีปัญญาใคร่ครวญ จึงตัดสินใจผิดพลาดทำให้เกิดทุกข์ ต้องเข้าใจในสัจธรรม ให้ยกเลิกการยึดถือความเป็นของกูตัวกู

อหังการ : เป็นกิเลสที่ชั่วร้ายที่สุด เพราะทำให้เกิดความอิจฉาริษยา จองหอง อวดดี ยกตนข่มท่าน จะทำลายความดีที่เราสะสมมาจนหมดสิ้น ชาวซิกข์จะต้องอ่อนน้อมถ่อมตน ให้อภัยและมีความเมตตากรุณา รำลึกถึงคุณพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงประทานทุกสรรพสิ่งให้เรา

วิถีชีวิตประจำวัน : ชาวซิกข์ทุกคนควรจะตื่นแต่เช้าตรู่ หลังจากอาบน้ำทำความสะอาดร่างกาย แล้วสรรเสริญรำลึกถึงคุณพระผู้เป็นเจ้า ถ้ามีโอกาสให้เข้าร่วมชุมนุมเจริญธรรมในศาสนสถานที่ใกล้บ้านตน

"จงตื่นแต่เช้า รำลึกนามของพระเจ้า ภาวนา รำลึกถึงพระองค์ทั้งเช้า เย็น และค่ำ เจ้าจะไร้ซึ่งความทุกข์เศร้า และศัตรูทั้งปวง" (คุรุครันถ์ซาฮิบ-๒๕๕)

ทุกวันชาวซิกข์จะสวดภาวนาบทสวดต่อไปนี้ :-

ตอนเช้า : ชัปุ ซาฮิบ ชาปุ ซาฮิบ บทซาวัยเอ้ ๑๐ บท

ตอนเย็น : บทสวด แร่ห์ราส

ตอนดึก-ก่อนเข้านอน : โซเฮ่ล่า

คัมภีร์ : ในศาสนาซิกข์เดิมมีพระมหาคัมภีร์ที่รวบรวมโดยพระศาสดาคุรุอรยันเดว พระศาสดาพระองค์ที่ ๕ ทรงปฐมประกาศในสุวรรณวิหาร ในปี พ.ศ. ๒๑๔๗ ทรงพระนามว่า "อาทิครันถ์" และทรงประกาศให้ชาวซิกข์ทั้งมวลเข้าใจ

"พระธรรมคือพระศาสดา พระศาสดาคือพระธรรม ในพระธรรมเปี่ยมด้วยอมฤตแห่งสัจธรรม สาวกของศาสดาศรัทธา เชื่อมั่น ปฏิบัติตามพระธรรม พระองค์ประจักษ์ชัด นำทางพ้นบ่วงกรรมทั้งปวงแน่แท้" (คุรุครันถ์ซาฮิบ-๙๘๒)

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๒๕๑ พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ พระศาสดาพระองค์ที่ ๑๐ ได้ทรงผนวกพระศาสโนวาทของพระศาสดาพระองค์ที่ ๙ เข้าในพระคัมภีร์อาทิครันถ์และทรงสถาปนาเป็นองค์พระศาสดานิรันดร์กาล **"ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ"** พระมหาคัมภีร์ของซิกข์จึงมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากพระคัมภีร์ของศาสนาอื่นๆ อย่างเด่นชัด คือ พระองค์ทรงเป็นรูปจิตวิญญาณของพระศาสดาทั้งสิบพระองค์ของซิกข์ ในศาสนสถานของซิกข์ทุกแห่งจะมีการอัญเชิญพระศาสดามาประทับบนบัลลังก์เป็นองค์ประธานของการชุมนุมเจริญธรรม ศาสนสถานของซิกข์จึงมีนามว่า **"คุรุดวารา"** คือหนทางหรือประตูที่ทอดไปสู่พระศาสดา

๓. คัมภีร์ หลักความเชื่อ หลักธรรมคำสอน และหลักปฏิบัติของศาสนา

พระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ คือ พระศาสดานิรันดร์กาลของซิกข์ ซิกข์ศาสนิกชนจึงถือปฏิบัติต่อพระมหาคัมภีร์ดุจพระศาสดาที่แท้จริง ในปัจจุบัน ศาสนสถานของซิกข์ซึ่งเดิมเรียกว่า “ธรรมศาลา” ได้รับการขนานนามเป็น “คุรุดวารา” เมื่อได้มีการอัญเชิญพระมหาคัมภีร์มาประทับเป็นองค์ประธานบนบัลลังก์ในศาสนสถาน ทุกเช้าเวลา ๐๔.๓๐ น. ศาสนาจารย์จะอัญเชิญพระมหาคัมภีร์มาประทับเป็นองค์ประธานในห้องโถงชุมนุมเจริญธรรม แล้วเวลาเย็น ๑๘.๐๐ น หลังจากมีการสวดภาวนาบทสวด “แร่ห์ราส” เสร็จสิ้นลง ศาสนาจารย์จะอัญเชิญพระมหาคัมภีร์ไปประทับชั้นบนสุดของอาคารในห้อง “สุขอาศฺนะ” การสวดเจริญธรรมพระมหาคัมภีร์มี ๒ ลักษณะ คือ

- การสวดภาวนาเจริญธรรมพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบโดยต่อเนื่องจนจบสมบูรณ์
- การสวดภาวนาเจริญธรรมพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบโดยไม่ต่อเนื่องตามแต่โอกาสอำนวย

ภาพแสดงการอ่านพระมหาคัมภีร์

"อคันด์ปาธ" คือ การอ่านเจริญธรรมพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบโดยต่อเนื่องจนสมบูรณ์ การเจริญธรรมอย่างต่อเนื่องจะใช้เวลาประมาณ ๔๘ ชั่วโมง โดยไม่มีการหยุดพัก เพื่อไม่เป็นการลบหลู่ต่อพระมหาคัมภีร์ การเจริญธรรมจะต้องสวดอย่างชัดถ้อยชัดคำถูกต้องไม่รวดเร็วจนเกินไป แม้ว่าในการสวดจะใช้เวลาเพิ่มขึ้นเล็กน้อยก็ตาม

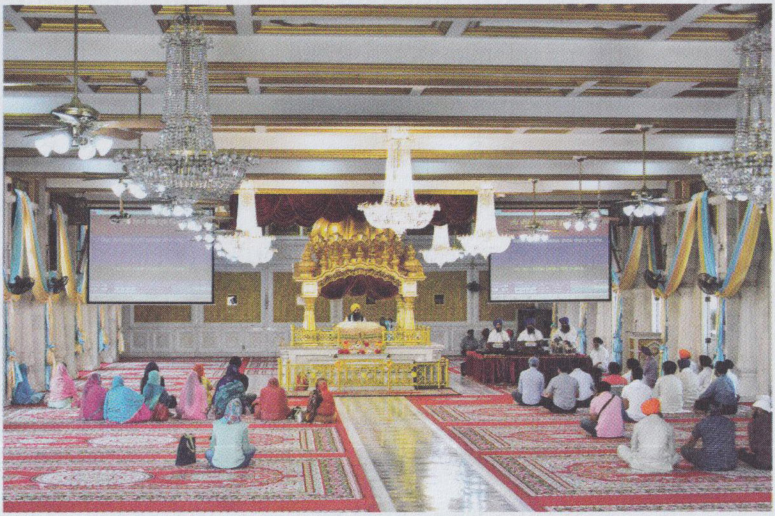
"ซาดารันปาธ" คือ การสวดภาวนาเจริญธรรมพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบโดยไม่ต่อเนื่องตามแต่โอกาสอำนวย จะเป็นการสวดเจริญธรรมในเคหะสถานของตนหรือในศาสนสถานก็ได้ ชาวซิกข์ไม่ว่าชายหรือหญิง เด็กหรือผู้ใหญ่ควรศึกษาภาษาปัญจาบี (คุรุมุขคี) เพื่อที่จะสามารถอ่านและเข้าใจในพระธรรมของพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบได้

๔. ผู้สืบทอดศาสนา

ในศาสนาซิกข์ไม่มีพระหรือนักบวช นักบุญ เนื่องจากพระศาสดาทรงเล็งเห็นว่า ศาสนิกชนโดยทั่วไปมักจะไม่สนใจที่จะศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรม จะมอบหน้าที่การผดุงรักษาศาสนาไว้แก่พระหรือนักบวชของตน

การประกอบพิธีกรรมต่างๆ จำต้องพึ่งนักบวช ทำให้มีการถือชั้นวรรณะ และฐานะทางสังคมต่างกัน เมื่อมีภัยมาถึงไม่มีศาสนิกชนใดจะออกมาปกป้องศาสนาและความเชื่อถือของตน พระศาสดาจึงมอบหมายให้ศาสนิกชนแม้ว่าจะดำรงชีวิตในรูปของฆราวาส ให้ศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรมทำหน้าที่เผยแพร่ศาสนาและความเชื่อถือของตน ในปัจจุบันเนื่องจากศาสนิกชนมีจำนวนมาก มีภารกิจหน้าที่มากมาย จึงมอบหน้าที่การอบรมสอนพระธรรมศาสนวินัยแก่ผู้ที่ได้ร่ำเรียนศาสนกิจมาโดยเฉพาะ ซึ่งเราเรียกว่า **"ศาสนาจารย์-ครันธี"** เป็นผู้ทำหน้าที่นี้แทน เขาจะคงดำรงชีวิตในรูปของฆราวาสทั่วไป ด้วยเหตุผลนี้ชาวซิกข์ทุกคนจะเรียนภาษา

"ปัญจาบี-คุรุมุขคี" เพื่อที่จะสามารถอ่านและเข้าใจพระธรรมในพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบได้

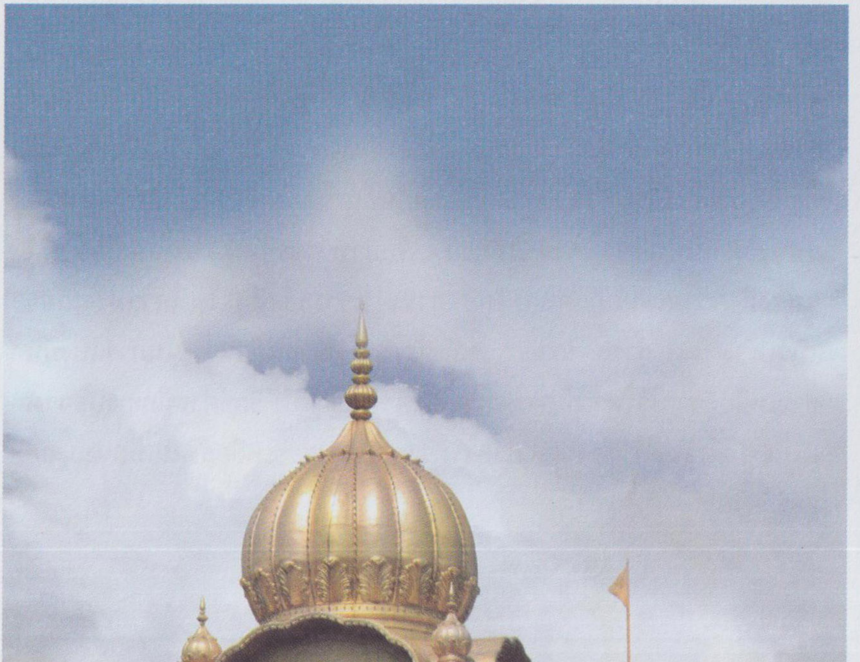
๕. ศาสนสถานและศาสนวัตถุ

ศาสนสถานของซิกข์มีนามว่า "คุรุดวารา" จะเป็นสถานที่ที่ศาสนิกชนมาชุมนุมเจริญธรรม สวดภาวนา ฟังการบรรยายหลักธรรมโดยศาสนาจารย์ ประกอบพิธีกรรมทั้งทางศาสนา งานเฉลิมฉลองวันสำคัญทางศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เช่นการตั้งชื่อบุตร งานวันวิสาขะ งานมงคลสมรส พิธีรับน้ำอมฤต และการประกาศกิจกรรมที่สำคัญ คุรุดวาราของซิกข์จึงเป็นศูนย์รวมทั้งทางโลกและทางธรรมมาจนปัจจุบันนี้

เอกลักษณ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ในคุรุดวาราของซิกข์ทุกแห่งในโลกจะมีโรงครัวพระศาสดา "คุรุกาลังกัรฺ" (โรงทานพระศาสดา) ศาสนิกชนไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด เชื้อชาติ ภาษา วรรณะใดก็สามารถมาร่วมรับประทาน ร่วมบริการรับใช้ แจกจ่าย ทำความสะอาด รับใช้สาธุชนได้ การรับประทานในครัวพระศาสดาจะนั่งกับพื้นเป็นแถวยาว "ปังกัต" (การนั่งรับประทานเป็นแถว) ระดับเดียวกัน รับอาหารจากหม้อ ภาชนะเดียวกัน แสดงถึงความเสมอภาคทางสิทธิ ฐานะ ความเชื่อถือ ไม่มีความรังเกียจในรูปร่าง เพศ การแต่งกาย และเปิดโอกาสให้ศาสนิกชนร่วมในการแบ่งปันช่วยเหลือผู้ยากไร้ ตามที่พระศาสดาได้ทรงบัญญัติให้ซิกข์ศาสนิกชน**บริจาค ๑๐% (ดัสวันต์)** ของผลกำไรการประกอบการช่วยเหลือสังคมเพื่อนมนุษย์และผู้ยากไร้

ศาสนิกชนในครัวพระศาสดาของสมาคมศรีคุรุสิงห์สภา กรุงเทพมหานคร ศาสนสถานที่สำคัญของซิกข์ในประเทศไทย คือ ศาสนสถานคุรุดวาราศรีคุรุสิงห์สภา กรุงเทพมหานคร และในจังหวัดต่างๆ

คุรุดวาราที่กรุงเทพมหานคร

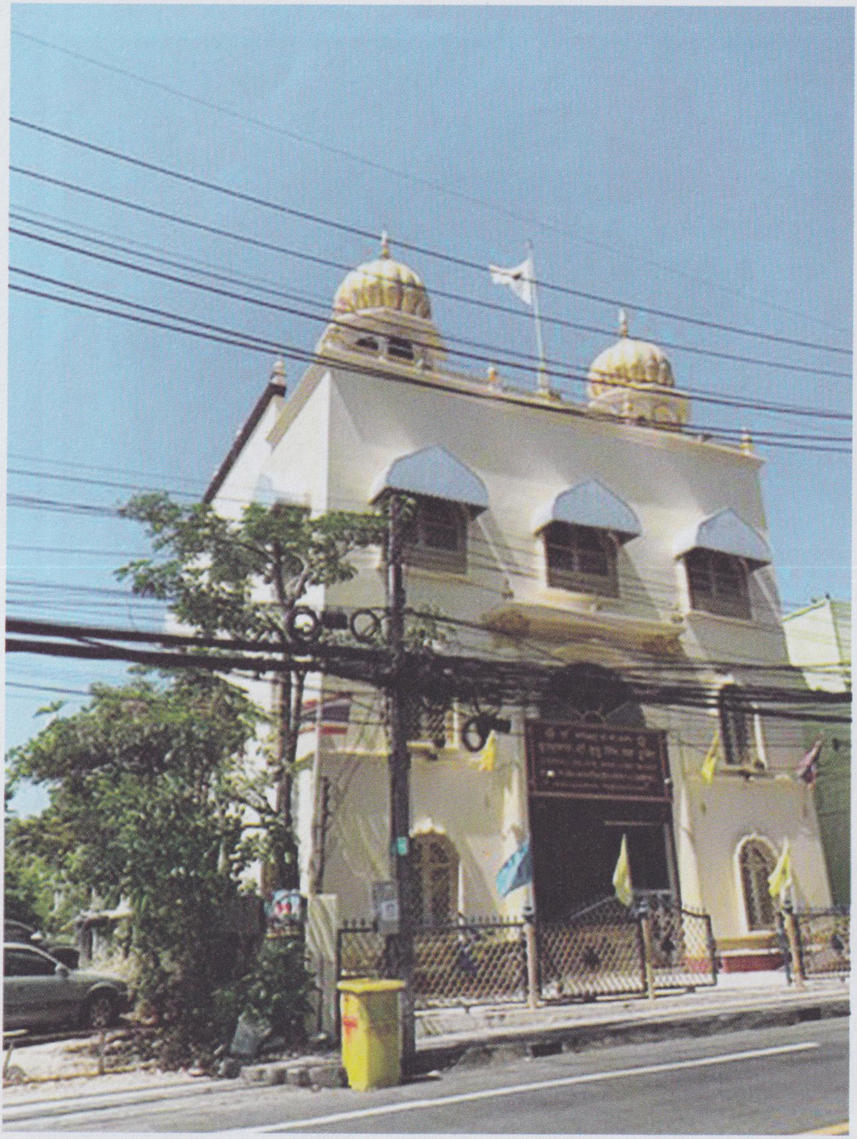
คุรุดวาราที่เชียงใหม่

คุรุดวาราที่ลำปาง

คุรุดวาราที่พัทยา

คุรุดวาราที่ภูเก็ต

คุรุดวาราที่นครราชสีมา

ศูนย์กลางของศาสนาซิกข์อยู่ที่คุรุดวาราฮัรมันดิรซาฮิบ (สุวรรณวิหาร) ในนครอมฤตสระ รัฐปัญจาบ ประเทศอินเดีย เป็นศาสนสถานแห่งเดียวในโลกที่ประดิษฐานอยู่กลางสระน้ำแห่งอมฤต

คุรุดวาราฮัรมันดิรซาฮิบ (สุวรรณวิหาร-Golden Temple)

๖. ศาสนพิธี

การเกิดและพิธีการตั้งชื่อบุตร : สำหรับครอบครัวชาวซิกข์ภายหลังการให้กำเนิดบุตร เมื่อมารดาได้มีโอกาสพักผ่อนเพียงพอและมีสุขภาพดี ให้ครอบครัวและญาติพี่น้องเดินทางไป **"คุรุดวารา"** (ศาสนสถานซิกข์) ที่ใกล้บ้านของตน แล้วประกอบพิธีเจริญธรรมขับร้องบทสวดจากพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ โดยขับร้องต่อหน้าพระพักตร์พระศาสดาคุรุครันถ์ซาฮิบ เพื่อแสดงความปีติและขอบคุณพระศาสดา ท่านศาสนาจารย์จะอัญเชิญปรกาศ (การเปิดอ่าน) พระมหาคัมภีร์ที่ประทับบนบัลลังก์ในขณะนั้น ท่านจะสุ่มเปิดอ่านด้านบนซ้ายมือ ประกาศอักษรของคำแรกที่ได้อ่านจากพระบัญชาของพระศาสดาให้ที่ชุมนุมเจริญธรรมรับทราบ บิดามารดาก็จะน้อมรับไปตั้งชื่อบุตรของตนตามตัวอักษรที่ได้รับมานั้น เด็กชายจะมีนามว่า **"ซิงห์"** (มาจากคำว่าสิงห์) ต่อท้าย

และเด็กหญิงจะมีนามว่า **"กอร์"** ต่อท้ายนามทุกนาม จากนั้นร่วมกัน **"อัรฺดาส"** (การสวดอธิษฐานขอพรจากพระศาสดาร่วมกันโดยศาสนิกชนทุกท่านที่มาร่วมในพิธีวันนั้น) เสร็จจากพิธีแล้ว ท่านศาสนาจารย์จะแจก "คาร่าปัรชาด" (ขนมหวานที่เตรียมจากแป้ง น้ำตาล และเนยในอัตราส่วนเท่ากัน) ซึ่งหมายถึงการได้รับพรจากพระศาสดาแก่ผู้ที่มาร่วมชุมนุมเจริญธรรมทุกท่าน

พิธีการโพกผ้าศีรษะครั้งแรก

เด็กชายซิกข์ขณะที่ยังมีอายุน้อยอยู่ มารดาจะทำความสะอาดเกศาบนศีรษะแล้วหวีผมม้วนเป็นจุกให้เรียบร้อย จากนั้นก็จะใช้ผ้าผืนเล็กๆ พันศีรษะให้รอบ หรือพันเฉพาะผมจุก เพื่อปกป้องไม่ให้ผมจุกหลุดและไม่ให้ผมสกปรกในขณะบุตรชายที่ออกไปวิ่งเล่นตลอดวัน ในการพันศีรษะนี้ไม่มีข้อบังคับในเรื่องความยาวหรือสีของผ้าแต่ประการใดทั้งสิ้น เมื่อบุตรชายอยู่ในวัยที่มีความสามารถที่จะเริ่มโพกผ้าเอง และรักษาความสะอาดได้ด้วยตนเอง บิดามารดาก็จะเตรียมพิธีโพกผ้าศีรษะครั้งแรกให้แก่บุตรชายของตน มีการเชิญญาติพี่น้องและมิตรสหายทั้งหลายมาร่วมในพิธีนี้ในศาสนสถานคุรุดวาราที่ใกล้บ้าน ในคุรุดวาราเมื่อเสร็จพิธีสวดภาวนาเจริญธรรมตามปกติ บิดามารดาก็จะนำผ้าโพกศีรษะขนาดกว้าง

๙๐ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๓-๔ เมตร (ไม่มีข้อกำหนดในขนาดและสีของผ้าโพกศีรษะที่จะใช้) ส่วนมากจะเป็นผ้าฝ้ายที่บางและเบา เพื่อสะดวกในการโพก ท่านศาสนาจารย์จะพับผ้าโพกในแนวกว้างให้แคบลงเหลือความกว้างประมาณ ๑๐ เซนติเมตร แล้วลงมือพันผ้าโพกศีรษะทีละรอบบนศีรษะของเด็กชายจนเสร็จเรียบร้อย การโพกโดยทั่วไปจะใช้เวลาเพียง ๓-๔ นาทีเท่านั้น การโพกผ้าบนศีรษะเป็นการรักษาเกศาให้สะอาด เรียบร้อย เนื่องจากเกศาเป็นศาสนสัญลักษณ์ ประการที่สำคัญที่สุดข้อหนึ่งในห้าศาสนสัญลักษณ์ของซิกข์ ผ้าโพกศีรษะในประเทศอินเดียแสดงถึงความเป็นผู้อาวุโส ผู้มีเกียรติ

เนื่องจากเด็กหญิงไม่มีการโพกผ้าบนศีรษะ แต่จะใช้ผ้าผืนยาวคลุมศีรษะไว้ จึงไม่มีพิธีกรรมโพกผ้าศีรษะสำหรับเด็กหญิง

พิธีการรับ (น้ำ) อมฤต (เปรียบเสมือนการบรรพชาในศาสน-วินัยซิกข์) พิธีรับ (น้ำ) อมฤต เป็นพิธีที่สำคัญของชาวซิกข์ (เพื่อแสดงความจำนงจะเข้าเป็นศิษย์ของพระศาสดาโดยแท้จริง) โดยทั่วไปจะไม่มีข้อกำหนดอายุขั้นต่ำของการที่จะเข้าพิธีดังกล่าว ชาวซิกข์จะให้สัตย์ปฏิญาณที่จะรักษาและปฏิบัติตามข้อบัญญัติของพระศาสดา (ศาสนวินัยของซิกข์)

ภาพศาสนิกชนขณะรับอมฤตที่เตรียมตามศาสนวินัยซิกข์จาก "ปัญจะปิยะ"

สถานที่และพิธีการรับอมฤต

- ชาวซิกข์ไม่ว่าชายหรือหญิงโดยไม่จำกัดอายุ เมื่อคิดว่าตนเองพร้อมแล้วที่เข้าพิธีรับอมฤตและสามารถรักษาศาสนวินัยได้จะมาแจ้งความจำนงกับศาสนาจารย์ในคุรุดวารา เจ้าหน้าที่ในศาสนสถานก็จะกำหนดวันและเวลาให้ผู้ที่ประสงค์จะรับอมฤตมารวมตัว ณ วันและเวลาที่กำหนดพิธีกรรมนี้
- ณ สถานที่ประกอบพิธีกรรมมีการอัญเชิญพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ และมีการแต่งตั้ง "ปัญจะปิยะ" (ผู้เป็นที่รักยิ่ง) จากชาวซิกข์ที่รับอมฤตมาแล้ว มีความประพฤติปฏิบัติตามศาสนวินัยครบถ้วนอย่างน้อยหกท่านเพื่อเป็นผู้ดำเนินพิธีกรรม หนึ่งท่านนั่งหน้าแท่นบัลลังก์ประทับพระมหาคัมภีร์ ส่วนอีกห้าท่านที่เหลือเตรียมอมฤต

- ศาสนิกชนทุกคนที่มารับอมฤตต้องสระผมมาด้วยและต้องมีศาสนสัญลักษณ์ทั้งห้าประการ คือ ๕ ก (เกศา กีรปาน-พร้อมสายสะพาย กาแชร่า กังฆะ การ่า) หนึ่งในปัญจะปิยะที่มอบอมฤต จะอธิบายหลักการที่สำคัญของศาสนซิกข์แก่ผู้ที่จะรับอมฤต

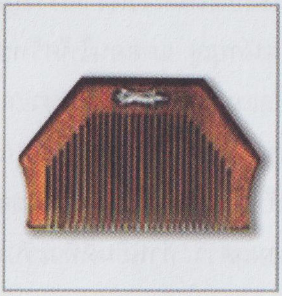
- ศาสนาซิกข์สอนให้ละเว้นจากการบูชาสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา หรือบุคคลผู้ที่อ้างตนเป็นนักบุญ แต่สอนให้ศรัทธาเชื่อมั่นอุทิศกายและใจแก่พระผู้เป็นเจ้า เพื่อบรรลุแนวปรัชญานี้ให้ศึกษาและปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนในพระมหาคัมภีร์ ทำเซว่า (รับใช้โดยไม่หวังผลตอบแทน) ต่อมวลชน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า และเมื่อรับอมฤตจะต้องประพฤติและตั้งตนในวินัย แล้วจึงถามผู้รับอมฤตว่า ท่านยินดีที่จะรับหลักการเหล่านี้ด้วยความสมัครใจหรือไม่

- หลังจากผู้ที่ประสงค์จะรับอมฤตยอมรับแล้ว หนึ่งในปัญจะปิยะจะทำการสวด "อัรฺดาส" (อธิษฐาน) และขอพระบัญชา เพื่อเตรียมอมฤตตามศาสนวินัย

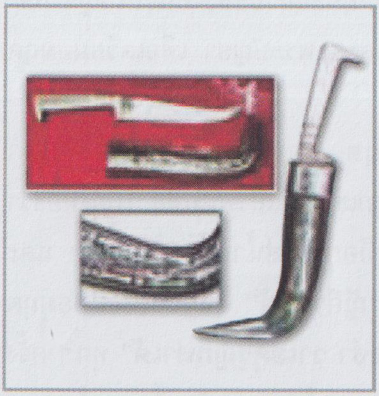
- จากนั้นให้ผู้ที่จะรับอมฤต น้อมรำลึกถึงองค์พระบิดาพระศาสดาพระองค์ที่ ๑๐ พร้อมทั้งนั่งคุกเข่าขวาแล้วพนมมือ ให้อุ้งมือขวาอยู่บนอุ้งมือซ้าย โดยปัญจะปิยะจะเอามือกวักใส่น้ำอมฤตในอุ้งมือ และกล่าว **"วาเฮ่คุรุญีกาคาลซ่า วาเฮ่คุรุญีกีฟาเต้"** ให้ผู้รับเมื่อดื่มอมฤตแล้วกล่าวขานตามว่า **"วาเฮ่คุรุญีกาคาลซ่า วาเฮ่คุรุญีกีฟาเต้"** ทุกๆ ครั้งรวมห้าครั้ง จากนั้นปัญจะปิยะจะพรมน้ำอมฤตใส่ดวงตาห้าครั้ง และใส่เกศาอีกห้าครั้ง หลังจากพรมน้ำอมฤตทุกครั้งปัญจะปิยะจะกล่าว **"วาเฮ่คุรุญีกาคาลซ่า วาเฮ่คุรุญีกีฟาเต้"** ทุกครั้ง และให้ผู้รับอมฤตกล่าวตามทุกครั้งเช่นกัน อมฤตที่เหลืออยู่ในภาชนะหลังจากมอบให้ผู้ที่ตั้งใจจะรับอมฤตแล้วให้แจกจ่ายแก่ทุกคน (ไม่ว่าสตรีหรือบุรุษ) เพื่อดื่มร่วมกันจากภาชนะขันใบนั้น

- หนึ่งท่านในปัญจะปิยะจะแจ้งแก่ผู้รับอมฤตถึงศาสนวินัยของซิกข์ ให้สวดหรือฟังพระมหาคัมภีร์คุรุครันถ์ซาฮิบและรักษาปฏิบัติ “ก” ทั้งห้าคือ **เกศา (มีผ้าคลุมหรือโพกศีรษะ) กีรปาน (กริช) กางเกงในขาสั้นหวี กำไลมือ** ให้อยู่กับตัวตลอดเวลา

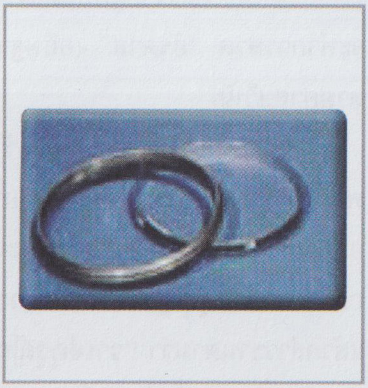

กริช (กีรปาน)

กำไลมือ (การ่า)

จากนั้นร่วมกันสวดอัรฺดาส (อธิษฐานขอพรจากพระศาสดา) เป็นอันเสร็จพิธี

การประพฤติปฏิบัติที่ผิดศาสนวินัยของศาสนาซิกข์ มี ๔ ประการ คือ

๑) ห้ามการกระทำใดที่ล่วงเกินต่อเกศา (การตัด ถอน โกนเกศา หรือขนในร่างกาย)

๒) ห้ามรับประทานอาหารที่ทำจากเนื้อสัตว์ที่ถูกฆ่าโดยวิธีทรมาน

๓) ห้ามมีเพศสัมพันธ์ ประพฤติผิดทางเพศกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สามีหรือภรรยาของตนเอง

๔) ห้ามเสพยาสูบหรือใช้ยาเสพติดทุกชนิด ทุกรูปแบบ

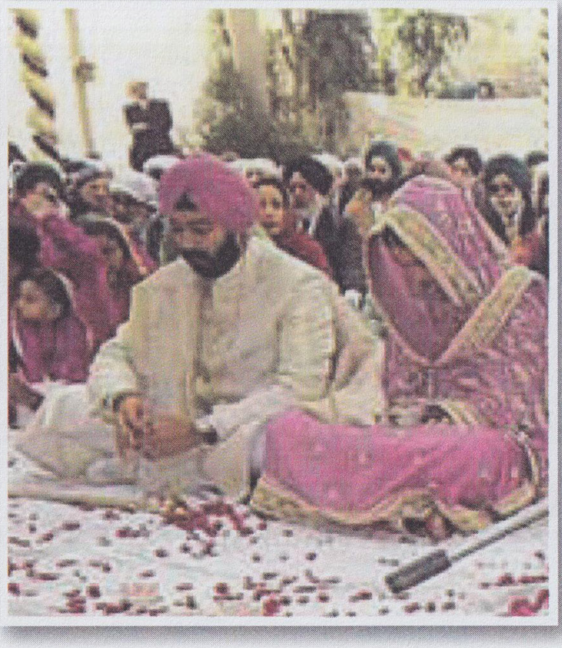
พิธีมงคลสมรสตามศาสนวินัยซิกข์

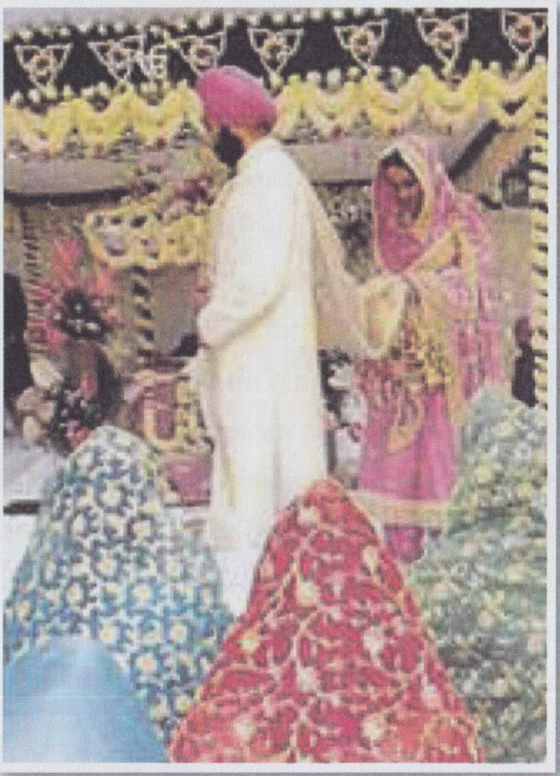

ภาพแสดงคู่บ่าวสาวขณะประกอบพิธีมงคลสมรส
โดยเดินรอบพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบสี่รอบ

พิธีสมรสของชาวซิกข์ทั้งชายและหญิงกระทำโดยไม่คำานึงถึงวรรณะ ตระกูล และชาติกำเนิดของคู่สมรส ชาวซิกข์จะประกอบพิธีสมรสตามพิธี "อนันต์การัช" ซึ่งมีขั้นตอนและหลักการตามซิกข์ศาสนวินัยดังนี้ :-

- การแต่งงานในวัยเด็กทั้งชายและหญิงเป็นสิ่งต้องห้าม
- สตรีชาวซิกข์ควรสมรสกับบุรุษซิกข์
- การสมรส**ตามพิธีอนันต์**ไม่จำเป็นต้องมีพิธีหมั้นก่อน ถ้ามีความประสงค์ที่จะประกอบพิธีหมั้น ให้ฝ่ายหญิงกำหนดวันเพื่อชุมนุมเจริญธรรม แล้วทำการสวด **อัรฺดาส** (สวดภาวนาอธิษฐาน) ต่อหน้าพระพักตร์พระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ (พระศาสดานิรันดร์กาลของซิกข์) การกำหนดวันมงคลสมรสโดยการถือฤกษ์ยามเพื่อหาวันมงคลเป็นสิ่งต้องห้ามในศาสนาซิกข์ ให้กำหนดวันเวลาตามความเหมาะสมและสะดวกของทั้งสองฝ่าย

เมื่อศาสนิกชนทั้งหมดที่มาร่วมเจริญธรรม ให้คู่บ่าวสาวมานั่งต่อหน้าพระมหาคัมภีร์คุรุครันถ์ซาฮิบ เจ้าสาวจะนั่งทางด้านซ้ายมือของเจ้าบ่าวแล้วขออนุญาตเริ่มประกอบพิธีจากศาสนิกชนที่มาร่วมชุมนุมเจริญธรรมและสังคีต์จารย์ทำาการขับร้องบทสวดเพื่อขอพรจากพระศาสดาแล้วกล่าวเชิญให้คู่สมรสและบิดามารดาหรือผู้ปกครองของคู่สมรส ลุกขึ้นยืนสวดอัรฺดาสขอพรจากพระมหาคัมภีร์คุรุครันถ์ซาฮิบเพื่อจะดำเนินพิธี **“อนันต์”** หลังจากนั้นศาสนาจารย์จะอบรมสั่งสอนและแนะนำอธิบายหน้าที่ข้อปฏิบัติในการดำรงชีวิตการครองเรือนตามแนวทางของศาสนวินัยและข้อบัญญัติของพระศาสดา

- คู่บ่าวสาวหลังจากรับคำสั่งสอนแล้ว ทำความเคารพโดยการกราบให้หน้าผากจดพื้นต่อหน้าพระพักตร์พระศาสดา คุรุครันถ์ซาฮิบ หลังจากนั้นศาสนาจารย์ที่นั่งอยู่บนแท่นประทับจะเริ่มอ่านบทสวด “ลาว่าห์ ซูฮี มฮัลล่า ๔” (บทสวดของพระศาสดาพระองค์ที่ ๔) หลังจากสวดบทลาว่าห์เสร็จแต่ละบท เจ้าบ่าวเจ้าสาวจะกราบกับพื้นแล้ว เจ้าบ่าวจะเดินนำหน้าเจ้าสาว โดยเจ้าสาวจับชายผ้าบัลล่าข้างหนึ่งไว้เดินตามเจ้าบ่าวเวียนขวารอบแท่นประทับพระมหาคัมภีร์พระศาสดาคุรุครันถ์ซาฮิบ ในขณะที่เดินรอบแต่ละรอบนั้น สังคีต์จารย์จะเริ่มขับร้องบทสวดลาว่าห์นั้น เมื่อเดินครบสี่รอบแล้วคู่บ่าวสาวก็จะนั่งลงกราบกับพื้น จากนั้นมีการสวด “อัรฺดาส” แล้วมีการอ่านขอประทานพระบัญชาจากพระมหาคัมภีร์คุรุครันถ์ซาฮิบ เป็นอันเสร็จพิธีสมรส
- ห้ามชาวซิกข์ใช้สินสอดเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาเลือกคู่สมรส
- ถ้าคู่สมรสของหญิงใดสิ้นชีพลง หากหญิงนั้นมีความประสงค์ก็สามารถแต่งงานใหม่กับผู้ที่เหมาะสมได้ ในทำนองเดียวกันฝ่ายชายก็สามารถทำการสมรสใหม่ได้กรณีที่ภรรยาสิ้นชีพลง ให้ใช้หลักการเช่นเดียวกัน
- โดยทั่วไปแล้ว ขณะที่ภรรยาหรือสามีคนแรกยังมีชีวิตอยู่ชาวซิกข์ไม่ควรทำาการสมรสใหม่

พิธีฌาปนกิจศพ : พิธีฌาปนกิจในศาสนวินัยของซิกข์มีพื้นฐานมาจากความเชื่อถือปฏิบัติของประชาชนในประเทศอินเดียแต่ดั้งเดิมที่จะทำการเผาศพของผู้ตาย ไม่ให้มีการเก็บรักษาศพไว้ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น และไม่จำเป็นต้องกระทำพิธีเศร้าโศกหรือไว้ทุกข์ ให้ถือว่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นไปตามพระประสงค์และกฎของธรรมชาติ (พระผู้เป็นเจ้า)

ต่อไปนี้เป็นข้อปฏิบัติตามศาสนวินัยของชาวซิกข์

– กรณีที่ผู้ตายเสียชีวิตบนเตียงนอนภายในบ้านพัก ไม่จำเป็นต้องนำร่างลงจากเตียงวางกับพื้น ให้สวดพระธรรมของพระศาสดาหรือสวดภาวนานาม **วาเฮ่คุรุ วาเฮ่คุรุ** (คำสรรเสริญคุณพระผู้เป็นเจ้า) ตลอดเวลาโดยไม่ต้องจุดเทียนหรือบริจาควัวในนามของผู้ตายหรือกระทำพิธีใด ๆ ที่ขัดต่อพระบัญญัติของพระศาสดา

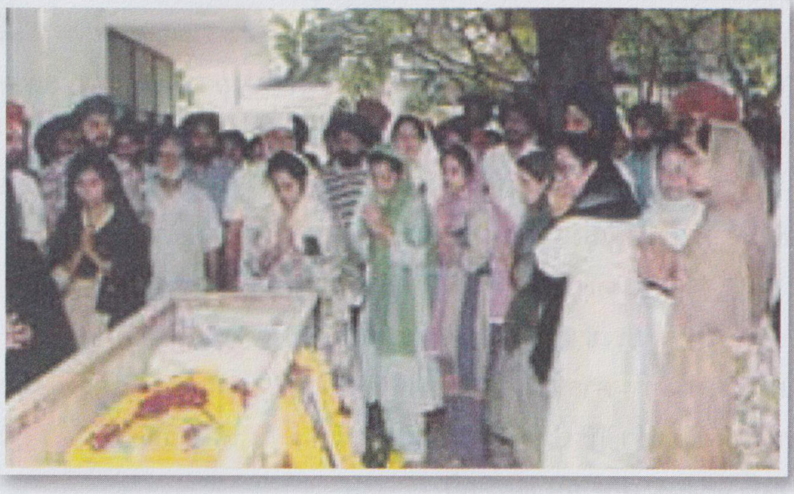
– เมื่อมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งเสียชีวิต ไม่สมควรที่จะทุกข์โศกร้องไห้หรือทุบหน้าอก แสดงความโศกเศร้า ควรยอมรับว่าทุกสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นไปตามพระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้า และให้ทำการสวดบทพระธรรมของพระศาสดาหรือสวดภาวนานาม **"วาเฮ่คุรุ"** จะเป็นสิ่งที่เหมาะสม พิธีเผาศพสามารถกระทำในเวลากลางวันหรือกลางคืนก็ได้ โดยไม่ควรกังวล

– ให้นำร่างของผู้ตายมาอาบน้ำทำความสะอาด สวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาด และห้ามนำศาสนสัญลักษณ์ทั้งห้าประการของซิกข์ออกจากร่าง

– นำศพไปวางยังแท่นไม้ทำการสวด "อัรฺดาส" จากนั้นนำศพไปยังเมรุ ระหว่างเดินทางให้ทำการสวดภาวนาบทพระธรรมที่สอนถึงความเป็นไปของชีวิต เมื่อถึงเมรุให้สวดอธิษฐาน **"อัรฺดาส"** เพื่อขออนุญาตและขอพรจากพระศาสดาก่อนการเผาศพ แล้วให้นำศพเข้าไปในเมรุบุตรชายหรือญาติ หรือมิตรสหายของผู้ตายจะจุดไฟเผาศพ ผู้ที่มาในพิธีก็ให้นั่งอยู่ห่างพอสมควรและฟังบทสวดจากสังคีต์จารย์หรือร่วมกันสวดภาวนาบทพระธรรมและสวดบท **"โซเฮ่ล่า"** และสวดอธิษฐาน **"อัรฺดาส"** ในขั้นสุดท้าย หลังจากนั้นผู้ที่มาในพิธีเดินทางกลับ หลังพิธีเผาศพให้เริ่มพิธีสวดพระมหาคัมภีร์คุรุครันถ์ซาฮิบที่บ้านของตน หรือในคุรุดวาราที่ใกล้เคียง

– หลังศพได้มอดไหม้จนเย็นลงเป็นเถ้าธุลีแล้ว ให้รวบรวมเถ้าธุลีและเศษอัฐิแล้วนำไปลอยอังคารในน้ำหรือฝังในบริเวณนั้น แล้วกลบดินให้เรียบร้อย ห้ามสร้างอนุสรณ์สถานหรือสิ่งก่อสร้างใด ณ บริเวณที่ประกอบพิธีฌาปนกิจ

ญาติพี่น้องขณะแสดงความเคารพศพ

– ห้ามกระทำพิธีกรรมต่างๆ ที่มีความเชื่อทางไสยศาสตร์และความเชื่อถือที่งมงาย ไร้เหตุผล เนื่องจากขัดต่อศาสนวินัย ข้อบัญญัติของพระศาสดา

๗. วันสำคัญทางศาสนา

- วันคล้ายวันประสูติและวันสิ้นชีพของพระศาสดาทั้งสิบพระองค์ (แต่จะเฉลิมฉลองเป็นพิเศษ คือ วันประสูติของพระปฐมศาสดาคุรุนานักเทพ และพระศาสดาพระองค์ที่ ๑๐ คือ พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์)
- วันคล้ายวันสถาปนาพระมหาคัมภีร์คุรุครันถ์ซาฮิบเป็นพระศาสดาผู้ส่องแสงแห่งพระธรรมนำทางชาวซิกข์ทั้งมวลชั่วนิรันดร์
- วันคล้ายวันสถาปนาของ "คาลซา"
- ประชาคมซิกข์ โดยพระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์มอบ "อมฤต" และทรงประทานศาสนสัญลักษณ์ทั้งห้าประการ **"๕ ก" คือ เกศา กังฆะ กาแชร่า การ่า กีรปาน** ให้แก่ซิกข์ศาสนิกชน วันนี้คือ วันวิสาขี-ตรงกับวันที่ ๑๓-๑๔ เมษายน ของทุกปี
- วันคล้ายวันพลีชีพของเหล่าวีรชนชาวซิกข์ผู้สละชีพ เพื่อปกป้องศาสนา สัจธรรม และผู้อ่อนแอที่ถูกกดขี่
- วันสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวโยงกับเหตุการณ์ที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของซิกข์ (วันพลีชีพพิทักษ์ธรรมของพระศาสดาพระองค์ที่ ๕ และพระองค์ที่ ๙ แห่งศาสนาซิกข์)

วันประสูติพระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์

วันที่ ๕ มกราคมของทุกปีชาวซิกข์จะเฉลิมฉลองเป็นวันคล้ายวันประสูติของพระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ (พระศาสดาพระองค์ที่ ๑๐ แห่งศาสนาซิกข์) พระองค์ประสูติเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๒๐๙ ณ เมืองปัตนาซาฮิบ ในรัฐบีฮาร พระบิดาของพระองค์คือพระศาสดาคุรุเตคบฮาดัรฺซาฮิบ และพระมารดามาตากุญญารี

วันวิสาขี : วันที่ ๑๔ เมษายน ของทุกปี ชาวซิกข์จะเฉลิมฉลองรำลึกถึงวันที่พระศาสดาคุรุโควินท์สิงห์ได้ทรงสถาปนาประชาคม (คาลซาปันถ์) ซิกข์ โดยการมอบอมฤตและศาสนสัญลักษณ์ ๕ ก ให้แก่ชาวซิกข์ (เกศา กังฆะ กาแชร่า การ่า กีรปาน) ในปี พ.ศ. ๒๒๔๒ เป็นการสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นให้แก่ชาวซิกข์ เมื่อชาวซิกข์ได้รับการบรรพชาโดยการรับอมฤตที่เตรียมโดยปัญปีอาเร่ตามศาสนวินัยของซิกข์ แล้วบุรุษจะได้รับการขนานนามเป็น "ซิงห์" (หรือสิงห์) สตรีจะได้รับการขนานนามเป็น "กอร์" (ผู้สง่างามดุจเจ้าชาย)

พิธีรับอมฤต : (เสมือนการบรรพชาของชาวซิกข์) เป็นสิ่งสำคัญยิ่งแห่งการเป็นชาวซิกข์ โดยทั่วไปจะไม่มีข้อกำหนดอายุขั้นต่ำของการที่จะเข้าพิธีดังกล่าว ชาวซิกข์จะให้สัตย์ปฏิญาณที่จะรักษาและปฏิบัติตามข้อบัญญัติที่พระศาสดาทรงบัญญัติไว้ไม่ว่าชายหรือหญิง ถ้าตั้งใจมั่นที่จะปฏิบัติตามข้อบัญญัติย่อมมีสิทธิ์ที่จะรับอมฤตและบรรพชา และร่วมในสังคมซิกข์-**ประชาคมซิกข์**

วันสละชีพพิทักษ์ธรรม : วันที่ ๑๖ มิถุนายน ของทุกปี เป็นวันคล้ายวันสละชีพเพื่อพิทักษ์ธรรมของพระศาสดาคุรุอรยันเดว พระศาสดาพระองค์ที่ ๕ แห่งศาสนาซิกข์ในปี ค.ศ. ๑๖๐๖

วันปฐมประกาศ : คือวันที่ ๑ กันยายน ของทุกปีเป็นวันรำลึกถึงวันปฐมประกาศของพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ ซึ่งรวบรวมโดยพระศาสดาคุรุอรยันเดวในปี พ.ศ. ๒๑๔๗ และได้ทรงอัญเชิญมาประกาศในศรีฮัรมันดิรซาฮิบ เมืองอมฤตสระ ในปี พ.ศ. ๒๑๔๗ พระศาสดาพระองค์ที่ ๕ คุรุอรยันเดว ทรงรวบรวมพระคัมภีร์ของพระศาสดาองค์ก่อนทั้งสี่พระองค์รวมทั้งของพระองค์เอง และนักบวชต่าง ๆ ไม่ว่านับถือศาสนาใดที่มีความคิดปรัชญา และความรู้เข้าใจในพระผู้เป็นเจ้าตามแนวความคิดในศาสนาซิกข์นับเป็นพระมหาคัมภีร์พระองค์เดียวในสากลโลกที่มีการเรียบเรียง ตรวจทานโดยพระศาสดา (ผู้ก่อตั้งศาสนา) ในช่วงสมัยพระชนมายุของพระศาสดาเองพระธรรมของพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบตั้งอยู่บนรากฐานแห่งการปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติและผู้ศรัทธาจะเปี่ยมไปด้วยความรักและการเสียสละ พวกเขาจะประจักษ์องค์พระผู้เป็นเจ้าในทุกสรรพสิ่ง ในรูปแบบต่าง ๆ รอบตัวเขาพวกเขาจะเห็นและสัมผัสโลกนี้เสมือนครอบครัวที่ยิ่งใหญ่ของเขา เมื่อเปรียบเทียบกับพระมหาคัมภีร์อื่น ๆ พระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบจะมีเอกลักษณ์

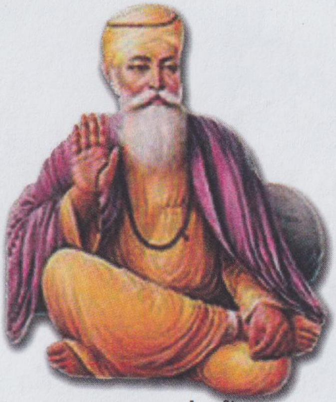

ที่แตกต่างจากพระมหาคัมภีร์อื่นๆ อย่างเด่นชัด คือ พระองค์ทรงเป็นรูปจิตวิญญาณของพระศาสดาทั้งสิบพระองค์ของศาสนาซิกข์

วันสละชีพพิทักษ์ธรรมและเสรีภาพแห่งความเชื่อถือ : วันที่ ๒ พฤศจิกายน ของทุกปี เป็นวันรำลึกถึงการสละชีพของพระศาสดาคุรุเตคบฮาดัรฺ (พระศาสดาพระองค์ที่ ๙ ของซิกข์) เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพในการนับถือ และความเป็นธรรมสำหรับประชาชนทั้งมวลในประเทศอินเดีย พระองค์ทรงเป็นนักรบที่กล้าหาญเปี่ยมด้วยจิตเมตตาธรรมและเพียบพร้อมด้วยความเสียสละ พระองค์เดินทางเทศนาไปทั่วประเทศอินเดียด้วยบทไม่ข่มเหงหรือกดขี่ผู้ใด และไม่ยอมรับการข่มเหงกดขี่จากผู้ใด สร้างความไม่พอใจอย่างมากให้แก่กษัตริย์โมกุล ออรังเซปผู้ซึ่งออกคำสั่งให้ประหารพระองค์ พระศาสดาทรงสละชีพเพื่อปกป้องเกียรติที่เสื่อมลงของชาวฮินดู

และ**ดุจดังผ้าที่ห่มให้ความอบอุ่นทั่วทั้งจักรวาล** พระศาสดาทรงพลีชีพ ณ ลานจานดานีจอง ในนครเดลฮี ปี พ.ศ. ๒๒๑๘ นับเป็นพระศาสดาพระองค์เดียวในประวัติศาสตร์ของโลกที่ยอมพลีชีพเพื่อปกป้องเสรีภาพในการนับถือของศาสนาอื่น

วันประสูติพระศาสดาคุรุนานักเทพ

ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี เป็นวันคล้ายวันประสูติของพระปฐมศาสดาคุรุนานักเทพ พระองค์ประสูติในปี พ.ศ. ๒๐๑๒ (ค.ศ. ๑๔๖๙) ในหมู่บ้านตัลวันดี ปัจจุบันมีนามว่า "นันกาน่าซาฮิบ" ใกล้เมืองลาโฮร์ (ในประเทศปากีสถาน)

พระศาสดาคุรุนานักเทพ

พระศาสดาทรงสั่งสอนให้ยึดมั่นและเชื่อถือในพระเจ้าพระองค์เดียว (วาเฮ่คุรุ) อย่างเคร่งครัด พระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงสมบูรณ์และแผ่ไปทั่วในทุกสรรพสิ่ง อมตะถาวร ผู้สร้างมูลเหตุของเหตุทั้งปวง ไร้ซึ่งความเป็นปฏิปักไร้ซึ่งความหวาดกลัวสถิตมั่นคงในทุกสรรพสิ่งที่ทรงสร้างและคุ้มครอง พระองค์มิได้ทรงเป็นพระเจ้าของคณะหรือชาติใดชาติหนึ่ง แต่ทรงเป็น**พระแห่งความเมตตา คุณธรรม และสัจธรรมอันแท้จริง** พระผู้ทรงสร้างมนุษย์ไม่ใช่เพื่อลงโทษในความผิดของเขาแต่ให้เขาเข้าใจในจุดประสงค์ที่แท้จริง

ของพวกเขาในจักรวาลสากลนี้ และเพื่อหล่อหลอมให้เขากลับเข้าแหล่งกำเนิดดั้งเดิม

หลักการดำรงชีวิตของพระศาสดาคุรุนานักเทพ ทรงประทานเมตตาให้สามัญชนปฏิบัติดังนี้

- **นาม ยัปน่า** การสวดภาวนารำลึกถึง "นาม" ของพระผู้เป็นเจ้าทุกขณะจิต
- **กีรัต กรันี่** การประกอบสัมมาอาชีวะเลี้ยงชีพ โดยสุจริตธรรม ไม่เอาเปรียบ ไม่หลอกลวง
- **วันด์ชักน่า** การแบ่งปันสิ่งที่หามาด้วยความสุจริตแก่ผู้ยากไร้และขาดแคลน ยินดีรับใช้มนุษยชาติ โดยไม่หวังผลตอบแทน ชาวซิกข์ในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดจะเฉลิมฉลองวันสำคัญเหล่านี้ในศาสนสถานคุรุดวารา โดยมีการสวดภาวนาพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบอย่างต่อเนื่อง ๔๘ ชั่วโมง เวลาเช้าและค่ำมีการชุมนุมเจริญธรรมในคุรุดวารา ทุกเช้าและค่ำมีการเลี้ยงอาหารแก่ศาสนิกชนทุกศาสนาที่มาร่วมชุมนุมเจริญธรรม ขับร้องสวดภาวนาสรรเสริญคุณพระผู้เป็นเจ้าและบรรยายพระธรรม

ด้วย "นาม" แห่งพระองค์ ความรุ่งโรจน์ จงมีชั่วนิรันดร์
ด้วยพระเมตตาของพระองค์
ขอมวลมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลายทั่วพิภพจงประสบสุข

ชาวซิกข์ทั่วไป

บทสรุป

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ขอย้ำในภารกิจหลัก คือ การส่งเสริมให้ประชาชนได้นำหลักธรรมทางศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ พัฒนาตนเป็นคนดีของสังคม จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันสังคมกำลังมีปัญหาวิกฤตหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านคุณธรรม จริยธรรม จะต้องช่วยกันรื้อฟื้นให้กลับคืนมาโดยเร็ว ดังคำของท่านพุทธทาสนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนากล่าวไว้ว่า "ศีลธรรมไม่กลับมา โลกาจะพินาศ" นักวิชาการศาสนาต่างเชื่อว่า ภัยที่จะทำลายล้างมวลมนุษยชาติได้อย่างมากมายมหาศาลก็คือ ภัยอันเกิดจากฝีมือของมนุษย์นั่นเอง แม้ว่าหลายครั้งหลายเหตุการณ์ของภัยที่เกิดขึ้น มองว่าเป็นภัยธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม ความแห้งแล้ง และอื่นๆ แต่มองให้ลึกลงไปจะพบว่ามนุษย์มีส่วนทำให้เกิดภัยเหล่านั้น เช่น ปล่อยก๊าซพิษขึ้นไปในอากาศ ปล่อยของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง ขุดดิน ระเบิดภูเขา ตัดต้นไม้ทำลายป่า จนทำให้ธรรมชาติขาดความสมดุลที่จะอยู่ร่วมกับมนุษย์ และแสดงผลออกมาอย่างน่าสพรึงกลัว ครั้งแล้วครั้งเล่าสร้างความหายนะให้แก่มวลมนุษยชาติอย่างใหญ่หลวง ถ้าจะเปรียบโลกใบนี้เหมือนบ้านที่ให้ความร่มเย็นเป็นที่อาศัย กินอยู่หลับนอน มนุษย์ก็คือผู้อาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้ ถ้ามนุษย์ไม่กตัญญูต่อบ้านที่อาศัยอยู่ ไม่ช่วยดูแลรักษา แถมยังกลับมาทำลาย ขุด เจาะ รื้อถอน เอาส่วนต่างๆ ของบ้านไปขายหรือไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว แล้วบ้านหลังนี้จะอยู่ได้อย่างไร นี่พูดถึงภัยธรรมชาติที่มีมนุษย์เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง ยังมีภัยที่น่ากลัวกว่านี้ คือ ภัยอันเกิดจากมนุษย์ด้วยกันเอง ที่สำคัญ คือ มนุษย์ที่ไม่มีคุณธรรม จริยธรรม พวกเขาพร้อมที่จะทำลายได้ทุกสิ่งทุกอย่าง แม้กระทั่งตัวเขาเอง นี่เป็นเหตุผลว่าทำไมท่านพุทธทาสจึงกล่าวว่า "ถ้าศีลธรรมไม่กลับมา โลกาจะพินาศ"

ศีลธรรม หรือคุณธรรม จริยธรรม จะหาได้จากที่ไหน คำตอบคือจากหลักธรรมทางศาสนา แม้ว่าคุณธรรม จริยธรรมจะมีอยู่ในกฎกติกาสากลทั่วไปที่เรียกว่า จริยธรรมสากล แต่ไม่ศักดิ์สิทธิ์และไม่เป็นอมตะ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย ยุคหนึ่งสมัยหนึ่งมนุษย์พอใจในเรื่องใดก็กำหนดให้เป็นกติกาหรือเป็นหลักจริยธรรมสำหรับใช้ในการประพฤติปฏิบัติ เมื่อกาลเวลาผ่านไป เห็นว่าเรื่องนั้นไม่เหมาะสมแล้ว มนุษย์ก็พากันยกเลิก ไม่ได้ให้ความสำคัญเพราะไม่ประพฤติปฏิบัติตามข้อกำหนดนั้นๆ ก็ไม่เห็นจะเสียหายอะไร ผิดกับจริยธรรมทางศาสนา เป็นศาสนบัญญัติ จะมีความเป็นอมตะอยู่ในตัว มนุษย์จะสนใจหรือไม่ กาลเวลาจะล่วงเลยไปนานสักเท่าไร จริยธรรมก็ยังคงความเป็นจริยธรรม มีความศักดิ์สิทธิ์อยู่ตลอดเวลา ใครประพฤติปฏิบัติย่อมเกิดผลดี คนที่ไม่ประพฤติปฏิบัติย่อมประสบกับความตกต่ำหายนะ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมทางศาสนา นับถือศาสนาใดก็ให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมของศาสนานั้น ไม่ดูถูกเหยียดหยามศาสนาอื่นที่ตนไม่ได้นับถือ ขอให้มองว่าคำสอนของทุกศาสนาล้วนแต่สอนให้คนเป็นคนดี คำสอนของแต่ละศาสนาโดยเฉพาะศาสนาที่มีอยู่ในประเทศไม่ว่าศาสนาพุทธ อิสลาม คริสต์ พราหมณ์-ฮินดู และซิกข์ ถ้าไม่ประเสริฐจริง ไม่เป็นประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติจริง จะดำรงอยู่ไม่ได้จนถึงปัจจุบันนี้ ทั้งที่ผ่านการพิสูจน์ของมนุษย์มานับเป็นพันๆ ปี ที่สำคัญคำสอนเหล่านั้นล้วนเป็นของพระศาสนา เป็นของพระผู้เป็นเจ้าซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์ทั้งกาย วาจา ใจ พระองค์ทรงมีพระเมตตาต่อมวลมนุษย์จึงได้ประทานคำสอนเหล่านั้นมาให้ ดังนั้นคนไทยเราในฐานะเป็นศาสนิกชน คือ ผู้ที่ยอมรับนับถือคำสอนของพระองค์ท่าน นอกจากมุ่งปฏิบัติตนให้เป็นคนมีความสะอาดกาย วาจา ใจแล้ว ยังจะต้องมีใจกว้าง มองเพื่อนศาสนิกที่นับถือศาสนาต่างกันเป็นเพื่อนมนุษย์

ร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน ภัยพิบัติเวลาทำลายล้างมนุษย์ไม่เลือกศาสนา ไม่เลือกชนชั้นวรรณะ ไม่เลือกยากดี มี จน ทุกคนต้องประสบเหมือนกันหมด ถ้าอยู่ในรัศมีหรือพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติ จึงสมควรที่ศาสนิกชนทุกศาสนาจะมีความรัก ความเมตตาต่อกัน รู้จักให้อภัยเมื่อเพื่อนศาสนิกอื่นกระทำการใดๆ ลงไปโดยปราศจากความเข้าใจที่ถูกต้อง ช่วยแนะนำให้เขาเข้าใจด้วยความปรารถนาดี โดยหนังสือเล่มนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ถ้าทุกคนได้อ่านและศึกษาด้วยความเข้าใจ และถ้าเป็นเช่นนั้นกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม จะรู้สึกดีใจและภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ตามภารกิจ คือ การส่งเสริมให้คนได้เรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา แล้วนำมาพัฒนาตนให้เป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม
(ศาสนาคริสต์)

คาทอลิกเพื่อพระคัมภีร์, คณะกรรมการ. **พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่.** กรุงเทพฯ : หจก.จันทราทิพย์การพิมพ์, ๒๐๐๕.

คริสตศาสนธรรมอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร, แผนก. **คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก ภาค ๑-๔.** กรุงเทพฯ : บริษัท จูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๐.

โรงเรียนในสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี, ศูนย์วิชาการ. **สาระการเรียนรู้คริสต์ศาสนาชั้นประถมศึกษาปีที่๑-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่๖.** กรุงเทพฯ : หจก.จันทราทิพย์การพิมพ์, ๒๕๕๑.

เรียบเรียงโดย บาทหลวง ผศ.ดร.ไพยง มนิราช.

บรรณานุกรม
(ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู)

Barth, A. **The Religions of India,** Translated by Rev. J. Wood. Delhi : S. Chand & Co., 1969.

Basham, A.L. **The Wonder That Was India,** A Survey of the History and Culture of the Indian Sub-continent before the Coming of the Muslims. Calcutta : Fontana Books in Association with Rupa & Co., 1982.

Kane, P.V. **History of Dharmsastra,** Vol. V. Part I. Poona : Bhandarkar Oriental Research Institute, 1974.

Majumdar, R.C. **The History and Culture of Indian People, the Vedic Age.** Bombay : Bharatiya Vidya Bhavan, 1965.

Radhakrishnan, S. ed. & Trans. **Principal Upanisads.** London : Goerge Allen & Unwin, 1953.

Tharpa, Romila. **Early India from the Origins to AD 1300.** London : Penguin Group, 2002.

Walker, Benjamin. **Hindu World, an Encyclopedic Survey of Hinduism, Vols. I-II.** London : George Allen & Unwin Ltd., 1968.

Dharma Universe LLC websites.

Copyrighted 2009-2010, Dharma Universe.

กรมการศาสนา

ความรู้ศาสนาเบื้องต้น

ความรู้ศาสนาเบื้องต้น